

521

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 24 września 1938 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie „Regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych”.

Na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 530) w brzmieniu, nadanym mu rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 października 1930 r., zmieniającym i uzupełniającym przepisy ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Dz. U. R. P. Nr 76, poz. 599), oraz ustawą z dnia 9 kwietnia 1938 r. o zmianie ustawy o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 257), jak również na podstawie art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. w sprawie ustanowienia urzędu Ministra Komunikacji (Dz. U. R. P. Nr 97, poz. 567) zarządzam co następuje:

§ 1. Na kolejach żelaznych użytku publicznego wprowadza się „Regulamin przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych” w brzmieniu załącznika do rozporządzenia niniejszego.

§ 2. Równocześnie traci moc obowiązującą wraz z późniejszymi zmianami i uzupełnie-

niami „Regulamin przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych”, wprowadzony rozporządzeniem Ministra Komunikacji z dnia 21 września 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr 93, poz. 721), z wyjątkiem załącznika A do tego regulaminu, który pozostaje w mocy aż do odwołania wraz z wszelkimi późniejszymi zmianami i uzupełnieniami.

§ 3. Dotychczasowego wzoru formularze listów przewozowych (także „na okaziciela”) i ich wtórników, jak również formularze innych dokumentów wzoru, przewidzianego w „Regulaminie przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych”, o którym mowa w § 2, mogą być używane aż do wyczerpania zapasów.

Wyjątek stanowią formularze listów przewozowych i wtórników dawniejszego wzoru, które w myśl § 1 pkt 5) rozporządzenia Ministra Komunikacji dnia 25 czerwca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 49, poz. 357) mogły być używane aż do wyczerpania zapasów; formularze te nie mogą być odtąd używane.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 października 1938 r.

Minister Komunikacji: *Ulrych*

Załącznik do rozp. Min. Komunikacji
z dnia 24 września 1938 r. (poz. 521).

Regulamin przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych.

TYTUŁ I.

PRZEDMIOT I ZAKRES REGULAMINU.

§ 1. Koleje i przesyłki objęte regulaminem.

1. Regulamin niniejszy (w skróceniu RPT) stosuje się przy przewozie przesyłek towarowych na wszystkich kolejach użytku publicznego.
2. W komunikacji z kolejami zagranicznymi regulamin niniejszy stosuje się tylko wtedy, gdy w komunikacji tej nie obowiązują odrębne przepisy.
3. Regulamin niniejszy stosuje się także do przesyłek, których stacje nadania i przeznaczenia znajdują się na obszarze ważności regulaminu niniejszego i które przechodzą przez obszar innego państwa tylko tranzytem, jeżeli zainteresowane koleje zawarły ze sobą odrębne umowy, na mocy których przepisy regulaminu niniejszego mają być stosowane.
4. Regulamin niniejszy stosuje się również do przesyłek od stacji lub do stacji, położonych na obszarze państwa sąsiedniego, jeżeli przewozu na całej drodze dokonywa kolej, leżąca na obszarze ważności regulaminu niniejszego, jednak pod warunkiem, że nadawca przez wybór formularza listu przewozowego zażąda zastosowania regulaminu niniejszego, państwo zaś sąsiednie nie sprzeciwia się temu.
5. Regulamin niniejszy stosuje się również do przewozu przesyłek od lub do kolejowych stacji miejskich, czynnych poza terenem kolei.
6. Regulamin niniejszy może być stosowany również do przesyłek, przewożonych przez kolej przy udziale regularnych linii samochodowych, lotniczych lub żeglugi wodnej (komunikacje kombinowane), z odchyleniami wynikającymi z właściwości tych środków przewozowych. Odchylenia takie muszą być ogłoszone tym samym trybem co i regulamin niniejszy.

§ 2. Przepisy wykonawcze. Odchylenia.

1. Do regulaminu niniejszego mogą być wydawane przepisy wykonawcze dla poszczególnych kolei.
2. W uwzględnieniu szczególnych warunków mogą być wprowadzone odchylenia od przepisów regulaminu niniejszego dla kolei miejscowego znaczenia, dla pewnych linii, stacji, pociągów, wagonów, towarów, komunikacji, w szczególności dla komunikacji ze stacjami portowymi oraz dla pewnych sposobów odprawy lub przewozu.
3. Przepisy wykonawcze, o których mowa w pkt 1, oraz odchylenia, o których mowa w pkt 2 paragrafu niniejszego, powinny być wydawane i ogłaszane w ten sam sposób co i taryfy (§ 9) oraz włączone do taryfy.

§ 3. Przedmioty wyłączone od przewozu.

1. Wyłącza się od przewozu na warunkach regulaminu niniejszego:
  - (1) przedmioty, których przewóz zastrzeżony jest dla poczty;
  - (2) przedmioty, które z powodu swych rozmiarów, swego ciężaru lub swych właściwości nie nadają się do żadanego przewozu ze względu na urządzenia lub środki przewozowe choćby tylko na części drogi przewozu;
  - (3) przedmioty, których przewóz jest zabroniony choćby tylko na części drogi przewozu na mocy zarządzeń prawnie wydanych lub ze względu na porządek publiczny;

(4) z wyjątkami wskazanymi w załączniku A do regulaminu niniejszego:

A. Przedmioty zagrożające wybuchem, mianowicie:

- a) materiały wybuchowe,
- b) amunicja,
- c) materiały zapalające i ognie sztuczne,
- d) gazy sprężone, skroplone lub rozpuszczone pod ciśnieniem,
- e) materiały, wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy zapalne lub podtrzymujące palenie.

B. Materiały samozapalne.

2. Od przewozu za listami przewozowymi na okaziciela (§ 6, pkt 1) wyłączone są oprócz przedmiotów wymienionych w pkt 1:

(1) przedmioty wymienione w § 4, pkt 1, lit. A z wyjątkiem wskazanych w § 4, pkt 2 oraz przedmioty, wymienione w § 4, pkt 1 pod lit. B, C, D i E;

(2) inne przedmioty, jeżeli taryfa zakazuje przewozić je za listami przewozowymi na okaziciela.

3. Jeżeli w drodze zostanie stwierdzone, że do przewozu przyjęto, chociażby nawet pod nazwą zgodną z rzeczywistością, przedmioty wyłączone od przewozu, to w braku innych przepisów prawnych kolej ma obowiązek wstrzymać przewóz tych przedmiotów i wezwać natychmiast nadawcę do odebrania przesyłki. Jeżeli nadawca nie odbierze przesyłki w przeciągu 8 dni, licząc od dnia wysłania mu zawiadomienia, kolej postępuje według przepisów § 24, pkt 9, 10, 11 i 13. Nadawca obowiązany jest uiścić przewoźne i inne koszty niezależnie od uiszczenia dopłat przewidzianych w § 7 i od odpowiedzialności karnej. W razie nadania przesyłki za listem przewozowym na okaziciela kolej nie ponosi odpowiedzialności wobec posiadacza wtórnika listu przewozowego, jeżeli postąpi w myśl przepisów punktu niniejszego, obowiązana jest jednak zawiadomić go o tym niezwłocznie za pośrednictwem domicyliata, zaś za pośrednictwem nadawcy tylko wówczas, gdy domicyliata nie wskazano w liście przewozowym.

4. Przedmioty, których przewóz jest zastrzeżony dla poczty, jeżeli są nadane za listem przewozowym imiennym, kolej ma prawo oddać do dalszego przewozu poczcie po pobraniu od niej przewoźnego za przebytą drogę i wszelkich innych kosztów.

§ 4. Przedmioty przyjmowane do przewozu warunkowo.

1. Następujące przedmioty przyjmuje się do przewozu za listem przewozowym imiennym (§ 6, pkt 1) na niżej wymienionych warunkach:

A. Przedmioty wymienione w załączniku A do regulaminu niniejszego — na warunkach tam wskazanych.

B. Zwłoki — na warunkach określonych w załączniku B do regulaminu niniejszego.

C. Tabor kolejowy toczący się na własnych kołach — pod warunkiem, że zdatność jego do biegu będzie stwierdzona przez kolej i poświadczona napisem na taborze lub w osobnym świadectwie. Parowozom, tendrom i wagonom motorowym powinien nadto towarzyszyć przydzielony przez nadawcę fachowy pracownik, który ma obowiązek ich dozorowania, w szczególności zaś ich smarowania w drodze. Opłaty za przejazd takich dozorców oraz inne warunki ich przejazdu określają taryfy.

D. Żywe zwierzęta — na warunkach określonych w załączniku C do regulaminu niniejszego.

E. Przedmioty, których załadowanie lub przewóz sprawiałyby, według oceny kolei, szczególne trudności ze względu na urządzenia lub środki przewozowe kolei, leżących na drodze przewozu. Przedmioty takie przyjmuje się do przewozu na warunkach specjalnych, ustalanych w każdym poszczególnym przypadku.

2. Za listem przewozowym na okaziciela przyjmuje się do przewozu oleje mineralne, ich pochodne oraz asfalty, wymienione w załączniku A do regulaminu niniejszego, na warunkach tam wskazanych.

§ 5. Obowiązek przewozu. Przewóz bezpośredni. Kolejność.

1. Koleje są obowiązane przyjmować przesyłki do przewozu za bezpośrednim listem przewozowym (§ 6) pomiędzy wszystkimi stacjami zależnie od zakresu ich czynności ekspedycyjnych, określonego w taryfach:

- a) jeżeli nadawca zastosuje się do przepisów regulaminu niniejszego i obowiązujących tariff oraz do ogólnie obowiązujących i należycie ogłoszonych zarządzeń kolejowych;
- b) jeżeli przewóz jest możliwy przy użyciu zwykłych środków przewozowych;
- c) jeżeli przewozowi nie stoją na przeszkodzie okoliczności, których kolej nie mogła uniknąć i którym nie mogła zapobiec.

Pod tymi samymi warunkami kolej obowiązana jest przyjmować przesyłki do przewozu w obrębie tej samej stacji za listem przewozowym lub za dokumentem przewozowym odmiennego wzoru (§ 6, pkt 3).

2. Kolej obowiązana jest przyjmować do przewozu przedmioty, których załadowanie, przeładowanie lub wyładowanie wymaga użycia specjalnych urządzeń tylko wówczas, jeżeli stacje, na których te czynności mają być dokonane, posiadają takie urządzenia.

3. Kolej obowiązana jest przyjmować do przewozu tylko takie przesyłki, których przewóz może być dokonany niezwłocznie.

Przesyłki, których przewóz nie może być niezwłocznie dokonany, kolej obowiązana jest przyjmować na tymczasowe przechowanie, jeżeli posiada na stacjach nadania odpowiednie pomieszczenia. Na tymczasowe przechowanie nadawca powinien wyrazić swą zgodę w liście przewozowym. Powyższe oświadczenie należy zamieścić także we wtórniku listu przewozowego. Aż do czasu zawarcia umowy o przewóz, kolej ponosi odpowiedzialność jako przedsiębiorca składowy i ma prawo pobrać za przechowanie opłatę przewidzianą w tariffie.

Kolej nie ma obowiązku przyjmować na przechowanie przedmiotów łatwo ulegających zepsuciu oraz przedmiotów wymienionych w § 4. Kolej może również uzależnić przechowanie przesyłek, których wszystkie koszty przewozu lub tylko przewożne powinny być opłacone z góry, od złożenia odpowiedniego zabezpieczenia.

4. Kolej może przyjmować do przewozu przesyłki wagonowe pomimo niemożności niezwłocznego ich wysłania, jeżeli nadawca na żądanie kolei wyrazi w liście przewozowym zgodę na to, że termin dostawy będzie liczony od dnia, w którym nastąpi wysłanie przesyłki. Powyższe oświadczenie należy zamieścić także we wtórniku listu przewozowego. Kolej jest obowiązana oznaczyć datę wysłania przesyłki nowym odcisnięciem stempla (§ 8, pkt 1) w liście przewozowym oraz jego wtórniku. Na żądanie wyrażone w liście przewozowym datę wysłania należy podać niezwłocznie, na koszt nadawcy, do jego wiadomości.

Za takie przechowanie przesyłki w wagonie za czas od przyjęcia jej do przewozu aż do wysłania kolej ma prawo pobrać opłatę określoną w tariffie.

5. Przesyłki powinny być wysyłane z zachowaniem kolejności, w jakiej przyjęto je do przewozu, wyjąwszy przypadek, przewidziany w pkt 6 paragrafu niniejszego.

6. Jeżeli interes publiczny lub konieczności eksploatacyjne tego wymagają, Minister Komunikacji lub kolej za jego zgodą może zarządzić:

- a) całkowite lub częściowe zawieszenie przewozu;
- b) czasowe wyłączenie od przewozu pewnych przesyłek lub przyjmowanie ich tylko pod pewnymi warunkami;
- c) czasowe korzystanie pewnych przesyłek z pierwszeństwa przy przewozie;
- d) wysyłanie przesyłek inną drogą niż wskazana przez nadawcę.

Zarządzenia te muszą być ogłoszone w czasopiśmie przeznaczonym do ogłaszania tariff (§ 9) lub przez wywieszenie ich na stacjach i nie mogą wejść w życie przed ich ogłoszeniem w taki sposób. Na wydanie takich zarządzeń należy możliwie zwrócić również uwagę w prasie. Jeżeli zarządzenia te ogłoszono przez ich wywieszenie na stacjach, to muszą być one w ciągu czterech tygodni od daty wywieszenia potwierdzone przez ogłoszenie w czasopiśmie przeznaczonym do ogłaszania tariff.

Kolej może odmówić przyjęcia przesyłek, których przewóz doznałby przeszkód wskutek tego rodzaju ograniczeń.

7. Kolej może przesyłki oddane jej do przewozu na podstawie przepisów regulaminu niniejszego przewieźć całkowicie lub częściowo samochodem sama lub przez swego przedsiębiorcę samochodowego, jeżeli nadawca nie postanowił inaczej w liście przewozowym. Warunki takiego przewozu oraz w danym razie odchylenia od przepisów regulaminu niniejszego (§ 2, pkt 2) muszą być podane w tariffie.

8. Wszelkie naruszenie przepisów paragrafu niniejszego stanowi podstawę do roszczenia o wynagrodzenie spowodowanej szkody.

TYTUŁ II.

UMOWA O PRZEWOZ.

Rozdział I.

FORMA I WARUNKI UMOWY O PRZEWOZ.

§ 6. Treść i forma listu przewozowego.

1. Na każdą przesyłkę nadawca powinien złożyć kolei list przewozowy.

Dla przesyłki zwyczajnej można użyć albo listu przewozowego drukowanego na białym papierze według wzoru wskazanego w załączniku D (zwanego w skróceniu listem przewozowym imiennym) albo też listu przewozowego drukowanego na żółtym papierze według wzoru wskazanego w załączniku E (zwanego w skróceniu listem przewozowym na okaziciela). Dla przesyłek pośpiesznych używa się tych samych wzorów z tą tylko różnicą, że listy przewozowe imienne na takie przesyłki drukowane są na papierze różowym, a listy przewozowe na okaziciela posiadają czerwony szlak o szerokości 1 cm na górnym i dolnym brzegu obu stron oraz, że słowa „Przesyłka zwyczajna”, umieszczone w nagłówku wzorów dla przesyłek zwyczajnych, są tu zastąpione słowami „Przesyłka pośpieszna”.

Listy przewozowe (także ich wtórniki) drukowane są nakładem kolei. Wyjątki dla pewnych towarów określa taryfa.

2. Taryfy mogą wprowadzać we wzorze listu przewozowego nieistotne zmiany.

3. Taryfy mogą wprowadzać dokumenty przewozowe odmiennego wzoru dla przesyłek przewożonych w obrębie tej samej stacji, dla przesyłek przewożonych stale między pewnymi stacjami oraz dla przesyłek pewnych towarów.

4. Listy przewozowe powinny być drukowane na trwałym papierze.

5. Wszystkie stacje kolejowe obowiązane są sprzedawać listy przewozowe po cenie określonej w taryfie.

6. Listy przewozowe powinny być na dowód zgodności z przepisami regulaminu niniejszego opatrzone stemplem jednego z polskich zarządów kolejowych, upoważnionych do tego przez Ministra Komunikacji. Za opatrzenie stemplem listów przewozowych nie drukowanych nakładem kolei w przypadkach, gdy taryfa dopuszcza taki wyjątek (pkt 1, ustęp ostatni), kolej pobiera opłatę określoną w taryfie.

7. Części listu przewozowego obwiedzione liniami grubymi wypełnia nadawca (zob. jednak § 39, ustęp drugi), przekreślając rubryki, które pozostawia niewypełnione. Pozostałe części listu przewozowego wypełnia kolej.

8. Wybór formularza białego lub różowego przy listach przewozowych imiennych albo też formularza żółtego lub żółtego z czerwonym szlakiem przy listach przewozowych na okaziciela wskazuje, czy towar należy przewieźć jako przesyłkę zwyczajną, czy też jako pośpieszną. Żądanie przewiezienia towaru na pewnej części drogi przewozu jako przesyłki pośpiesznej, na innej zaś części jako przesyłki zwyczajnej nie jest dopuszczalne, chyba że taryfa przewiduje przewozy tego rodzaju.

Nadawca może żądać w liście przewozowym przewozu przesyłki pośpiesznej jako przyspieszonej, jeżeli taryfa dopuszcza takie przewozy.

9. List przewozowy imienny należy wypełnić równocześnie z wtórnikiem (§ 8) przez masę kalkową twardym ołówkiem lub na maszynie.

Zarządy kolejowe, o których mowa w pkt 6 paragrafu niniejszego, mogą przyjmować zamówienia na listy przewozowe imienne, wypełniane częściowo drukiem według wskazówek zamawiającego, pod warunkami wskazanymi w taryfie i w obwieszczeniach zamieszczanych w czasopiśmie, przeznaczonym do ogłaszania taryf.

Jeżeli kolej połączy w jeden komplet, przystosowany do wypełniania przez masę kalkową, oprócz listu przewozowego imiennego i wtórnika, także formularze potrzebne dla jej własnego użytku, to wszystkie części takiego kompletu należy wypełniać równocześnie w sposób wyżej podany.

List przewozowy na okaziciela należy wypełnić atramentem lub na maszynie.

Każdy list przewozowy powinien być wypełniony pismem wyraźnym.

Nie przyjmuje się listów przewozowych poprawionych, podskrobanych lub pozaklejanych. Przekreślenia dopuszczalne są pod warunkiem, że nadawca stwierdzi je swym podpisem, gdy zaś chodzi o ilość lub wagę sztuk, pod warunkiem, że sprostowane liczby wpisze słowo

wami. Listy przewozowe należy wypełniać literami łacińskimi w języku polskim (na obszarze W. M. Gdańska w języku polskim lub niemieckim).

10. Osobę, która oddaje kolei przesyłkę do przewozu, uważa się za upoważnioną przez nadawcę do czynienia zmian i uzupełnień w liście przewozowym, do składania oświadczeń w imieniu nadawcy oraz do wykonania wszelkich czynności, związanych z zawarciem umowy o przewóz (np. do odbioru zaliczki w gotowiźnie, wtórnika listu przewozowego, zaświadczenia o zaliczeniu).

11. Nadawca obowiązany jest zamieścić w liście przewozowym:

- a) miejsce i datę wystawienia listu przewozowego;
- b) stację przeznaczenia w brzmieniu podanym w taryfie ze wszystkimi bliższymi wskazaniami, niezbędnymi dla uniknięcia jakichkolwiek pomyłek z powodu istnienia różnych stacji obsługujących bądź tę samą miejscowość bądź miejscowości o tej samej lub podobnej nazwie;
- c) przy użyciu listu przewozowego imiennego — odbiorcę i jego dokładny adres. Jako odbiorca powinna być wymieniona jedna tylko osoba fizyczna, prawna, firma lub urząd publiczny. Wskazanie jako odbiorcy stacji przeznaczenia lub jej zawiadowcy dopuszczalne jest tylko wtedy, jeżeli zezwala na to wyraźnie taryfa, która ma być zastosowana, lub jeżeli nadawca udowodni stacji nadania, że ma prawo do wskazania takiego adresu. Adres „na zlecenie” nie jest dozwolony;
- d) nazwę towaru zawartego w przesyłce, a nadto:
przy przesyłkach drobnych — ilość sztuk, rodzaj opakowania, cechy i numery sztuk lub, zamiast cech i numerów, wzmiankę, że na sztukach znajduje się adres odbiorcy,
przy przesyłkach, których załadowanie należy do nadawcy — rodzaj, numer i cechy własności wagonu.

Towary należy oznaczać w sposób następujący: towary wymienione w załączniku A do regulaminu niniejszego — według nazwy użytej w tym załączniku, towary wyszczególnione w taryfach — według użytej w nich nazwy, inne towary — według nazwy przyjętej w handlu, odpowiadającej ich właściwościom.

Jeżeli miejsce przeznaczone w liście przewozowym dla wyszczególnienia towarów nie wystarcza, do dalszego oznaczenia należy użyć osobnych dodatkowych arkuszy papieru o takich samych rozmiarach jak list przewozowy, podpisanych przez nadawcę.

W razie użycia listu przewozowego imiennego w kompletach (pkt 9) należy złożyć dodatkowe arkusze w tylu egzemplarzach, z ilu części składa się komplet, we wszystkich innych przypadkach w dwu egzemplarzach, z których jeden powinien być należycie przytwierdzony do listu przewozowego.

Jeden egzemplarz arkusza dodatkowego kolej dołącza do wtórnika listu przewozowego (§ 8).

O dołączeniu arkuszy dodatkowych powinna być umieszczona wzmianka w liście przewozowym.

Jeżeli podano ogólną wagę przesyłki, należy ją wpisać do samego listu przewozowego;

- e) swoje imię i nazwisko lub nazwę, a także swój podpis i adres uzupełniony, według uznania nadawcy, adresem telegraficznym lub telefonicznym. Podpis nadawcy może być wydrukowany lub zastąpiony stemplem. Jako nadawca powinna być wymieniona w liście przewozowym jedna tylko osoba fizyczna, prawna, firma lub urząd publiczny.

Oprócz tego nadawca może zamieścić w miarę potrzeby w przeznaczonych na to rubrykach listu przewozowego:

- f) w liście przewozowym imiennym — nazwę miejsca, do którego należy dostarczyć przesyłkę, jeżeli taryfa wyraźnie na to zezwala;
- g) wagę przesyłki lub, zamiast wagi, inne dane stosownie do przepisów taryfy;
- h) żądanie, aby kolej zważyła przesyłkę lub przeliczyła ilość sztuk na stacji nadania albo też dokonała tych czynności na stacji przeznaczenia;
- i) w liście przewozowym na okaziciela — domicyliata tj. osobę, którą kolej według przepisów regulaminu niniejszego obowiązana jest zawiadamiać o pewnych zdarzeniach, pozostających w związku z wykonywaniem umowy o przewóz. Przepisy punktu niniejszego lit. c) stosuje się tu odpowiednio;
- j) w liście przewozowym imiennym — żądanie „zostawić na stacji” oraz w danym razie żądanie, by nie zawiadamiano odbiorcy o przybyciu przesyłki (§ 16, pkt 7), jeżeli dostawa do mieszkania jest zaprowadzona na stacji przeznaczenia (§ 16, pkt 28 i 29);

- k) żądanie zastosowania określonych taryf, a w szczególności taryf specjalnych lub wyjątkowych przewidzianych w § 11, pkt 10 i w § 34, pkt 1;
- l) kwotę deklarowanej wartości dostawy, podaną stosownie do § 35;
- m) oznaczenie kosztów, jakie nadawca bierze na swój rachunek stosownie do § 17;
- n) kwotę zaliczenia, obciążającego przesyłkę, oraz w razie użycia listu przewozowego imiennego zaliczki w gotowiźnie, która ma być udzielona przez kolej (§ 19);
- o) żądaną drogę przewozu oraz stację, na których powinny być załatwiane formalności celne, podatkowe, skarbowe, policyjne lub wymagane przez inne władze administracyjne;
- p) dokładne wyszczególnienie dokumentów wymaganych przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne, dołączonych do listu przewozowego lub też złożonych według oświadczenia w liście przewozowym na pewnej oznaczonej stacji, w urzędzie celnym lub w jakimkolwiek innym urzędzie;
- r) wskazanie pełnomocnika przewidzianego w § 15, pkt 2;
- s) inne oświadczenia przewidziane w regulaminie niniejszym i taryfach.

12. Nie wolno zamieszczać w liście przewozowym oświadczeń nie przewidzianych w regulaminie niniejszym lub w taryfach, chyba że umowy zawarte z nadawcą lub odbiorcą wyrażają na to zezwolenie; to samo odnosi się do dołączania dokumentów do listu przewozowego. Jeżeli kolej przyjmie list przewozowy z niedozwolonymi oświadczeniami lub dokumentami, nie bierze ona na siebie z tytułu tych oświadczeń i dokumentów żadnych zobowiązań i nie ponosi żadnej odpowiedzialności.

13. Zabrania się wpisywać do tego samego listu przewozowego przedmioty, które nie mogą być wspólnie załadowane ze względu na ich właściwości, albo których wspólne załadowanie narusza przepisy władz celnych, podatkowych, skarbowych, policyjnych lub innych władz administracyjnych.

14. Towary, które ma załadować nadawca, nie mogą być nadane za jednym i tym samym listem przewozowym z towarami, które ma załadować kolej.

Na przedmioty wymienione w § 4 muszą być również sporządzone oddzielne listy przewozowe, jeżeli chodzi o przedmioty, które nie mogą być ładowane razem ze sobą lub razem z innymi towarami.

15. Jeden i ten sam list przewozowy może obejmować najwyżej ładunek jednego wagonu, chyba że chodzi o przedmioty niepodzielne, wymagające większej ilości wagonów. Tego przepisu nie stosuje się jednak, gdy taryfy, które mają być zastosowane, pozwalają na nadanie większej ilości wagonów za jednym listem przewozowym na całej drodze przewozu.

16. Nadawcy wolno zamieścić w przeznaczony na ten cel rubryce listu przewozowego wzmianki, dotyczące przesyłki, służące jednak wyłącznie dla informacji odbiorcy, z których nie wynikają dla kolei żadne zobowiązania ani odpowiedzialność, np.:

- „Z przesyłki od N.”,
- „Z polecenia N.”,
- „Do rozporządzenia N.”,
- „Do przeekspediowania do N.”,
- „Ubezpieczono w N.”,
- „Na linię żeglugi wodnej N. lub na statek N.”,
- „Z linii żeglugi wodnej N. lub ze statku N.”,
- „Na linię samochodową N.”,
- „Z linii samochodowej N.”,
- „Na linię lotniczą N.”,
- „Z linii lotniczej N.”,
- „Do wywozu do N.”.

§ 7. Odpowiedzialność za oświadczenia w liście przewozowym. Sprawdzanie zawartości przesyłki. Dopłaty. Postępowanie w razie przeciążenia wagonu.

1. Nadawca jest odpowiedzialny za ścisłość swych wskazań i oświadczeń zamieszczonych w liście przewozowym; ponosi on wszelkie następstwa, wynikające z tego, że te wskazania lub oświadczenia są niezgodne z rzeczywistością, nieścisłe, niedostateczne lub też zostały one wpisane w miejscu innym niż przeznaczone dla każdego z nich (zob. § 39, ustęp drugi); jeżeli miejsce to jest nie wystarczające, nadawca powinien na nim zamieścić wzmiankę, wskazującą miejsce w liście przewozowym, gdzie znajduje się uzupełnienie wpisu.

2. Kolej ma prawo sprawdzić w każdym czasie, czy przesyłka odpowiada wskazaniom i oświadczeniom listu przewozowego, oraz czy zachowano środki ostrożności przepisane w załączniku A.

3. Jeżeli sprawdza się zawartość przesyłki, to zależnie od tego, czy sprawdzanie odbywa się na stacji nadania, czy na stacji przeznaczenia, powinno się wezwać nadawcę albo odbiorcę, ażeby był obecny przy tej czynności, chyba że sprawdzenie zarządzono ze względu na bezpieczeństwo publiczne. Jeżeli interesowany nie zjawi się, jeżeli sprawdzanie odbywa się w drodze lub zostało zarządzane ze względu na bezpieczeństwo publiczne, należy dokonać go w obecności dwóch świadków; osoby, należące do służby kolei, mogą być powołane na świadków tylko w braku innych osób.

Jeżeli wynik sprawdzenia różni się od wskazań lub oświadczeń listu przewozowego, należy go wpisać do tegoż listu przewozowego. W razie gdy sprawdzenia dokonano na stacji nadania, należy wynik wpisać również do wtórnika listu przewozowego, jeżeli ten znajduje się w rękach kolei. Jeżeli przesyłka nie odpowiada wskazaniom lub oświadczeniom listu przewozowego, kolej pobiera za ważenie i liczenie sztuk opłaty według taryfy, za sprawdzenie zaś wartości — koszty powstałe przy takim sprawdzeniu. Opłaty te i koszty obciążają przesyłkę, jeżeli nie zostały zapłacone zaraz na miejscu.

Kolej nie pobiera opłaty za ważenie w przypadku przewidzianym w § 14, pkt 29, jeżeli bez żądania nadawcy sprawdza wagę podaną przez niego w liście przewozowym.

4. Jeżeli na podstawie wskazania lub oświadczenia nadawcy w liście przewozowym przewoźne obliczono według taryfy, której stosowanie uzależnione jest od spełnienia określonego w tej taryfie warunku pochodzenia lub przeznaczenia towaru, to kolej ma prawo sprawdzić, także po wydaniu przesyłki odbiorcy, czy warunek ten został spełniony. Nadawca i odbiorca obowiązani są zezwolić kolei w tym celu na zbadanie towaru oraz na wgląd do ich ksiąg handlowych i odnośnych dowodów.

5. W razie umieszczenia w liście przewozowym wskazań lub oświadczeń niezgodnych z rzeczywistością, nieściśłych lub niedostatecznych, które mogą spowodować przyjęcie do przewozu przedmiotów wyłączonych od przewozu na podstawie § 3, pkt 1 (4) regulaminu niniejszego lub obliczenie za przesyłkę niższego przewoźnego, bądź w razie niezachowania przepisanych w załączniku A środków ostrożności, bądź też w razie przeciążenia wagonu załadowanego przez nadawcę, należy uiścić dopłatę, niezależnie od dodatkowego uiszczenia różnicy przewoźnego oraz, w danym razie, od naprawienia wszelkiej ewentualnej szkody, tudzież niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Dopłatę oblicza się, jak następuje:

a) W razie niezgodnego z rzeczywistością, nieściśłego lub niedostatecznego oznaczenia przedmiotów wyłączonych od przewozu na podstawie § 3, pkt 1 (4) regulaminu niniejszego lub wymienionych w załączniku A, albo w razie niezachowania środków ostrożności przepisanych w tym załączniku, dopłata wynosi:

za przedmioty wyłączone od przewozu na podstawie § 3, pkt 1 (4) regulaminu	15 złotych,
za przedmioty wymienione w załączniku A:	
klasy I i II	15 złotych,
„ III, IV i V	10 złotych,
„ VI	2 złote

od kilograma wagi brutto każdej sztuki, w której znaleziono powyższe przedmioty;

b) W razie niezgodnego z rzeczywistością, nieściśłego lub niedostatecznego oznaczenia przesyłki, zawierającej inne towary, niż przewidziane pod lit. a), dopłata wynosi podwójną różnicę pomiędzy przewoźnym, jakie należałoby prawidłowo pobrać przy oznaczeniu niezgodnym z rzeczywistością, nieściśłym lub niedostatecznym za odległość od stacji nadania do stacji przeznaczenia, a przewoźnym, jakie należałoby pobrać, gdyby oznaczenie było zgodne z rzeczywistością, ściśle i dostateczne.*

Powyższy przepis stosuje się odpowiednio również w razie zamieszczenia jakiegokolwiek wskazania lub oświadczenia, które by mogło w jakikolwiek bądź sposób spowodować zastosowanie niższej taryfy aniżeli ta, która powinna być w rzeczywistości zastosowana do danej przesyłki, oraz w przypadku niedopełnienia przez odbiorcę warunków taryfy specjalnej lub wyjątkowej, zastosowanej do przesyłki na podstawie oświadczenia nadawcy w liście przewozowym.

Za niedopełnienie takich warunków uważa się również w rozumieniu przepisów punktu niniejszego niezłożenie przez odbiorcę w terminie przewidzianym w odnośnej taryfie, pomimo żądania kolei, dostatecznego dowodu spełnienia tych warunków. Jeżeli taryfa przewiduje określony sposób przeprowadzenia takiego dowodu, to

niezastosowanie się do odpowiednich przepisów tej taryfy uważa się również za niedopełnienie jej warunków w rozumieniu przepisów niniejszego punktu.

Jeżeli przesyłka składa się z towarów, do których stosuje się różne stawki taryfowe, a wagę każdego z towarów można ustalić bez trudności, dopłatę oblicza się według stawek stosowanych dla każdego towaru, gdy taki sposób obliczenia daje niższą dopłatę.

Najniższa dopłata wynosi 2 złote.

c) W razie podania przy przesyłce, którą załadował nadawca, wagi niższej niż rzeczywista lub ilości sztuk mniejszej niż rzeczywista, dopłata wynosi podwójną różnicę pomiędzy przewoźnym za podaną wagę lub ilość sztuk, a przewoźnym za stwierdzoną wagę lub ilość sztuk, za odległość od stacji nadania do stacji przeznaczenia. Dopłatę obliczoną w powyższy sposób pobiera się również w razie podania niższej niż rzeczywista wagi poszczególnych sztuk lub poszczególnych części przesyłki, załadowanej przez nadawcę (§ 16, pkt 24).

d) W razie przeciążenia wagonu załadowanego przez nadawcę, dopłata wynosi sześciokrotne przewoźne za nadwyżkę wagi ponad nośność za odległość od stacji nadania do stacji przeznaczenia.

Przeciążenie ma miejsce, gdy ciężar ładunku przekracza nośność, określoną w następujący sposób:

jeżeli wagon ma tylko jeden napis określający dopuszczalne obciążenie, uważa się, że napis ten wskazuje ładowność; nośność odpowiada wówczas tej ładowności powiększonej o 5⁰/₀;

jeżeli wagon ma dwa napisy, wówczas napis wskazujący niższe obciążenie oznacza ładowność, napis zaś wskazujący wyższe obciążenie — nośność.

e) Jeżeli przy tej samej przesyłce zachodzi jednocześnie dwa lub więcej przekroczeń przewidzianych wyżej pod lit. a) do d), wówczas za każde z tych przekroczeń pobiera się osobną dopłatę.

6. Obowiązek uiszczenia dopłaty powstaje z chwilą zawarcia umowy o przewóz. Dopłaty obciążają przesyłkę. Jeżeli nie zostały one zapłacone przez nadawcę na stacji nadania, kolej wydaje przesyłkę odbiorcy tylko po uiszczeniu przez niego ciężących na przesyłkę dopłat. Do uiszczenia dopłat, których kolej z jakichkolwiek powodów nie pobrała przed wydaniem przesyłki, obowiązany jest nadawca; odbiorca jest obowiązany do zapłacenia dopłaty wtedy, gdy nie dopełni warunków taryfy specjalnej lub wyjątkowej zastosowanej do przesyłki na podstawie oświadczenia nadawcy w liście przewozowym.

7. Dopłaty nie pobiera się:

a) w razie niezgodnego z rzeczywistością podania wagi przesyłek lub w razie przeciążenia wagonu, jeżeli kolej obowiązana była zważyć przesyłkę;

b) w razie niezgodnego z rzeczywistością wskazania wagi całej przesyłki lub w razie przeciążenia wagonu, jeżeli nadawca w liście przewozowym zażądał zważenia całej przesyłki przez kolej, a w razie niezgodnego z rzeczywistością podania ilości sztuk, jeżeli nadawca w liście przewozowym zażądał ich przeliczenia przez kolej;

c) w razie niezgodnego z rzeczywistością podania wagi poszczególnych sztuk lub poszczególnych części przesyłki załadowanej przez nadawcę (§ 16, pkt 24), jeżeli nadawca w liście przewozowym zażądał zważenia przez kolej na stacji przeznaczenia poszczególnych sztuk lub poszczególnych części tej przesyłki;

d) w razie przeciążenia wagonu, które nastąpiło w czasie przewozu wskutek wpływów atmosferycznych, jeżeli nadawca udowodni, że, ładując wagon, zastosował się do obowiązujących przepisów;

e) w razie zwiększenia się wagi przesyłki w czasie przewozu, bez przeciążenia wagonu, jeżeli nadawca udowodni, że zwiększenie się wagi powstało wskutek wpływów atmosferycznych;

f) w razie niezgodnego z rzeczywistością wskazania wagi (bez przeciążenia wagonu), jeżeli różnica między wagą wskazaną w liście przewozowym a wagą stwierdzoną nie przewyższa 2⁰/₀ wagi wskazanej;

g) jeżeli odbiorca, który zamierza przeznaczyć towar na inny cel, niż tego wymaga zastosowana taryfa specjalna lub wyjątkowa, wyrówna dobrowolnie różnicę przewoźnego w terminie przewidzianym w taryfie.

8. Jeżeli nadawca lub odbiorca zwraca się do kolei na podstawie przepisów taryfy o zwrot części przewoźnego, uzasadniając spełnienie warunków tej taryfy dokumentami niezgodnymi z rzeczywistością, to niezależnie od zwrotu wypłaconej w danym razie kwoty i od odpowiedzialności karnej obowiązany on jest w razie złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa zapłacić kolei dopłatę w wysokości podwójnej kwoty żądanego zwrotu.

9. Kolej może według swego uznania odstąpić całkowicie lub częściowo od pobrania dopłat, przewidzianych w paragrafie niniejszym, jeżeli uzna, że okoliczności danego przypadku to uzasadniają.

10. Jeżeli na stacji nadania stwierdzono przeciążenie wagonu załadowanego przez nadawcę, kolej może zażądać od nadawcy odładowania nadwyżki wagi. Jeżeli nadawca nie dokonano tego niezwłocznie, lub jeżeli przeciążenie stwierdzono na stacji pośredniej, kolej ma prawo sama odładować nadwyżkę wagi na niebezpieczeństwo osoby uprawnionej (nadawcy lub posiadacza wtórnika listu przewozowego na okaziciela). Odładowaną część przesyłki należy wziąć na skład.

Jeżeli przesyłka była nadana za listem przewozowym imiennym, należy nadto wezwać nadawcę, aby rozporządził nadwyżką. Jeżeli przesyłka była nadana za listem przewozowym na okaziciela, do rozporządzenia nadwyżką wzywa się posiadacza wtórnika listu przewozowego za pośrednictwem domicyliata, lub za pośrednictwem nadawcy, jeżeli domicyliata nie wskazano w liście przewozowym. Wezwanie należy przesłać listem poleconym.

Jeżeli właściwości towaru lub przepisy celne, podatkowe, skarbowe, policyjne lub przepisy innych władz administracyjnych nie zezwalają na odładowanie nadwyżki, przesyłkę należy przeładować do innego wagonu lub do dwóch wagonów z zachowaniem przepisów § 14, VI.

11. Za część przesyłki pozostałą w wagonie przewoźne oblicza się od stacji nadania do stacji przeznaczenia. Za część odładowaną przewoźne oblicza się za odległość przebytą według tej samej taryfy, którą zastosowano do przesyłki głównej. Dopłaty przewidziane wyżej w pkt 5 paragrafu niniejszego obciążają przesyłkę główną.

12. Jeżeli kolej według § 14, V nie była obowiązana do zważenia przesyłki, ma ona prawo pobrać za przechowanie nadwyżki opłaty według taryfy za cały czas przechowania, licząc od dnia odładowania, a gdy kolej była obowiązana do zważenia, tylko za czas przechowania po upływie 4 dni po dniu odładowania. Jeżeli wskutek odładowania nadwyżki nastąpiło przetrzymanie wagonu, a kolej według § 14, V nie była obowiązana do zważenia przesyłki, ma ona prawo pobrać postojowe przewidziane w taryfie, lecz nie więcej niż za 1 dzień.

13. Jeżeli osoba uprawniona zarządzi, aby nadwyżkę zwrócono lub wysłano dalej, postępuje się z nią jak z osobną przesyłką, jeżeli taryfy nie przewidują możliwości doładowania nadwyżki do innej przesyłki, nadanej przez tę samą osobę.

14. Za wyładowanie i załadowanie nadwyżki kolej ma prawo pobrać opłaty wskazane w taryfie.

15. Jeżeli osoba uprawniona nie rozporządzi nadwyżką w ciągu 8 dni, licząc od dnia wysłania jej zawiadomienia o odładowaniu, kolej postępuje według przepisów § 24, pkt 9, 10, 11 i 13.

16. Za szkody powstałe w drodze wskutek przeciążenia wagonu odpowiada nadawca.

17. Przepisy pkt 10 do 16 paragrafu niniejszego stosuje się odpowiednio również wtedy, jeżeli przy przesyłkach załadowanych przez nadawcę przekroczono skrajnie ładunkową, przewidzianą w przepisach o ładowaniu wagonów towarowych lub dozwolony nacisk osi na szyny (§ 14, pkt 17).

§ 8. Zawarcie umowy o przewóz. Wtórnik listu przewozowego.

1. Umowę o przewóz uważa się za zawartą z chwilą, gdy stacja nadania przyjęła do przewozu towar wraz z listem przewozowym. Stacja nadania stwierdza przyjęcie przesyłki przez odcisnięcie na liście przewozowym stempla (datownika) z nazwą stacji przyjmującej, firmą zarządu kolei i datą przyjęcia przesyłki. Takim samym stemplem należy zaopatrzyć dodatkowe arkusze, dołączone do listu przewozowego (§ 6, pkt 11, lit. d).

2. Ostemplowania należy dokonać natychmiast po całkowitym dostarczeniu przesyłki, wymienionej w liście przewozowym i po zapłaceniu kosztów, które nadawca przyjął na swój rachunek. Na żądanie nadawcy ostemplowania należy dokonać w jego obecności.

3. List przewozowy, opatrzony stemplem przyjęcia, stanowi dowód umowy o przewóz.

4. Gdy jednak chodzi o przesyłki, których załadowanie należy do nadawcy w myśl przepisów regulaminu niniejszego, taryf lub na podstawie zawartej z nim umowy, wówczas dane listu przewozowego, dotyczące wagi lub ilości sztuk, stanowią dowód przeciwko kolei tylko wtedy, gdy kolej sprawdziła tę wagę i ilość sztuk i stwierdziła to w liście przewozowym.

5. Kolej stwierdza wagę i ilość sztuk przesyłki tylko w celach, związanych z wykonaniem umowy o przewóz, i ponosi odpowiedzialność za prawidłowość stwierdzenia tylko wówczas, gdy ma ono wpływ na umowę o przewóz.

6. W razie użycia listu przewozowego imiennego kolej obowiązana jest poświadczyc otrzymanie przesyłki i datę przyjęcia do przewozu przez odcisnięcie stempla na wtórniku listu przewozowego wzoru podanego w załączniku D 1; wtórnik ten powinien nadawca sporządzić i złożyć kolei równocześnie z listem przewozowym (§ 6, pkt 9).

7. Wtórnik listu przewozowego imiennego nie ma znaczenia ani listu przewozowego, towarzyszącego przesyłce, ani konosamentu, ani też dowodu ładunkowego i służy wyłącznie do celów wskazanych w regulaminie niniejszym i taryfach.

8. W razie użycia listu przewozowego na okaziciela, kolej obowiązana jest poświadczyc otrzymanie przesyłki i datę przyjęcia do przewozu, wydając nadawcy wtórnik listu przewozowego na okaziciela wzoru podanego w załączniku E 1; wtórnik sporządza stacja nadania, opatrując go podpisem pracownika kolei oraz stemplem, przewidzianym w pkt 1.

Za sporządzenie wtórnika listu przewozowego na okaziciela kolej pobiera opłatę wskazaną w taryfie.

Kolej jest odpowiedzialna za zgodność treści listu przewozowego z treścią wtórnika listu przewozowego w chwili zawarcia umowy o przewóz.

Na żądanie nadawcy kolej obowiązana jest wydać mu za opłatą określoną w taryfie, oprócz wtórnika listu przewozowego, także poświadczenie nadania przesyłki wzoru podanego w załączniku F do regulaminu niniejszego, które służy wyłącznie do celów wskazanych w tym regulaminie.

9. Na żądanie nadawcy kolej może, za opłatą przewidzianą w taryfie, stwierdzić przyjęcie przesyłki do przewozu również i w inny sposób (np. przez ostemplowanie w książce pokwitowań). Podobne stwierdzenie przyjęcia przesyłki do przewozu nie ma jednak znaczenia wtórnika listu przewozowego, ani poświadczenia nadania, przewidzianego wyżej w pkt 8.

§ 9. Taryfy. Zakaz umów odrębnych.

1. Dla każdej kolei muszą być wydane taryfy, które powinny zawierać wszelkie warunki umowy o przewóz oraz wszelkie dane potrzebne do obliczenia przewoźnego i opłat dodatkowych.

2. Wprowadzenie w życie, zmiany i odwołanie taryf ogłasza się w przeznaczonym na ten cel urzędowym czasopiśmie publicznym z podaniem daty, od której dane zarządzenie ma obowiązywać.

Gdy chodzi o taryfy lub ich zmiany, drukowane w formie osobnych wydawnictw, to w czasopiśmie tym zamiast pełnego brzmienia taryfy lub jej zmian zamieszcza się tylko ogłoszenie, że taryfę lub jej zmiany wprowadza się w życie, gdzie i za jaką cenę można nabyć dane wydawnictwo oraz od kiedy taryfa lub jej zmiany mają obowiązywać. Ta skrócona forma ogłoszenia ma tę samą moc prawną jak ogłoszenie z pełnym brzmieniem. W każdym takim osobnym wydawnictwie należy wymienić urzędowe czasopismo publiczne, w którym zamieszczono takie skrócone ogłoszenie oraz w którym ogłaszać się będzie późniejsze zmiany.

3. Taryfy oraz ich zmiany nie mogą wejść w życie przed ich ogłoszeniem.

4. Każda stacja kolejowa ma obowiązek taryfy, które jej dotyczą, udzielać osobom interesowanym na żądanie do przejrzania w godzinach, w których odnośne biura są otwarte dla publiczności.

5. Zmiany taryf wchodzi w życie po upływie 15 dni po ich ogłoszeniu, chyba że w zarządzeniu wprowadzającym je w życie postanowiono inaczej.

Taryfy wprowadzone tylko na pewien określony czas tracą moc obowiązującą po upływie tego czasu bez ogłoszenia o ich odwołaniu.

6. Taryfy powinny podawać wszystkie specjalne warunki dla różnych przewozów w szczególności zaś postanawiać, czy stosują się do przesyłek pośpiesznych czy zwyczajnych. Jeżeli pewna kolej posiada tylko taryfę dla jednego z tych rodzajów przewozu i to bądź dla wszystkich towarów, bądź dla niektórych z nich, bądź też dla pewnych odcinków, wówczas taryfę tę można stosować do przewozów dokonywanych tak za listami przewozowymi na przesyłki zwyczajne, jak i za listami przewozowymi na przesyłki pośpieszne, przy czym obowiązują terminy dostawy takie, jakie według postanowień § 6, pkt 8 i § 11 regulaminu niniejszego wynikają dla każdego z tych rodzajów listów przewozowych.

7. Taryfy muszą być stosowane jednakowo względem wszystkich. Przepisy ich obowiązują o tyle, o ile nie są sprzeczne z przepisami regulaminu niniejszego; w przeciwnym razie uważa się je za nieważne.

8. Każda odrębna umowa, mocą której jednemu lub większej liczbie nadawców przyznanoby niżkę opłat, oznaczonych w taryfie, jest zakazana i nieważna.

Natomiast dozwolone są niżki taryfowe, należycie ogłoszone i w równej mierze dostępne dla wszystkich pod tymi samymi warunkami, jako też niżki opłat dla przewozów na potrzeby kolei, administracji publicznej albo na cele dobroczynne.

9. Oprócz przewoźnego i opłat dodatkowych, przewidzianych w taryfach, mogą być pobierane na rzecz kolei tylko kwoty stanowiące zwrot poczynionych przez nią wydatków, jak należności celne, podatkowe lub policyjne, nie przewidziane w taryfie koszty przewiezienia z jednego dworca kolejowego na drugi, koszty poprawienia zewnętrznego lub wewnętrznego opakowania towarów, niezbędnego dla ich zabezpieczenia, oraz inne podobne wydatki. Wydatki te powinny być należycie stwierdzone i wpisane oddzielnie do listu przewozowego, do którego należy dołączyć właściwe dowody. Jeżeli opłacenie tych wydatków należy do nadawcy, dowodów nie wydaje się wraz z listem przewozowym odbiorcy, lecz doręcza się je nadawcy z rachunkiem kosztów stosownie do § 17.

10. Za wydatki w gotowiźnie kolej ma prawo pobierać opłaty przewidziane w taryfie (prowizję); opłacone przez kolej gotówką należności za dostawę, przewoźne i inne należności taryfowe, opłaty pocztowe i stemplowe, są wolne od takich opłat.

11. Kolej obowiązana jest wpisać do listu przewozowego przewoźne i opłaty dodatkowe obliczone według przepisów regulaminu niniejszego i według obowiązujących taryf, jeżeli na te opłaty nie wydaje osobnych pokwitowań.

Kwotę dopłat (§ 7) i powód ich pobrania należy wskazać w liście przewozowym, jeżeli ten znajduje się jeszcze w posiadaniu kolei.

§ 10. Obliczanie przewoźnego. Droga przewozu.

Przy obliczaniu przewoźnego i oznaczaniu drogi przewozu obowiązują następujące przepisy:

a) Jeżeli nadawca wskazał w liście przewozowym drogę przewozu, przewoźne oblicza się według tej drogi.

Wskazanie stacji, na których mają być załatwione formalności przepisane, przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne oraz inne władze administracyjne, jest równoznaczne ze wskazaniem drogi przewozu.

b) Jeżeli nadawca wskazał w liście przewozowym tylko taryfy, które mają być zastosowane, kolej stosuje je, o ile wskazanie to wystarczy do ustalenia stacji, między którymi żądane taryfy powinny być zastosowane i jeżeli warunki tych taryf zostały spełnione. Spomiędzy dróg przewozu, na których taryfy te obowiązują w dniu zawarcia umowy o przewóz, kolej wybiera drogę przewozu, stosując się do przepisów lit. e) 1 paragrafu niniejszego.

c) Jeżeli nadawca oświadczył w liście przewozowym stosownie do § 17, pkt 2, lit. f), że opłaci z góry przewoźne do stacji pośredniej, nie wskazując drogi przewozu, kolej wybiera drogę przewozu spomiędzy dróg przechodzących przez tę stację pośrednią, stosując się do przepisów lit. e) 1 paragrafu niniejszego. Przewoźne oblicza się za drogę obraną przez kolej.

d) Jeżeli w przypadkach, przewidzianych wyżej pod literami a) i c), pomiędzy stacją nadania a stacją przeznaczenia na drodze przewozu wskazanej według litery a), albo pomiędzy stacją nadania a stacją określoną pod literą c), istnieje taryfa bezpośrednia, wówczas stosuje się tę taryfę z zachowaniem przepisów litery e) 2, o ile jej warunki zostały spełnione.

e) Jeżeli wskazania nadawcy nie są dostateczne do ustalenia w całości drogi przewozu lub taryfy, albo jeżeli niektóre z tych wskazań są ze sobą sprzeczne, kolej wybiera drogę przewozu i taryfy według zasad następujących:

1. spomiędzy kilku dróg przewozu kolej powinna wybrać dla przesyłek pośpiesznych oraz żywych zwierząt drogę, która zapewnia najszybszy przewóz do stacji przeznaczenia, dla innych przesyłek drogę, która daje najtańsze obliczenie przewoźnego w dniu zawarcia umowy o przewóz a w przypadkach, kiedy przewoźne na dwu lub więcej drogach jest jednakowe, drogę, która zapewnia najszybszy przewóz do stacji przeznaczenia;

2. , spomiędzy kilku taryf bezpośrednich istniejących między stacją nadania a stacją przeznaczenia kolej powinna wybrać taryfę, która jest najtańszą w dniu zawarcia umowy o przewóz; jeżeli najtańszą będzie taryfa specjalna lub wyjątkowa, należy ją zastosować, o ile jej warunki zostały spełnione; w braku taryfy bezpośredniej

między stacją nadania a stacją przeznaczenia kolej stosuje inne taryfy, obowiązujące na drodze przewozu wskazanej przez nadawcę lub wybranej przez kolej, przestrzegając odpowiednio powyższych przepisów punktu niniejszego.

- f) Kolej stosuje się zawsze do wskazań listu przewozowego, dotyczących stacji wymienionych pod lit. a), ustęp drugi, jako też do wskazań co do drogi przewozu przy przesyłkach żywych zwierząt, a w miarę możliwości do innych wskazań nadawcy.
- g) We wszystkich wyżej wymienionych przypadkach terminy dostawy oblicza się według drogi przewozu żądanej przez nadawcę lub wybranej przez kolej.
- h) Taryfy wyjątkowe lub specjalne, przewidujące przedłużenie terminu dostawy w myśl § 11, pkt 10 regulaminu niniejszego lub ograniczenie odpowiedzialności w myśl § 34, pkt 1, mogą być stosowane tylko wtedy, jeżeli nadawca zamieści w liście przewozowym żądanie ich zastosowania.
- i) Poza przypadkami, wymienionymi w § 5, pkt 6 i § 23, pkt 1 regulaminu niniejszego, kolej może dokonać przewozu drogą inną, niż wskazana przez nadawcę tylko pod warunkiem:

1. że przewoźne i termin dostawy nie będą większe, niż przewoźne i termin dostawy na drodze wskazanej przez nadawcę,

2. że formalności wymagane przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne, jak również pojenie i karmienie żywych zwierząt, będą dokonywane zawsze na stacjach, wskazanych przez nadawcę.

Jeżeli przewóz przesyłki nadanej za listem przewozowym imiennym odbywa się inną drogą niż wskazał nadawca, należy go o tym zawiadomić na koszt kolei; w razie użycia listu przewozowego na okaziciela, kolej zawiadamia posiadacza wtórnika listu przewozowego za pośrednictwem domicyliata lub za pośrednictwem nadawcy, jeżeli domicyliata nie wskazano w liście przewozowym.

- j) W przypadkach wymienionych pod b), c) i e) kolej odpowiada za szkodę spowodowaną przez wybór drogi przewozu lub taryf tylko w razie złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa.
- k) Za podstawę do obliczenia przewoźnego służą taryfy obowiązujące w dniu zawarcia umowy o przewóz. Jeżeli jednak, na żądanie nadawcy lub z powodu braku bezpośredniej taryfy od stacji nadania do stacji przeznaczenia, przewoźne oblicza się osobno za poszczególne części drogi przewozu, to za podstawę do obliczenia przewoźnego za każdą z tych części służą te taryfy, które są ważne w dniu przejścia przesyłki na każdą z poszczególnych części tej drogi.

Opłaty dodatkowe oblicza się według taryfy, obowiązującej w dniu zajścia okoliczności, uzasadniającej pobranie opłaty.

§ 11. Terminy dostawy.

1. Jeżeli taryfy nie przewidują krótszych terminów dostawy, wynoszą one:

A. dla przesyłek zwyczajnych:

- a) termin odprawy . . . . . 1 dzień;
- b) termin przewozu na każde, choćby tylko rozpoczęte, 150 km odległości taryfowej . . . . . 1 dzień;

B. dla przesyłek pośpiesznych:

- a) termin odprawy . . . . . 1 dzień;
- b) termin przewozu na każde, choćby tylko rozpoczęte, 300 km odległości taryfowej . . . . . 1 dzień;

Terminy wskazane pod A i B liczy się podwójnie, jeśli chodzi o przesyłki drobne, zawierające:

1) przedmioty wymienione w załączniku A oraz próżne opakowanie po tych przedmiotach, jeżeli przepisy załącznika A przewidują przewóz w wagonie niekrytym lub zakazują wspólnego załadowania z innymi przedmiotami;

2) przedmioty, których z powodu ich rozmiarów nie można załadować do normalnych wagonów krytych.

2. Jeżeli przewóz odbywa się kilkoma kolejami połączonymi ze sobą szynami, termin przewozu oblicza się według łącznej odległości od stacji nadania do stacji przeznaczenia; termin odprawy liczy się tylko raz jeden bez względu na ilości kolei uczestniczących w przewozie.

3. Dodatkowe terminy dostawy mogą być wprowadzane w następujących przypadkach:

a) dla przesyłek przewożonych:

- (1) z udziałem innych środków przewozowych;
- (2) z pomocą łącznicowej linii kolejowej w węzłach kolei tej samej sieci lub różnych sieci kolejowych;
- (3) liniami kolejowymi znaczenia podrzędnego lub ze słabym ruchem towarowym;
- (4) kolejami o odmiennie niż normalna szerokości tóru;
- (5) od lub do stacji miejskich;

b) w razie nadzwyczajnych okoliczności powodujących: niezwykły wzrost przewozów lub niezwykle trudności eksploatacyjne.

4. Dodatkowe terminy dostawy uzasadnione okolicznościami wymienionymi wyżej w pkt 3, lit. a) paragrafu niniejszego ustalone są w taryfie.

5. Dodatkowe terminy dostawy uzasadnione okolicznościami wymienionymi wyżej w pkt 3, lit. b) paragrafu niniejszego mogą być wprowadzane przez Ministra Komunikacji lub przez kolej za jego zgodą. Zarządzenia wprowadzające te dodatkowe terminy dostawy muszą być ogłoszone w czasopiśmie przeznaczonym do ogłoszenia taryf (§ 9) lub przez wywieszenie ich na stacjach i nie mogą wejść w życie przed ich ogłoszeniem w taki sposób. Na wydanie takich zarządzeń należy możliwie zwrócić również uwagę w prasie. Jeżeli zarządzenia te ogłoszono przez ich wywieszenie na stacjach, to muszą być one w ciągu czterech tygodni od daty wywieszenia potwierdzone przez ogłoszenie w czasopiśmie przeznaczonym do ogłaszania taryf.

6. Termin dostawy zaczyna się o północy, następującej po przyjęciu przesyłki do przewozu (§ 8, pkt 1), jeżeli nie ma zastosowania pkt 9 paragrafu niniejszego.

7. Termin dostawy przesyłki nadanej za listem przewozowym imiennym jest zachowany, jeżeli kolej przed jego upływem:

- a) albo dowiezie przesyłkę do mieszkania odbiorcy, choćby odbiór jej nie nastąpił z powodów niezależnych od kolei,
- b) albo, gdy taki dowóz nie ma miejsca, zawiadomi odbiorcę o przybyciu przesyłki (§ 16, pkt 1) i przygotowuje ją do odbioru,
- c) albo przy przesyłkach, których kolej nie dowozi do mieszkania odbiorcy i o których przybyciu nie zawiadamia odbiorcy (§ 16, pkt 7), przygotowuje przesyłkę do odbioru na stacji przeznaczenia.

Termin dostawy przesyłki nadanej za listem przewozowym na okaziciela jest zachowany, jeżeli kolej przed jego upływem:

- a) albo zawiadomi domicyliata o przybyciu przesyłki (§ 16, pkt 8 ustęp pierwszy) i przygotowuje ją do odbioru,
- b) albo, w razie gdy domicyliata się nie zawiadamia (§ 16, pkt 8 ustęp drugi), wywiesi ogłoszenie o przybyciu przesyłki i przygotowuje ją do odbioru.

8. Bieg terminu dostawy zawiesza się:

- a) na czas zatrzymania przesyłki z powodu załatwiania formalności wymaganych przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne oraz inne władze administracyjne;
- b) na czas zatrzymania przesyłki z powodu zarządzeń wydanych na podstawie § 5, pkt 6 regulaminu niniejszego;
- c) na czas zatrzymania przesyłki spowodowanego przerwą przewozów, stanowiącą czasową przeszkodę rozpoczęcia lub dalszego wykonywania przewozu, o ile przerwa ta nie wynika z winy kolei;
- d) na czas zatrzymania przesyłki spowodowanego wykonywaniem czynności przewidzianych w § 7, pkt 2, oraz, jeżeli to przewidują wyraźnie taryfy, na czas zatrzymania spowodowanego wykonywaniem czynności przewidzianych w § 14, V i § 16, IV;
- e) na czas zatrzymania przesyłki spowodowanego odładowaniem lub doładowaniem nadwyżki wagi, zabezpieczeniem towaru, naprawą opakowania, poprawieniem wadliwie załadowanego ładunku, jak również przeładowaniem przesyłki, jeżeli w tych przypadkach nie zachodzi wina kolei;
- f) na czas zatrzymania przesyłki spowodowanego dodatkowym zleceniem nadawcy lub dozwolonym przez taryfę żądaniem nadawcy w liście przewozowym;
- g) przy przewozie żywych zwierząt na czas:
  - 1) zatrzymania tych zwierząt celem pojenia, karmienia i skrapiania;
  - 2) zatrzymania wskutek zarządzenia policyjnego;
  - 3) badania weterynaryjnego;

h) w stosunku do przesyłek zwyczajnych w dni świąteczne.

Zawieszenia terminu dostawy przewidziane w punkcie niniejszym pod literami a) do g) działają tylko wówczas, gdy kolej wskaże w liście przewozowym ich przyczynę i czas trwania.

9. Termin dostawy wszystkich przesyłek zaczyna biec o dzień później, jeżeli dzień następujący po dniu przyjęcia przesyłki do przewozu przypada na dzień świąteczny. Również jeżeli ostatni dzień terminu dostawy przypada na dzień świąteczny, termin dostawy upływa dopiero dnia następnego.

10. W taryfach specjalnych lub wyjątkowych ze zniżonym przewoźnym można wprowadzać terminy dostawy dłuższe od terminów ustanowionych w pkt 1 paragrafu niniejszego.

§ 12. Stan przesyłki. Opakowanie i cechowanie towarów.

1. Kolej, przyjmując do przewozu przesyłkę z widocznymi śladami uszkodzenia, może żądać, aby w liście przewozowym zamieszczono specjalne oświadczenie co do stanu przesyłki. Nadawca odpowiada wobec kolei za szkody, powstałe wskutek wadliwego stanu przesyłki.

W braku miejsca w liście przewozowym na powyższe oświadczenie należy użyć dodatkowych arkuszy, stosując się odpowiednio do § 6, pkt 11, lit. d) regulaminu niniejszego.

2. Towar, którego właściwości wymagają opakowania, powinien nadawca opakować w sposób zabezpieczający ten towar od całkowitego lub częściowego zaginięcia i uszkodzenia podczas przewozu, oraz zapobiegający wyrządzeniu szkody osobom, środkom przewozowym lub innym przesyłkom.

Poza tym opakowanie powinno odpowiadać* odnośnym przepisom regulaminu niniejszego i taryf.

3. Jeżeli nadawca nie zastosował się do przepisów pkt 2, kolej może odmówić przyjęcia przesyłki do przewozu albo żądać, aby nadawca uznał w liście przewozowym brak lub wadliwy stan opakowania, opisując dokładnie ten stan. Przepis pkt 1 ustęp drugi stosuje się odpowiednio.

4. Nadawca ponosi odpowiedzialność za wszelkie następstwa uznanego w liście przewozowym braku lub wadliwego stanu opakowania, jako też za następstwa wad opakowania, które nie mogły być z zewnątrz zauważone.

Nadawca jest również odpowiedzialny za widoczne na zewnątrz wady opakowania, chociażby one nie były uznane w liście przewozowym, jeżeli kolej udowodni, że wady te istniały w czasie przyjmowania przesyłki do przewozu.

5. Nadawca, który zwykle wysyła z tej samej stacji przesyłki tego samego rodzaju wymagające opakowania i nadaje je bez opakowania lub w jednakowo wadliwym opakowaniu, może zwolnić się od obowiązku zachowywania przy każdej przesyłce przepisu pkt 3, składając na tej stacji ogólne oświadczenie według wzoru, stanowiącego załącznik G do regulaminu niniejszego. W tym przypadku list przewozowy powinien zawierać wzmiankę o złożeniu na stacji nadania ogólnego oświadczenia.

6. Jeżeli taryfy nie przewidują wyraźnie wyjątków, nadawca obowiązany jest opatrzyć na zewnątrz pojedyncze sztuki przesyłek drobnych w wyraźne i nie dające się wytrzeć cechy i numery, które by uniemożliwiły jakąkolwiek zamianę i zgadzały się dokładnie z cechami i numerami, podanymi w liście przewozowym. Nadto obowiązany on jest każdą sztukę przesyłki drobnej opatrzyć w nazwę stacji przeznaczenia wypisaną pismem wyraźnym i nie dającym się wytrzeć. Kolej może również żądać od nadawcy umieszczenia na sztukach adresu odbiorcy.

Wszystkie poprzednie napisy i kartki na sztukach przesyłki nadawca powinien przekreślić lub usunąć. Nadawca ponosi skutki niestosowania się do powyższego przepisu.

Jeżeli kolej wykonywa wymienione wyżej czynności na żądanie nadawcy, ma ona prawo pobrać za to opłaty przewidziane w taryfach.

7. Jeżeli taryfy nie przewidują wyraźnie wyjątków, przedmioty kruche (jak wyroby szklane, porcelana, wyroby garncarskie), przedmioty łatwo rozsypujące się w wagonach (jak orzechy, owoce, pasza, kamienie) oraz towary, które mogą zanieczyścić lub uszkodzić inne przesyłki (jak węgiel, wapno, popiół, ziemia zwykła i farbiarska), przewozi się tylko jako przesyłki wagonowe, chyba że towary te są opakowane lub powiązane w sposób, uniemożliwiający ich stłuczenie lub ich zagubienie, albo też zanieczyszczenie lub uszkodzenie nimi innych przesyłek.

8. Kolej może żądać, by małe sztuki przesyłek drobnych jednego i tego samego rodzaju (małe wyroby żelazne itp.), których przyjmowanie i załadowanie wymagałoby znacznej straty czasu, były połączone w większe jednostki przez powiązanie lub opakowanie.

§ 13. Dokumenty potrzebne do załatwienia formalności wymaganych przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne. Zamknięcie celne. Statystyka przewozów.

1. Nadawca obowiązany jest dołączyć do listu przewozowego dokumenty potrzebne do załatwienia, przed wydaniem przesyłki odbiorcy, formalności wymaganych przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne. Dokumenty te powinny dotyczyć wyłącznie towarów, objętych tym samym listem przewozowym, chyba że przepisy administracyjne lub taryfy zawierają co do tego inne postanowienia.

Jeżeli dokumenty tego rodzaju nie mogą być dołączone do listu przewozowego, ponieważ złożono je na stacji, w urzędzie celnym lub w jakimkolwiek innym urzędzie, wówczas list przewozowy powinien zawierać wskazówkę, gdzie dokumenty te złożono.

2. Kolej nie jest obowiązana sprawdzać, czy dołączone dokumenty są prawidłowe i dostateczne.

3. Nadawca odpowiada wobec kolei, jeżeli nie zachodzi jej wina, za wszelkie szkody, wynikające z powodu braku, niedostateczności lub nieprawidłowości tych dokumentów, jak również za wszelkie szkody, wynikające z niestosowania się nadawcy do przepisów właściwych władz. Jeżeli skutek braku, niedostateczności lub nieprawidłowości tych dokumentów nastąpi zwłoka w wysłaniu, przewozie lub wydaniu przesyłki, kolej ma prawo pobrać za czas zwłoki składowe lub postojowe według taryfy.

4. Kolej odpowiada jak ekspedytor za skutki zagubienia lub nieprawidłowego użycia dokumentów wymienionych w liście przewozowym i do niego dołączonych, albo u niej złożonych; w żadnym jednak razie odszkodowanie, które by miała zapłacić, nie może być wyższe od odszkodowania za zaginięcie przesyłki.

5. Nadawca obowiązany jest zastosować się do przepisów celnych i podatkowych co do opakowania towarów i przykrycia ich oponami. Kolej może odmówić przyjęcia przesyłek z uszkodzonym lub wadliwym zamknięciem celnym lub podatkowym.

Jeżeli nadawca nie opakował towarów lub nie przykrył ich oponami zgodnie z przepisami celnymi lub podatkowymi, wówczas kolej może sama tego dokonać. Koszty obciążają przesyłkę.

6. Kolej jest obowiązana prowadzić statystykę przewozów; za czynności z tym związane ma ona prawo pobierać od każdej przesyłki opłatę przewidzianą w taryfie.

Rozdział II.

WYKONANIE UMOWY O PRZEWOZ.

§ 14. Nadawanie. Zamawianie wagonów. Ładowanie. Użycie wagonów krytych lub niekrytych. Ustalanie wagi i ilości sztuk przesyłki oraz wagi własnej wagonu. Przeładowanie.

I. Nadawanie.

1. Przesyłki powinny być dostarczone kolei na miejsca przez nią oznaczone w godzinach służbowych podawanych do wiadomości publicznej przez kolej za pomocą ogłoszeń na stacjach.

2. Kolej może na żądanie nadawcy podjąć się dostawy na stację przesyłek drobnych, bądź sama, bądź też przez swego przedsiębiorcę dowozowego i pobierać za to opłatę ogłoszoną w obwieszczeniu na stacji. Osoby, którymi kolej się posługuje przy dostawie, uważane są za jej pracowników w rozumieniu § 39 regulaminu niniejszego.

Służba zatrudniona przy dostawie do kolei powinna mieć przy sobie obowiązującą taryfę opłat za dostawę i okazywać ją na żądanie.

Nadawca może skorzystać z usług kolei, albo też dostarczyć przesyłkę własnymi środkami lub przez innego przedsiębiorcę.

Za czynności przewidziane w punkcie niniejszym kolej odpowiada jak ekspedytor.

3. Taryfy mogą przewidzieć, że przesyłki, które na stacji nadania mają być przeładowane na kolej bezpośrednio zę statków, samochodów lub samolotów, przeładowywać będzie sama albo przez swego przedsiębiorcę za opłatą, wskazaną w taryfie lub w obwieszczeniu, wywieszonym na stacji.

Za czynności przewidziane w punkcie niniejszym kolej odpowiada jak ekspedytor.

4. W dni świąteczne kolej nie jest obowiązana przyjmować do przewozu przesyłek zwyczajnych. Taryfy wskazują stacje, które przyjmują do przewozu przesyłki pośpieszne w dni świąteczne. Kolej przyjmuje przesyłki pośpieszne w dni świąteczne, jeżeli formalności wymagane przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne lub przepisy tych władz nie stoją temu na przeszkodzie.

5. Nadawca powinien postarać się o to, aby przesyłki, których załadowanie należy do kolei, mogły być przyjęte do przewozu najpóźniej w ciągu 24 godzin od chwili rozpoczęcia ich dostarczania. Kolej ma prawo wziąć towary na skład i pobrać przewidziane w taryfie składowe, jeżeli nadawca opóźnia ich przyjęcie do przewozu przez to, że w ciągu powyższego terminu bądź nie dostarczy wszystkich towarów wymienionych w liście przewozowym, bądź nie złoży kolei należycie sporządzonego listu przewozowego w zamian za nieprzyjęty przez kolej skutek nieprawidłowości lub niedostateczności oświadczeń, bądź też nie uiszczy kosztów, które mają być zapłacone przy nadaniu.

Jeżeli przed zawarciem umowy o przewóz nadawca zażąda zwrotu towaru, którego załadowanie należy do kolei, to kolej wydaje mu go po pobraniu składowego za cały czas przechowania i innych kosztów.

II. Zamawianie wagonów.

6. Na przesyłkę, której załadowanie należy do nadawcy, należy zamówić wagon, wskazując w zamówieniu żądany dzień podstawienia wagonu, nazwę towaru, jego przybliżoną wagę i stację przeznaczenia.

Kolej może żądać, ażeby osoba zamawiająca wagon złożyła przy zamówieniu podpisany przez nią jako przez nadawcę list przewozowy na przesyłkę, która ma być przewieziona w zamówionym wagonie. Przyjmując zamówienie na wagon kolej może żądać złożenia zabezpieczenia, którego najwyższą wysokość określa taryfa.

Kolej podstawia wagony w żądanym dniu tylko w miarę możliwości.

Osoba zamawiająca wagon może wskazać w zamówieniu ostateczny termin, do którego przyjmie wagon w razie niemożności podstawienia wagonu w żądanym dniu.

Gdyby wagon nie mógł być podstawiony w żądanym dniu, kolej powinna, o ile to jest możliwe, zawiadomić o tym na swój koszt osobę zamawiającą. Jeżeli oznaczono ostateczny termin, do którego wagon będzie mógł być przyjęty, kolej powinna równocześnie powiadomić, w którym dniu w ciągu tego terminu wagon będzie podstawiony.

Jeżeli kolej nie podstawia wagonu w żądanym dniu lub w ciągu oznaczonego terminu, zamówienie uważa się za wygasłe bez skutków przewidzianych w pkt 11.

7. Wagony o wskazanej przez osobę zamawiającą ładowności lub powierzchni ładunkowej oraz wagony specjalnej konstrukcji kolej podstawia tylko w miarę możliwości.

Jeżeli kolej zamiast wagonu o wskazanej przez osobę zamawiającą ładowności lub powierzchni ładunkowej albo wagonu specjalnej konstrukcji podstawia inny wagon, osoba zamawiająca może odmówić przyjęcia wagonu bez skutków, przewidzianych w pkt 11.

8. Oprócz przepisów pkt 6 i 7 sposób i terminy zamawiania wagonów określają taryfy.

9. Taryfy mogą przewidzieć odmienne warunki zamawiania wagonów na przesyłki pewnych towarów.

10. Kolej podstawia zasadniczo wagony na tory przez nią wyznaczone do tego celu.

Kolej ma prawo pobrać opłaty wskazane w taryfie, jeżeli na żądanie nadawcy albo przedstawia w obrębie tej samej stacji wagony już podstawione do załadowania, albo podstawia wagony do załadowania na inny tor niż ten, który został przez nią przeznaczony do tego celu lub na specjalne miejsce tego ostatniego toru.

11. Jeżeli osoba zamawiająca wagon odwoła zamówienie przed podstawieniem wagonu, kolej ma prawo pobrać od niej opłatę przewidzianą w taryfie, nie przenoszącą jednak opłaty, jaką pobiera za przetrzymanie wagonu przez $\frac{1}{2}$ dnia.

Jeżeli osoba zamawiająca wagon odwoła zamówienie już po podstawieniu wagonu, ale jeszcze przed upływem terminu załadowania, kolej ma prawo pobrać opłatę przewidzianą w taryfie, nie przenoszącą jednak opłaty, jaką pobiera za przetrzymanie wagonu przez jeden dzień.

Jeżeli zamówienie odwołano już po upływie terminu załadowania, zamawiający powinien uiścić przewidzianą w taryfie opłatę za przetrzymanie wagonu (postojowe) za czas od chwili podstawienia wagonu, nie mniej wszakże niż za jeden dzień.

Taryfy mogą przewidzieć także inne opłaty na wypadek odwołania zamówienia wagonów o wielkiej ładowności lub powierzchni i wagonów specjalnej konstrukcji, przydzielonych do pewnych stacji macierzystych.

III. Ł a d o w a n i e.

12. O tym, czy przesyłkę ma załadować kolej czy nadawca, stanowią taryfy, jeżeli regulamin niniejszy nie zawiera już przepisów w tym względzie.

13. Nadawca może w liście przewozowym zamieścić żądanie:

- a) aby kolej załadowała przesyłkę, której załadowanie należy do nadawcy w myśl przepisów taryfy;
- b) aby nadawca załadował przesyłkę, której załadowanie należy do kolei w myśl przepisów taryfy.

Kolej obowiązana jest uwzględnić powyższe żądanie, jeżeli według jej uznania pozwalają na to właściwości przesyłki oraz warunki eksploatacyjne na stacji nadania.

Jeżeli kolej uwzględni takie żądanie nadawcy, obowiązana jest w liście przewozowym zamieścić o tym odpowiednią wzmiankę.

14. Kolej ma prawo pobrać za ładowanie opłatę przewidzianą w taryfie. Prawo pobierania tej opłaty służy kolei również i wówczas, gdy nadawca za jej zgodą dokonywa załadowania przesyłki, którą obowiązana była załadować kolej.

15. Kolej jest obowiązana podstawić do załadowania wagony w stanie należytej czystości i technicznej sprawności. Jeżeli przesyłkę ładuje nadawca, powinien on się upewnić przed przystąpieniem do ładowania, czy rodzaj podstawionego wagonu odpowiada przesyłce, która ma być do niego załadowana, czy wagon jest czysty oraz czy w jego ścianach, w podłodze i dachu nie ma widocznych wad, które by mogły spowodować uszkodzenie przesyłki. W razie stwierdzenia takich wad, nadawca ma prawo żądać podstawienia w zamian innego wagonu, nie ponosząc żadnych kosztów z tego powodu.

W razie żądania właściwych władz, by wagon był odkażony przed załadowaniem do niego pewnych towarów, kolej dokonywa odkażenia, pobierając od osoby zamawiającej wagon opłatę przewidzianą w taryfie.

16. Jeżeli ładowanie przesyłki jest obowiązkiem nadawcy, to jest on odpowiedzialny wobec kolei za wszelkie szkody i koszty, jakie wynikły z wadliwego załadowania wagonu.

Jeżeli przesyłkę ładuje nadawca, odpowiada on wobec kolei za uszkodzenie wagonu, urządzeń wagonowych i ładunkowych powstałe w czasie czynności ładowania, chybaby się okazało, że szkoda nie powstała z jego winy, ani z winy osób, którymi posługiwał się przy ładowaniu.

Odszkodowanie za uszkodzenie wagonu, urządzeń wagonowych i ładunkowych oblicza się według cennika, ustanowionego przez kolej i ogłoszonego w czasopiśmie, przeznaczonym do ogłaszania taryf; jednakże zobowiązany do odszkodowania może udowodnić, że wartość wyrządzonej szkody jest mniejsza. Za uszkodzenia nie przewidziane w cenniku kolej pobiera odszkodowanie w wysokości rzeczywiście poniesionej szkody.

17. Miarodajną dla załadowania wagonu jest wypisana na nim ładowność. Wagon może być załadowany powyżej ładowności tylko o tyle, o ile ze względu na rodzaj towaru i warunki atmosferyczne nie ma obawy, aby nośność wagonu mogła być w drodze przekroczona (§ 7, pkt 5, lit. d). Ładowanie wagonu ponad jego nośność jest bezwarunkowo niedozwolone.

Kolej może w taryfach ograniczyć wykorzystywanie ładowności wagonu ze względu na nacisk osi na szyny ograniczony choćby tylko na części drogi przewozu.

Przy ładowaniu wagonów obowiązują nadto odpowiednie przepisy zawarte w taryfie.

18. Ładowanie przez nadawcę powinno się odbywać podczas godzin służbowych (pkt 1) i powinno być zakończone w ciągu terminu określonego w taryfie. Termin ten liczy się od chwili podstawienia wagonu, najwcześniej jednak od chwili rozpoczęcia godzin służbowych na stacji nadania.

19. Jeżeli ładowanie nie będzie ukończone w terminie przeznaczonym na załadowanie, albo jeżeli nadawca nie złoży kolei w ciągu tego terminu należycie sporządzonego listu przewozowego w zamian za nieprzyjęty przez kolej wskutek nieprawidłowości lub niedostateczności

oświadczeń, bądź nie uiści przed upływem tego terminu kosztów, które mają być zapłacone przy nadaniu, to nadawca obowiązany jest uiścić przewidzianą w taryfie opłatę za przetrzymanie wagonu (postojowe). Opłatę za przetrzymanie wagonu przez dni świąteczne pobiera się tylko wówczas, jeżeli termin przeznaczony na załadowanie upłynął już dnia poprzedniego. W razie przekroczenia terminu przeznaczonych do załadowania więcej niż o 24 godziny kolej może zamówienie wagonu uważać za odwołane a załadowaną część przesyłki wyładować na koszt i niebezpieczeństwo nadawcy i przyjąć na skład. Kolej może również oddać wyładowaną część przesyłki do przechowania przedsiębiorcy składowemu na koszt i niebezpieczeństwo nadawcy. Na stacjach otwartych w dni świąteczne dla czynności ładunkowych opłatę za przetrzymanie wagonu przez te dni pobiera się na tych samych zasadach co i za przetrzymanie przez dni powszednie.

20. Bieg terminów, przewidzianych w pkt 5 i 18 paragrafu niniejszego zawiesza się:

- a) najwyżej na 48 godzin na czas załatwiania formalności wymaganych przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne, jeżeli załatwienie ich nie doznało zwłoki z winy nadawcy; taryfy mogą przewidywać wyjątki co do zawieszenia biegu tych terminów na czas załatwienia powyższych formalności;
- b) w dni świąteczne na stacjach zamkniętych w tych dniach dla czynności ładunkowych;
- c) na czas, w którym ładowanie nie może być dokonywane wskutek zarządzeń kolei, wydanych nie na żądanie ani też z winy nadawcy.

21. Jeżeli nadmierne nagromadzenie się przesyłek lub inne trudności eksploatacyjne zagrażają prawidłowemu wykonywaniu przewozów, Minister Komunikacji lub kolej za jego zgodą może stosownie do potrzeb, skrócić terminy przewidziane na załadowanie oraz czas wolny od opłaty składowego oraz podwyższyć składowe, postojowe i opłaty za odwołanie zamówienia wagonu. Zarządzenia tego rodzaju należy ogłaszać tym samym trybem co i taryfy.

Jeżeli jednak prawidłowe wykonywanie przewozów wymaga natychmiastowego wprowadzenia w życie takich zarządzeń, kolej służy prawo wydawać je z mocą obowiązującą od terminu wywieszenia odpowiednich ogłoszeń na odnośnych stacjach. W ogłoszeniu takim należy nadmienić, że zarządzenie podlega późniejszemu zatwierdzeniu przez Ministra Komunikacji. Jeżeli zarządzenie takie nie będzie zatwierdzone przez Ministra Komunikacji w ciągu 8 dni od terminu jego wejścia w życie, to uważa się je za niebyłe. Zatwierdzenie tych zarządzeń przez Ministra Komunikacji należy ogłaszać tym samym trybem co i taryfy.

IV. Użycie wagonów krytych lub niekrytych.

22. Taryfy stanowią, które towary kolej ma prawo przewozić w wagonach niekrytych, tudzież czy i na jakich warunkach kolej dostarcza opon do wagonów niekrytych.

Nadawca ma prawo żądać w liście przewozowym:

- a) przewozu w wagonach krytych towarów, które według przepisów taryfy mają być przewożone w wagonach niekrytych;
- b) przewozu w wagonach niekrytych towarów, które według przepisów taryfy mają być przewożone w wagonach krytych.

Kolej uwzględnia te żądania, jeżeli nie są one sprzeczne z przepisami regulaminu niniejszego lub z przepisami celnymi, podatkowymi, skarbowymi, policyjnymi i przepisami innych władz administracyjnych oraz jeżeli względy eksploatacyjne pozwalają na ich uwzględnienie.

W razie uwzględnienia żądania przewidzianego pod a), kolej ma prawo pobrać podwyższone przewożne w wysokości określonej w taryfach.

V. Ustalanie wagi i ilości sztuk przesyłki oraz wagi własnej wagonu.

23. Kolej obowiązana jest przy przyjęciu do przewozu przesyłki drobnej, którą załaduje sama, zważyć przesyłkę i przeliczyć ilość jej sztuk. Za ważenie takich przesyłek kolej ma prawo pobrać opłaty podane w taryfach. Przy ważeniu i liczeniu ilości sztuk ma prawo być obecnym nadawca lub upoważniona przez niego osoba.

24. Przy wszystkich innych przesyłkach kolej na żądanie nadawcy, zamieszczone w liście przewozowym, obowiązana jest zważyć przesyłkę i przeliczyć ilość jej sztuk na stacji nadania, jeżeli stacja ta posiada odpowiednie urządzenia wagowe i jeżeli właściwości przesyłki oraz warunki eksploatacyjne na to pozwalają.

Kolej obowiązana jest zważyć przesyłkę, chociaż żądania tego w liście przewozowym nie umieszczono, jeżeli nadawca nie podał wagi w liście przewozowym.

Jeżeli na stacji nadania nie można zważyć przesyłki, kolej obowiązana jest uczynić to na dalszej stacji, leżącej na drodze przewozu lub na stacji przeznaczenia przesyłki, jeżeli stacje te posiadają odpowiednie wagi.

Za ważenie takich przesyłek i przeliczenie ilości sztuk kolej ma prawo pobrać opłaty określone w taryfach.

Jeżeli ani stacja nadania, ani stacja przeznaczenia, ani też żadna stacja leżąca na drodze przewozu nie posiada odpowiednich urządzeń wagonowych, a nadawca nie wskazał wagi w liście przewozowym, to za podstawę do obliczenia przewoźnego służy ładowność użytego wagonu. Nadawca może jednak w takim przypadku żądać w liście przewozowym zważenia przesyłki na stacji przez niego wskazanej; przewoźne oblicza się wówczas za łączną sumę odległości taryfowych od stacji nadania do stacji ważenia oraz od tej stacji do stacji przeznaczenia przesyłki.

25. Kolej służy prawo wyboru użycia do zważenia wagi magazynowej lub wagonowej oraz sposobu ważenia.

Jeżeli przesyłka drobna, którą kolej sama ładuje, składa się z kilku sztuk, kolej obowiązana jest zważyć osobno poszczególne sztuki lub poszczególne części przesyłki tylko wtedy, kiedy nadawca podał oddzielnie w liście przewozowym wagę poszczególnych sztuk lub poszczególnych części przesyłki. Za takie ważenie kolej ma prawo pobrać opłaty podane w taryfach.

26. Nadawca może żądać przy nadaniu, aby jemu lub upoważnionej przez niego osobie dano możliwość być obecnym przy ważeniu przesyłki i liczeniu ilości jej sztuk, jeżeli czynności te wykonywa stacja nadania. Jeżeli nadawca tego nie zażądał lub jeżeli nie skorzystano z danej przez kolej możliwości, to, o ile kolej zgodzi się ponownie dokonać tych czynności na późniejsze żądanie nadawcy, ten ostatni obowiązany jest uiścić повторно opłatę taryfową.

27. Jeżeli przesyłkę waży się na wadze wagonowej, wagę jej określa się w ten sposób, że od ogólnej wagi naładowanego wagonu odejmuje się wagę własną oznaczoną na wagonie. Na pisemne żądanie osoby uprawnionej kolej powinna jednak sprawdzić wagę własną wagonu, jeżeli warunki eksploatacyjne na to pozwalają. Osoba uprawniona ma prawo żądać sprawdzenia wagi własnej wagonu na innej stacji, posiadającej odpowiednią wagę. Jeżeli w wyniku zważenia próżnego wagonu okaże się inna waga własna wagonu, niż na nim oznaczona, to dla obliczenia wagi przesyłki przyjmuje się sprawdzoną wagę własną wagonu.

28. Jeżeli sprawdzenie wagi własnej wagonu, dokonane na żądanie osoby uprawnionej, nie wykaże różnicy większej niż 2% wagi oznaczonej na wagonie, to kolej za sprawdzenie wagi wagonu pobiera opłatę przewidzianą w taryfach. W tym przypadku kolej ma również prawo pobrać należności za przewóz wagonu do stacji ważenia wagonu i z powrotem.

29. Jeżeli waga przesyłki, określona przez zważenie na wadze wagonowej, dokonane bez sprawdzenia wagi własnej wagonu, nie będzie się różniła od wagi podanej w liście przewozowym więcej niż o 2% wagi własnej wagonu na nim oznaczonej, to za podstawę do obliczenia przewoźnego należy przyjąć wagę podaną w liście przewozowym.

30. Kolej obowiązana jest stwierdzić w liście przewozowym wyniki zważenia i przeliczenia ilości sztuk przesyłki, jak również wynik sprawdzenia wagi własnej wagonu. Jeżeli czynności tych dokonano na stacji nadania, powyższe stwierdzenie należy wpisać także do wtórnika listu przewozowego, gdy ten znajduje się jeszcze w posiadaniu kolej; w innych przypadkach kolej obowiązana jest na żądanie osoby uprawnionej stwierdzić dodatkowo powyższe wyniki w przedstawionym wtórniku listu przewozowego.

31. W przypadkach przewidzianych w taryfie nadawca może żądać, by kolej przy równoczesnym ważeniu pozwoliła mu na odjęcie lub dodanie jego środkami pewnej ilości towaru na stacji nadania. Za uwzględnienie takiego żądania kolej ma prawo pobrać opłatę określoną w taryfie.

VI. Przeładowanie.

32. Jeżeli wskutek wadliwego załadowania przesyłki przez nadawcę, kolej musi ją przeładować, poprawić ładunek lub załadować w inny sposób, to koszty tych czynności obciążają przesyłkę. Jeżeli czynności te spowodowały przetrzymanie wagonu, kolej pobiera postojowe według taryfy, nie więcej jednak niż za jeden dzień. Z odładowaną w danym razie częścią przesyłki postępuje się jak z odładowaną nadwyżką według § 7 regulaminu niniejszego.

33. Jeżeli przesyłkę załadowaną przez nadawcę kolej musi przeładować, poprawić lub załadować w inny sposób nie z winy nadawcy, to czynności te wykonywa bezpłatnie i nie pobiera postojowego za przetrzymanie wagonu; odładowaną w danym razie część przesyłki przewozi dalej i oblicza za nią przewoźne jak za nierozłączną część przesyłki głównej.

34. Jeżeli ma być przeładowana przesyłka, zawierająca towary, których przeładowanie wymaga szczególnej troskliwości lub fachowego doświadczenia (np. owoce zsysem, nieopakowane szkło itp.), kolej ma prawo zwrócić się o rozporządzenie co do przeładowania w trybie przewidzianym w § 7, pkt 10.

35. Jeżeli względy eksploatacyjne albo też właściwości towaru nie pozwalają na wyładowanie lub przeładowanie, kolej ma prawo przesyłkę zatrzymać i żądać rozporządzenia w trybie przewidzianym w § 7, pkt 10.

36. Jeżeli osoba uprawniona nie udzieli rozporządzenia w ciągu 8 dni od wysłania przez kolej wezwania lub udzieli rozporządzenie, którego kolej nie może wykonać, kolej ma prawo postąpić z przesyłką według § 24, pkt 9, 10, 11 i 13.

37. Jeżeli w przypadkach powyższych kolej zwraca się o rozporządzenie co do przeładowania, może ona pobrać postojowe, jeżeli przeładowanie następuje z winy nadawcy, za cały czas przetrzymania wagonu, jeżeli zaś przeładowanie następuje nie z winy nadawcy, za czas przetrzymania wagonu po upływie wskazanego wyżej 8-dniowego terminu.

§ 15. Załatwianie formalności wymaganych przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne lub inne władze administracyjne.

1. Dopóki przesyłka znajduje się w drodze, formalności wymagane przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne załatwia kolej. Czynności te kolej może na własną odpowiedzialność zlecić ekspedytorowi lub też sama się ich podjąć. W obu przypadkach kolej ma obowiązki ekspedytora.

2. Nadawca może jednak bądź osobiście, bądź też przez wskazanego w liście przewozowym pełnomocnika być obecnym przy czynnościach, przewidzianych w punkcie powyższym, dla udzielenia wszelkich wyjaśnień i czynienia wszelkich potrzebnych uwag, jednakże bez prawa objęcia przesyłki w posiadanie lub załatwienia samemu wspomnianych czynności.

Jeżeli nadawca życzy sobie być obecnym osobiście lub przez pełnomocnika, przy załatwianiu powyższych formalności w drodze, to powinien życzenie swoje wyrazić w liście przewozowym w rubryce „Oświadczenia nadawcy przewidziane w regulaminie przewozu i taryfach”, podając stację, na której formalności te mają być załatwione. Na żądanie nadawcy oraz za zwrotem połączonych z tym kosztów, nadawca lub jego pełnomocnik powinien być zawiadomiony o przybyciu przesyłki na stację, na której mają być dokonane wspomniane formalności.

3. Jeżeli nadawca do załatwienia formalności wymaganych przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne wyznaczył stację, na której obowiązujące przepisy nie pozwalają załatwić tych formalności, lub jeżeli przepisał dla tych czynności jeszcze jakikolwiek inny sposób postępowania, który jest niewykonalny, kolej postępuje w taki sposób, jaki uzna za najkorzystniejszy dla osoby uprawnionej i zawiadamia nadawcę na jego koszt o wydanych zarządzeniach.

4. Umieszczenie przez nadawcę w liście przewozowym wskazówki „franko cło” uważa się za żądanie załatwienia formalności celnych przez kolej. W takim przypadku kolej może, według swego uznania, załatwić te formalności w drodze lub też na stacji przeznaczenia.

5. Z zastrzeżeniem wyjątku, przewidzianego w pkt 4 paragrafu niniejszego, odbiorca ma prawo załatwić formalności celne na stacji przeznaczenia, na której znajduje się urząd celny, jeżeli list przewozowy zawiera żądanie oclenia na stacji przeznaczenia, albo też jeżeli w liście przewozowym nie ma takiego żądania, a przesyłka nadejdzie na stację przeznaczenia nieocloną. Jeżeli odbiorca korzysta z tego prawa, musi wpiertw zapłacić koszty obciążające przesyłkę i wykupić list przewozowy.

Jeżeli formalności celnych w terminach ustalonych przepisami celnymi nie załatwi ani odbiorca ani nadawca lub jego pełnomocnik, a list przewozowy nie został wykupiony, formalności te, w porozumieniu z urzędem celnym, załatwia kolej sama.

6. Jeżeli kolej załatwia formalności celne, podatkowe, skarbowe, policyjne lub wymagane przez inne władze administracyjne, bądź na żądanie uprawnionego do rozporządzenia przesyłką, bądź w myśl obowiązujących przepisów z urzędu, ma ona prawo pobrać za to opłaty określone w taryfach.

7. Jeżeli wskutek załatwiania formalności celnych, podatkowych, skarbowych, policyjnych lub wymaganych przez inne władze administracyjne, przewóz przesyłki będzie wstrzymany nie z winy kolei dłużej niż na 48 godzin, kolej ma prawo za czas po upływie tego terminu pobrać składowe lub postojowe według taryf. Dla załatwienia tych formalności przy wydaniu przesyłki na stacji przeznaczenia termin wolny od składowego lub postojowego wynosi 1 dzień.

Do terminów powyższych nie wlicza się dnia podstawienia wagonu dla załatwienia wspomnianych formalności, ani dnia wyładowania przesyłki, ani dni świątecznych, jeżeli w ten dni dany urząd nie załatwia tych formalności.

Taryfy mogą przewidzieć wyjątki od przepisów punktu niniejszego.

§ 16. Zawiadomienie o przybyciu przesyłki. Wykupienie listu przewozowego. Wydanie przesyłki. Wyładowanie. Sprawdzanie przesyłki na stacji przeznaczenia. Dostawa przesyłek do domu. Terminy odbioru i wyładowania przesyłek.

I. Zawiadomienie o przybyciu przesyłki.

1. W razie użycia listu przewozowego imiennego kolej zawiadamia odbiorcę o przybyciu przesyłki według swego uznania pocztą, telegramem, telefonogramem albo też pismem przez specjalnego posłańca.

Na pisemne żądanie odbiorcy kolej może wprowadzić także inny sposób zawiadamiania.

2. Zawiadomienie o przybyciu przesyłki należy wysłać dopiero po jej nadejściu na stację przeznaczenia. Taryfy mogą jednak co do tego przewidywać wyjątki.

3. Zawiadomienie pocztą uważa się za dokonane po upływie 12 godzin od chwili nadania listu na pocztę, chyba że taryfa przewiduje co do tego wyjątki; zawiadomienie telegramem uważa się za dokonane po upływie 3 godzin od chwili nadania telegramu; w razie zawiadomienia przez telefon uważa się je za dokonane z chwilą nadania telefonogramu, a w razie zawiadomienia przez posłańca — z chwilą doręczenia.

4. Posłaniec powinien zawiadomienie o przybyciu przesyłki doręczyć odbiorcy lub upoważnionej osobie; w razie ich nieobecności powinien doręczyć je w mieszkaniu (lokalu) dorosłemu domownikowi, współnikowi lub zajętemu u odbiorcy pracownikowi. Doręczenie powinno być pokwitowane podpisem odbierającego z oznaczeniem dnia i godziny odbioru zawiadomienia.

5. Jeżeli doręczenie zawiadomienia, wysłanego przez posłańca, okaże się niemożliwym, kolej ma prawo zawiadomić odbiorcę, według swego uznania, pocztą, telegramem lub telefonogramem; w tym przypadku zawiadomienie uważa się za dokonane z chwilą, kiedy posłaniec zgłosił się z zawiadomieniem do odbiorcy.

6. Zawiadomienie sporządza się bezpłatnie; za przesłanie lub doręczenie zawiadomienia kolej ma prawo żądać zwrotu kosztów własnych lub opłat wskazanych w taryfach.

7. Nie zawiadamia się odbiorcy, jeżeli ten pisemnie zrzekł się zawiadomienia. Również nie zawiadamia się odbiorcy o przybyciu przesyłek, co do których nadawca zamieścił w liście przewozowym żądanie „zostawić na stacji” i zażądał wyraźnie w liście przewozowym, by nie zawiadamiano odbiorcy, wreszcie nie zawiadamia się o przybyciu przesyłek drobnych, które kolej dostawia odbiorcom do domu zgodnie z pkt 28 paragrafu niniejszego.

Jeżeli przesyłkę wagonową przeładowano w drodze, należy o tym zawiadomić odbiorcę równocześnie z zawiadomieniem o przybyciu przesyłki.

8. W razie użycia listu przewozowego na okaziciela kolej obowiązana jest zawiadomić domicyliata o przybyciu przesyłki. Przy zawiadamianiu domicyliata stosuje się odpowiednio przepisy pkt 1 do 6 paragrafu niniejszego.

Jeżeli w liście przewozowym nie wskazano domicyliata, lub jeżeli zawiadomienie go okaże się niemożliwe, kolej ogłasza na stacji przeznaczenia o przybyciu przesyłki.

II. Wykupienie listu przewozowego. Wydanie przesyłki.

9. Po zapłaceniu należności, wynikających z listu przewozowego, kolej obowiązana jest wydać na stacji przeznaczenia, wskazanej przez nadawcę, przesyłkę wraz z listem przewozowym, pokwitowanym z pobrania opłaconych należności: odbiorcy, wskazanemu w liście przewozowym, w razie użycia listu przewozowego imiennego, a osobie, która oddała wtórnik listu przewozowego, w razie użycia listu przewozowego na okaziciela.

Przyjęcie listu przewozowego zobowiązuje odbiorcę do zapłacenia kolei wszystkich należności, wynikających z listu przewozowego (zobacz jednak § 18, pkt 4).

Jeżeli przy wydaniu brakuje części przedmiotów, wymienionych w liście przewozowym, należy pomimo tego zapłacić całkowitą kwotę należności, wynikających z listu przewozowego. Nie narusza to jednak prawa odbiorcy do żądania zwrotu przewoźnego za przedmioty niewydane.

10. Za upoważnionego do wykupienia i odbioru listu przewozowego imiennego uważa się każdego, kto złoży kolei zawiadomienie o przybyciu przesyłki, zaopatrzone przez odbiorcę w pokwitowanie z odbioru. Kolej nie jest obowiązana sprawdzać tożsamości osoby odbiorcy, ani własnoręczności jego podpisu.

Za upoważnionego do wykupienia i odbioru listu przewozowego na okaziciela uważa się osobę, która okaże kolei wtórnika listu przewozowego. Jeżeli taryfy to przewidują, odbiorcy przesyłek nadanych za listami przewozowymi na okaziciela obowiązani są opatrywać wtórniki listów przewozowych w pokwitowanie z odbioru. W takim przypadku za upoważnionego do wykupienia i odbioru listu przewozowego na okaziciela uważa się osobę, która złoży kolei wtórnika listu przewozowego zaopatrzonego w pokwitowanie z odbioru. Kwitując z odbioru, odbiorca powinien zamieścić czytelny podpis i adres oraz wylegitymować się na żądanie kolei. Wydając list przewozowy, kolej zatrzymuje wtórnika.

Za „odbiorcę” w rozumieniu przepisów regulaminu niniejszego w zastosowaniu do przewozów za listami przewozowymi na okaziciela należy uważać, zależnie od okoliczności, posiadacza wtórnika listu przewozowego, osobę, która wykupiła list przewozowy, lub osobę, której wydano przesyłkę.

11. W razie zaginięcia wtórnika listu przewozowego na okaziciela osoba żądająca wydania przesyłki powinna złożyć o tym na stacji przeznaczenia oświadczenie, podając w nim istotną treść zaginionego wtórnika listu przewozowego, okoliczności i sposób jego utracenia oraz uprawnienie do jego posiadania. Na dowód przyjęcia takiego oświadczenia kolej wydaje pokwitowanie.

Po otrzymaniu oświadczenia kolej obowiązana jest niezwłocznie wywieść na stacji przeznaczenia ogłoszenie o zaginięciu wtórnika listu przewozowego i zawiadomić o tym nadawcę oraz domicyliata, jeżeli został on wskazany w liście przewozowym. Koszty związane z ogłoszeniem i zawiadomieniem ponosi osoba składająca oświadczenie. W ogłoszeniu należy podać datę złożenia oświadczenia, istotną treść zaginionego wtórnika listu przewozowego oraz termin, po upływie którego przesyłka będzie wydana.

Przesyłkę wydaje się osobie, która złożyła oświadczenie, po upływie 10 dni od dnia wywieszenia ogłoszenia na stacji przeznaczenia, jeżeli od chwili przybycia przesyłki upłynęło co najmniej 30 dni.

Wszelkie prawa, związane z posiadaniem wtórnika listu przewozowego, wygasają z chwilą wydania przesyłki w trybie wyżej podanym.

Od tej chwili kolej nie ponosi odpowiedzialności wobec posiadacza wtórnika listu przewozowego.

Jeżeli wtórnika listu przewozowego zostanie przedstawiony przed wydaniem przesyłki osobie składającej oświadczenie, kolej obowiązana jest wydać przesyłkę jego okazicielowi, który na żądanie kolei powinien potwierdzić odbiór przesyłki oraz wylegitymować się.

Przesyłki ulegające szybkiemu zepsuciu, przesyłki, które z powodu miejscowych warunków nie mogą być przechowywane, oraz takie, które z powodu dłuższego przechowania mogłyby znacznie stracić na wartości, tudzież przesyłki, których koszty przechowania byłyby zbyt wielkie w stosunku do ich wartości, kolej może wydać przed upływem terminów wyżej wskazanych, po złożeniu przez osobę składającą oświadczenie odpowiedniego zabezpieczenia. W razie zgłoszenia się posiadacza wtórnika listu przewozowego przed upływem wskazanych wyżej terminów, kolej obowiązana jest do wypłacenia mu odszkodowania w myśl przepisów tytułu III. Nadwyżkę zabezpieczenia, pozostałą po wypłaceniu odszkodowania, zwraca kolej osobie, której wydała przesyłkę. Jeżeli zabezpieczenie nie wystarcza na wypłacenie odszkodowania, osoba, której wydano przesyłkę, obowiązana jest do pokrycia różnicy.

Jeżeli posiadacz wtórnika nie zgłosi się przed upływem terminów wyżej podanych, kolej zwraca zabezpieczenie osobie, której wydała przesyłkę.

12. Przesyłkę wydaje się za okazaniem pokwitowanego przez stację listu przewozowego. Osobę, która okazuje wykupiony list przewozowy, uważa się za upoważnioną przez odbiorcę do odbioru przesyłki.

Gdy o przybyciu przesyłki nie zawiadamia się (§ 16, pkt 7), kolej wydaje przesyłkę odbiorcy, wskazanemu w liście przewozowym imiennym. W tym przypadku odbiorca powinien wylegitymować się na żądanie kolei.

13. Przy wydaniu przesyłki kolej nie może wymagać, oprócz pokwitowania z odbioru, żadnych innych poświadczeń (np. o należytnym lub terminowym wydaniu).

14. Kolej nie może zezwalać nieuprawnionym osobom prywatnym na wgląd do przesyłek i dokumentów do nich się odnoszących, ani też udzielać takim osobom informacji o przesyłkach i takich dokumentach.

Przed wykupieniem listu przewozowego odbiorca nie ma prawa dostępu do przesyłki, ani też prawa pobierania prób towaru. Kolej może jednak zezwolić na branie prób z niektórych towarów, bądź na wszystkich, bądź też tylko na niektórych stacjach pod warunkami określonymi w taryfach.

15. Kolej obowiązana jest przygotować przesyłki do odbioru w miejscach przeznaczonych do wydawania przesyłek.

Kolej ma prawo pobrać opłaty wskazane w taryfie, jeżeli na żądanie odbiorcy albo przestawia w obrębie tej samej stacji wagony już podstawione do wyładowania lub jeżeli na żądanie nadawcy, zamieszczone w liście przewozowym, albo na żądanie odbiorcy podstawia wagony do wyładowania na inny tor niż ten, który został przez nią przeznaczony do tego celu lub na specjalne miejsce tego ostatniego toru.

16. Za równoznaczne z wydaniem uważa się złożenie przesyłki do składu lub magazynu władzy celnej, podatkowej lub innej, jeżeli te składy lub magazyny nie znajdują się pod nadzorem kolei oraz przekazanie przesyłki przedsiębiorcy składowemu w przypadkach, przewidzianych w regulaminie niniejszym.

17. Jeżeli kolej nie dostawia przesyłek do domu odbiorcy stosownie do pkt 28 paragrafu niniejszego, to wskazaną przez nadawcę kolejową stację przeznaczenia należy uważać za miejsce wydania przesyłki nawet wówczas, gdy nadawca wskazał w liście przewozowym także inne miejsce dostarczenia (§ 6, pkt 11, lit. f).

18. Po przybyciu na stację przeznaczenia przesyłki, nadanej za listem przewozowym imiennym, odbiorca ma prawo żądać od kolei wydania mu listu przewozowego i przesyłki. Jeżeli stwierdzono zaginięcie przesyłki, lub jeżeli przesyłka nie przybyła w ciągu terminu przewidzianego w § 30, pkt 1, odbiorca może w imieniu własnym dochodzić wobec kolei praw, wynikających z umowy o przewóz, pod warunkiem uprzedniego dopełnienia zobowiązań, które ta umowa na niego nakłada. Te same prawa przysługują posiadaczowi wtórnika listu przewozowego na okaziciela.

III. Wyładowanie.

19. O tym, czy przesyłkę ma wyładować kolej, czy odbiorca, stanowią taryfy, chyba że regulamin niniejszy zawiera już przepisy w tym względzie.

20. Nadawca może w liście przewozowym zamieścić żądanie:

- a) aby kolej wyładowała przesyłkę, której wyładowanie należy do odbiorcy w myśl przepisów taryfy;
- b) aby odbiorca wyładował przesyłkę, której wyładowanie należy do kolei w myśl przepisów taryfy.

Z podobnym żądaniem do kolei może wystąpić i odbiorca, jeżeli nadawca nie zamieścił już w liście przewozowym odmiennego żądania.

Kolej obowiązana jest uwzględnić powyższe żądanie, jeżeli według jej uznania pozwalają na to właściwości przesyłki oraz warunki eksploatacyjne na stacji przeznaczenia.

Jeżeli kolej uwzględni takie żądanie, obowiązana jest w liście przewozowym zamieścić o tym odpowiednią wzmiankę.

21. Kolej ma prawo pobrać za wyładowanie opłatę przewidzianą w taryfie. Prawo pobierania tej opłaty służy kolej również wówczas, gdy odbiorca za jej zgodą dokonywa wyładowania przesyłki, którą obowiązana była wyładować kolej.

IV. Sprawdzanie przesyłki na stacji przeznaczenia.

22. Jeżeli nadawca zażądał w liście przewozowym zważenia przesyłki lub przeliczenia ilości jej sztuk na stacji przeznaczenia (§ 6, pkt 11, lit. h) lub jeżeli odbiorca zażądał przy odbiorze przesyłki, aby na stacji przeznaczenia sprawdzono w jego obecności ilość sztuk i wagę przesyłki, kolej jest obowiązana żądanie takie uwzględnić, o ile posiada na stacji przeznaczenia odpowiednie urządzenia wagowe i o ile właściwości przesyłki i warunki eksploatacyjne na to pozwalają. Jeżeli wagi nie można sprawdzić na stacji przeznaczenia, sprawdze-

nie może nastąpić w obecności delegowanego pracownika kolei na najbliższej wadze, którą wskaże odbiorca, a którą kolej uzna za odpowiednią do tego. Odbiorca jest obowiązany pokryć wynikłe stąd opłaty i koszty, łącznie z cplątą za delegowanie pracownika kolei.

23. Za sprawdzenie wagi i ilości sztuk przesyłki, dokonane na stacji przeznaczenia na żądanie nadawcy (§ 6, pkt 11, lit. h) lub odbiorcy (pkt 22), kolej pobiera opłaty przewidziane w taryfach.

24. Kolej służy prawo wyboru użycia do zważenia wagi magazynowej lub wagonowej oraz sposobu ważenia.

Jeżeli przesyłka składa się z kilku sztuk, kolej obowiązana jest ważyć na stacji przeznaczenia osobno poszczególne sztuki lub poszczególne części przesyłki tylko wtedy, kiedy nadawca podał oddzielnie w liście przewozowym wagę poszczególnych sztuk lub poszczególnych części przesyłki. Za takie ważenie kolej ma prawo pobrać opłaty podane w taryfach.

Jeżeli kolej zważyła przesyłkę przy nadaniu i zaznaczyła to w liście przewozowym, to ma ona prawo odmówić żądaniu zważenia tej przesyłki na stacji przeznaczenia, jeżeli na stacji tej nie ma takich samych urządzeń wagowych, jakie się znajdują na stacji, która zważyła przesyłkę przy nadaniu. Odbiorca ma jednak prawo żądać zważenia przesyłki na innej stacji, posiadającej takie same urządzenia. W tym przypadku odbiorca obowiązany jest opłacić koszty przewozu przesyłki do stacji zważenia i z powrotem.

25. Jeżeli przy ważeniu lub liczeniu sztuk będzie stwierdzony brak wagi albo brak sztuk, za które kolej odpowiada, to powinna ona zwrócić odbiorcy opłaty pobrane za sprawdzenie wagi lub ilości sztuk i inne koszty sprawdzenia.

26. Ważenie przesyłek na wadze wagonowej odbywa się stosownie do postanowień § 14, pkt 27.

27. Jeżeli odbiorca po wykupieniu listu przewozowego zażąda sprawdzenia na stacji przeznaczenia zgodności przesyłki ze wskazaniami w liście przewozowym, dotyczącymi zawartości i opakowania, należy takie żądanie uwzględnić. Kolej może nie uwzględnić takiego żądania tylko wówczas, gdy sprawdzenie okaże się niemożliwe wskutek właściwości towaru lub warunków eksploatacyjnych. Za takie sprawdzenie kolej ma prawo pobrać opłatę przewidzianą w taryfie oraz koszty powstałe przy sprawdzeniu. Na żądanie odbiorcy należy sprawdzenia dokonać w jego obecności.

V. Dostawa przesyłek do domu.

28. Kolej ma prawo przesyłki drobne, nadane za listami przewozowymi imiennymi, do których wyładowania jest obowiązana, dostawiać odbiorcy do domu bądź sama, bądź też przez swego przedsiębiorcę dowozowego i pobierać za to opłatę ogłoszoną w czasopiśmie przeznaczonym do ogłaszania taryf lub w obwieszczeniu na stacji. Na stacjach, które dostawiają do domu przesyłki drobne, powinny być wywieszane o tym odpowiednie ogłoszenia. Osoby, którymi kolej posługuje się przy dostawie, uważane są za jej pracowników w myśl § 39 regulaminu niniejszego.

Służba zatrudniona przy dostawie do domu przesyłek powinna mieć przy sobie obowiązującą taryfę opłat za dostawę i okazywać ją na żądanie.

29. Odbiorcy przysługuje prawo odebrania przesyłki osobiście nawet na takiej stacji, na której dostawą przesyłek do domu zajmuje się kolej, albo też zlecenia tego innemu przedsiębiorcy niż ten, którym posługuje się kolej. Odbiorca, nie życzący sobie korzystać z kolejowej dostawy do domu, powinien zawiadomić o tym pisemnie stację przeznaczenia przed nadejściem przesyłki. Kolej nie dostarcza przesyłki drobnej do domu także i wówczas, gdy nadawca zamieścił w liście przewozowym żądanie „zostawić na stacji”.

30. Minister Komunikacji lub kolej za jego zgodą może ze względu na ogólny interes przewozowy ograniczać lub zawieszać prawo odbiorcy z pkt 29 paragrafu niniejszego czasowo lub na czas dłuższy. Zarządzenie takie musi być ogłoszone tym samym trybem co i taryfy.

31. Jeżeli przesyłka ma być dostarczona do składu władzy celnej lub podatkowej, położonego poza obrębem stacji kolejowej, kolej może tego dokonać sama za zwrotem kosztów, albo też zlecić tę czynność ekspedytorowi na swoją odpowiedzialność i na rachunek osoby uprawnionej do rozporządzania przesyłką, nawet gdyby odbiorca zastrzegł sobie prawo osobistego odbioru przesyłki. O takim dostarczeniu przesyłki należy zawiadomić odbiorcę najpóźniej w 24 godzin po przekazaniu jej do składu władzy celnej lub podatkowej.

32. Taryfy mogą przewidzieć, że przesyłki, które na stacji przeznaczenia mają być przeładowane z kolei bezpośrednio na statki, samochody lub samoloty, przeładowywać będzie sama albo przez swego przedsiębiorcę za opłatą, wskazaną w taryfie lub w obwieszczeniu, wywieszonym na stacji.

Za czynności przewidziane w punkcie niniejszym kolej odpowiada jak ekspedytor.

33. Przesyłkę dostawioną odbiorcy do domu w myśl pkt 28 paragrafu niniejszego kolej ma prawo wydać również domownikowi, współnikowi lub pracownikowi odbiorcy. Jeżeli przesyłka dostawiona do domu nie zostanie z jakichkolwiek powodów odebrana, kolej zawiadamia odbiorcę o jej przybyciu według przepisów paragrafu niniejszego pod I.

34. Godziny, w których kolej dostawia przesyłki do domu, powinny być podane do wiadomości za pomocą ogłoszeń na stacjach, a w danym razie również w taryfach.

VI. Terminy odbioru i wyładowania przesyłek.

35. Termin odbioru przesyłek, które kolej ma wyładować i których nie dostawia do domu (termin wolny od składowego), oraz termin wyładowania i odbioru przesyłek, które obowiązany jest wyładować odbiorca (termin wolny od postojowego), powinny być wskazane w taryfie.

Terminy te liczy się:

- a) przy użyciu listu przewozowego imiennego od chwili, od której zawiadomienie odbiorcy uważa się za dokonane w myśl pkt 3 paragrafu niniejszego;
- b) przy użyciu listu przewozowego na okaziciela od chwili, od której zawiadomienie domicyliata uważa się za dokonane w myśl pkt 8 paragrafu niniejszego, a w przypadkach, w których stosownie do tegoż pkt 8 kolej nie zawiadamia domicyliata, od chwili ogłoszenia na stacji przeznaczenia o przybyciu przesyłki.

Termin odbioru przesyłek, które kolej ma wyładować i których nie dostawia do domu nie może wynosić mniej niż 24 godziny.

36. Jeżeli przesyłki nie przygotowano do odbioru do chwili zgłoszenia się po nią odbiorcy, termin wolny od składowego lub postojowego liczy się od chwili faktycznego przygotowania przesyłki do odbioru.

37. Jeżeli nadawca w liście przewozowym umieścił żądanie „zostawić na stacji” i żądał wyraźnie, by nie zawiadamiano odbiorcy, jeżeli odbiorca zrzekł się na piśmie zawiadomienia lub też jeżeli kolej nie mogła dokonać zawiadomienia, wówczas terminy wolne od składowego i postojowego rozpoczynają się z chwilą przygotowania przesyłki do odbioru.

38. Na żądanie odbiorcy kolej obowiązana jest powiadomić go, od jakiego terminu za przesyłkę będzie się należało składowe lub postojowe.

39. Kolej wydaje przesyłki w godzinach służbowych. W dni świąteczne kolej może nie wydawać przesyłek zwyczajnych, przesyłki zaś pospieszne obowiązana jest wydawać, jeżeli nie stoją temu na przeszkodzie formalności wymagane przez władze celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i inne władze administracyjne, lub przepisy tych władz.

Kolej ma prawo żądać, aby przesyłki były wywożone ze stacji w godzinach służbowych.

40. Do terminów wolnych od składowego i postojowego nie wlicza się czasu przewidzianego w § 15, pkt 7 na załatwianie formalności celnych, podatkowych, skarbowych, policyjnych lub wymaganych przez inne władze administracyjne, tudzież czasu, w którym wyładowanie i odbiór były niemożliwe wskutek zarządzeń kolei, wydanych nie na żądanie ani też z winy odbiorcy. Kolej może w taryfach przewidzieć co do tego wyjątki.

Na stacjach zamkniętych w dni świąteczne dla czynności ładunkowych do terminów wolnych od składowego i postojowego nie wlicza się także tych dni.

41. Jeżeli przesyłki nie odebrano lub nie wyładowano w terminie przewidzianym w taryfie, kolej ma prawo pobrać opłatę za przechowanie (składowe) lub opłatę za przetrzymanie wagonu (postojowe), określone w taryfach. Kolej może również wyładować na koszt i niebezpieczeństwo odbiorcy przesyłki, nie wyładowane przez niego w przepisany termin. W nadzwyczajnych przypadkach kolej może za zezwoleniem Ministra Komunikacji wyładować przesyłki, których wyładowanie jest obowiązkiem odbiorcy, nawet przed upływem terminu wolnego od postojowego. Koszty takiego wyładowania ponosi kolej. Postojowe za dni świąteczne pobiera się tylko wówczas, jeżeli termin wolny od postojowego upłynął już dnia poprzedniego. Na stacjach otwartych w dni świąteczne dla czynności ładunkowych postojowe za te dni pobiera się na tych samych zasadach co i za dni powszednie.

42. Odbiorca może po wykupieniu listu przewozowego nadać przesyłkę wagonową bez przeładowania za nowym listem przewozowym na inną stację. Jeżeli warunki eksploatacyjne tego wymagają, kolej może wydać zakaz ponownego nadawania bądź ogólnie, bądź na niektórych stacjach. Zakaz taki powinien być ogłoszony na odnośnych stacjach obwieszczeniem, umieszczonym przy ekspedycjach towarowych. W razie ponownego nadania kolej ma prawo pobrać postojowe za czas od chwili upływu terminu wyładowania i odbioru (wolnego od postojowego) do chwili nowego nadania oraz specjalną opłatę dodatkową określoną w taryfach.

43. Wagony powinny być zwrócone kolei po wyładowaniu w takim stanie, aby były zdadne do ponownego załadowania, w szczególności w stanie należytej czystości i z pozakładanymi częściami składowymi wagonu. W razie niespełnienia przez odbiorcę tego obowiązku, kolej dokonywa sama odnośnych czynności za pobraniem za to opłat przewidzianych w taryfach.

Taryfa wymienia towary, po przewozie których kolej dokonywa wymycia lub odkażenia wagonu za odbiorcę. Za czynności te kolej pobiera opłaty przewidziane w taryfie, chociażby nawet odbiorca sam dokonał wspomnianych czynności.

Jeżeli przesyłkę wyładowuje odbiorca, odpowiada on wobec kolei za uszkodzenie wagonu, urządzeń wagonowych i ładunkowych, powstałe w czasie czynności wyładowania, chyba się okazało, że szkoda nie powstała z jego winy, ani z winy osób, którymi posługiwał się przy wyładowaniu. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania stosuje się przepisy § 14, pkt 16, ustęp trzeci regulaminu niniejszego.

44. Jeżeli nadmierne nagromadzenie się przesyłek lub inne trudności eksploatacyjne zagrażają prawidłowemu wykonywaniu przewozów, Minister Komunikacji lub kolej za jego zgodą może, stosownie do potrzeb, skrócić terminy wolne od składowego i postojowego oraz podwyższyć składowe i postojowe. Zarządzenia tego rodzaju należy ogłaszać tym samym trybem co i taryfy.

Jeżeli jednak prawidłowe wykonywanie przewozów wymaga natychmiastowego wprowadzenia w życie takich zarządzeń, kolei służy prawo wydawać je z mocą obowiązującą od terminu wywieszenia odpowiednich ogłoszeń na odnośnych stacjach. W ogłoszeniu takim należy nadmienić, że zarządzenie podlega późniejszemu zatwierdzeniu przez Ministra Komunikacji. Jeżeli zarządzenie takie nie będzie zatwierdzone przez Ministra Komunikacji w ciągu 8 dni od terminu jego wejścia w życie, to uważa się je za niebyłe. Zatwierdzenie tych zarządzeń przez Ministra Komunikacji należy ogłaszać tym samym trybem co i taryfy.

§ 17. Opłacanie kosztów przewozu.

1. Koszty przewozu (przewoźne, opłaty dodatkowe oraz inne koszty powstałe w czasie przewozu) powinny być opłacone przez nadawcę lub przez odbiorcę stosownie do podanych niżej przepisów.

Przy stosowaniu tych przepisów opłaty, o które według stosowanych taryf podwyższa się przewoźne, uważa się za przewoźne a nie za opłaty dodatkowe.

2. Biorąc na swój rachunek koszty, całkowicie lub częściowo, nadawca powinien wskazać to w liście przewozowym, w rubryce na ten cel przeznaczonej, w sposób następujący:

- a) jeżeli bierze na swój rachunek całe przewoźne oraz wszelkie opłaty dodatkowe, które stacja nadania może wstawić do rachunku na podstawie przepisów regulaminu niniejszego i taryfy, oznacza to słowem „franko”;
- b) jeżeli, oprócz kosztów wymienionych pod lit. a), bierze na swój rachunek jeszcze dalsze koszty, oznacza to słowami „franko oraz.....” (dokładne określenie dalszych kosztów, które chce zapłacić);
- c) jeżeli bierze na swój rachunek koszty wszelkiego rodzaju, oznacza to słowami „franko wszelkie koszty”;
- d) jeżeli bierze na swój rachunek tylko przewoźne, oznacza to słowami „franko przewoźne”;
- e) jeżeli bierze na swój rachunek wszystkie lub tylko niektóre opłaty dodatkowe lub koszty, powstałe w czasie przewozu, oznacza to słowami „franko wszelkie opłaty dodatkowe” albo „franko wszelkie w czasie przewozu powstałe koszty” albo „franko.....” (dokładne oznaczenie opłat dodatkowych lub kosztów, które chce zapłacić);
- f) jeżeli bierze na swój rachunek wszystkie lub tylko niektóre koszty przewozu do stacji pośredniej, oznacza to jednym z poprzednich określeń, uzupełnionym słowami „..... do X”;
- g) jeżeli bierze na swój rachunek pewną określoną kwotę, oznacza to słowem „franko.....” (wskazanie kwoty słowami).

Wskazówka „franko cło” oznacza, że nadawca bierze na swój rachunek wszelkie kwoty, które władze celne pobiorą od kolei, jak również opłaty dodatkowe i inne pobierane przez kolej za załatwienie oclenia.

Do listu przewozowego wolno wpisać naraz kilka wzajemnie uzupełniających się oświadczeń co do frankatury.

3. Koszty przewozu, których nadawca nie wziął na swój rachunek na podstawie listu przewozowego, uważa się za przekazane na odbiorcę.

4. Kolej może jednak żądać od nadawcy zapłacenia z góry kosztów przewozu przy przesyłkach, które według jej oceny są narażone na szybkie zepsucie, lub które z powodu małej wartości albo swych właściwości nie zabezpieczają dostatecznie kosztów przewozu.

Taryfy specjalne i wyjątkowe ze zniżonym przewoźnym mogą wprowadzić opłacanie kosztów z góry.

Poza tym dla uniknięcia trudności gospodarczych lub finansowych przy stosowaniu przepisów pkt 2 i 3 paragrafu niniejszego taryfy mogą przewidzieć odchylenia od tych przepisów.

5. Jeżeli kwoty kosztów, które nadawca bierze na swój rachunek, nie można przy nadaniu dokładnie ustalić, kolej może żądać, tytułem zabezpieczenia, złożenia za pokwitowaniem pewnej sumy, odpowiadającej w przybliżeniu tym kosztom. Kolej może również żądać zabezpieczenia w powyższy sposób należności celnych i innych podobnych należności, które nadawca bierze na swój rachunek. Koszty te wpisuje się do rachunku przedpłaty, na podstawie którego należy rozrachować się z nadawcą najpóźniej w dwa tygodnie po upływie terminu dostawy. Nadawcy wydaje się za zwrotem pokwitowania rachunek przedpłaty lub rachunek kosztów, sporządzony według danych rachunku przedpłaty.

6. Z wyjątkiem przypadku podanego w pkt 5, stacja nadania powinna wykazać szczegółowo koszty opłacone z góry tak we wtórniku listu przewozowego, jak i w liście przewozowym.

§ 18. Nadpłaty i niedobory.

1. Jeżeli taryfę zastosowano niewłaściwie, jeżeli zaszły błędy w obliczeniu przewoźnego, opłat dodatkowych, dopłat lub innych kosztów lub jeżeli w ogóle nie pobrano tych należności, nadpłata stąd powstała powinna być zwrócona przez kolej, wynikający zaś niedobór dopłacony kolei.

2. Jeżeli kolej stwierdzi nadpłatę, przenoszącą 1 zł na jednym liście przewozowym, powinna zawiadomić o tym z urzędu osobę zainteresowaną i zwrócić jej nadpłatę możliwie najszybciej po przedstawieniu przez tę osobę dokumentów przewidzianych w § 40, pkt 3.

Nadpłaty uzasadnione wynikiem sprawdzenia dokonanego według § 16, pkt 27 zwraca kolej na żądanie osoby uprawnionej.

3. Do uiszczenia ujawnionych niedoborów kolej wzywa osobę obowiązaną do zapłaty, wyznaczając do tego odpowiedni termin.

4. Jeżeli listu przewozowego nie wykupiono, nadawca obowiązany jest do zapłacenia kolei niedoborów.

Jeżeli odbiorca wykupił list przewozowy, nadawca obowiązany jest do pokrycia niedoboru tylko co do tych kosztów, które obowiązany był zapłacić z góry, stosownie do oświadczenia o frankaturze, wpisanego przez niego do listu przewozowego (§ 17), albo stosownie do przepisów regulaminu niniejszego i taryf; pozostałą różnicę obowiązany jest pokryć odbiorca.

Odbiorca jest obowiązany zawsze do zapłacenia niedoboru (różnicy przewoźnego) powstałego wskutek niedopełnienia przez niego warunków taryfy specjalnej lub wyjątkowej (§ 7, pkt 5, lit. b), zastosowanej do przesyłki na podstawie oświadczenia nadawcy w liście przewozowym.

Do uiszczenia niedoboru z tytułu dopłat obowiązana jest ta osoba, która według § 7, pkt 6 miała obowiązek uiszczenia dopłaty.

5. Kwoty należne na podstawie paragrafu niniejszego z jednego listu przewozowego podlegają oprocentowaniu w stosunku sześciu od sta rocznie, jeżeli przenoszą 20 zł.

Odsetki te liczą się od dnia doręczenia wezwania do zapłaty, albo od dnia wniesienia reklamacji, przewidzianej w § 40, jeżeli zaś nie było ani wezwania do zapłaty, ani reklamacji, od dnia wytoczenia powództwa sadowego.

§ 19. Zaliczenia i zaliczki w gotowiznie.

1. Nadawca może obciążyć przesyłkę zaliczeniem do wysokości wartości przesyłki. Stacja nadania ma prawo w przypadkach wątpliwych żądać od nadawcy udowodnienia wartości przesyłki.

Kwota zaliczenia może być wyrażona tylko w walucie krajowej; taryfy mogą dopuszczać wyjątki oraz określać najniższą kwotę zaliczenia.

2. Za dowód obciążenia przesyłki zaliczeniem służy list przewozowy lub wtórnik listu przewozowego, a w razie nadania przesyłki za listem przewozowym na okaziciela także poświadczenie nadania przesyłki (§ 8), jeżeli do dokumentów tych wpisane jest zaliczenie i jeżeli są one opatrzone stemplem stacji nadania z datą. Nadto kolej może wydać bezpłatnie osobne zaświadczenie o zaliczeniu.

3. Kolej wypłaca kwotę zaliczenia za pośrednictwem stacji nadania. Nadawca jednak może zażądać wypłaty za pośrednictwem poczty lub Pocztovej Kasy Oszczędności.

4. Kolej obowiązana jest wypłacić nadawcy zaliczenie dopiero wówczas, gdy jego kwotę wpłaci jej odbiorca. Kwotę tę należy oddać do rozporządzenia nadawcy w ciągu terminu trzech tygodni po jej wpłaceniu; w razie opóźnienia należą się odsetki w stosunku sześciu od sta rocznie, licząc od upływu tego terminu.

5. Jeżeli wydano odbiorcy przesyłkę, nie pobrawszy od niego uprzednio zaliczenia, wówczas kolej obowiązana jest naprawić szkodę nadawcy aż do wysokości kwoty zaliczenia, zachowując roszczenia zwrotne do odbiorcy.

6. Kolej może na przesyłkę, nadaną za listem przewozowym imiennym, dać zaliczkę w gotowiznie do wysokości przewidzianej w taryfie, jeżeli wartość tej przesyłki, według oceny stacji nadania zabezpiecza niewątpliwie tę zaliczkę. Zaliczkę w gotowiznie pobiera kolej od odbiorcy przy wykupieniu przez niego listu przewozowego.

7. Kwotę zaliczenia i kwotę udzielonej zaliczki w gotowiznie nadawca powinien wpisać słowami w liście przewozowym w przeznaczony do tego rubryce. Wpisana w ten sposób kwota ma rozstrzygające znaczenie w razie wpisania odmiennej kwoty cyframi.

8. Za obciążenie przesyłki zaliczeniem lub zaliczką w gotowiznie pobiera się opłatę określoną w taryfie (prowizję); opłata ta należy się w pierwotnie obliczonej wysokości nawet i wtedy, gdy zaliczenie zostanie zniesione lub zmniejszone dodatkowym zleceniem (§ 21, pkt 1 i 2).

Koszty przesłania zaliczenia za pośrednictwem poczty lub Pocztovej Kasy Oszczędności pobiera się od odbiorcy przy wydaniu przesyłki.

9. Dla uniknięcia trudności gospodarczych lub finansowych przy stosowaniu przepisów paragrafu niniejszego taryfy mogą przewidzieć odchylenia od tych przepisów.

§ 20. Obowiązki kolei przeznaczenia.

Kolej przeznaczenia obowiązana jest pobrać wszystkie należności, wynikające z umowy o przewóz, a w szczególności przewoźne, opłaty dodatkowe, inne koszty powstałe w czasie przewozu, zaliczenia, zaliczki w gotowiznie, dopłaty, koszty celne i inne kwoty obciążające przesyłkę. Kolej przeznaczenia pobiera te należności tak na rachunek własny, jak i na rachunek kolei poprzednich lub na rachunek innych interesowanych.

Rozdział III.

ZMIANA UMOWY O PRZEWÓZ.

§ 21. Prawo zmiany umowy o przewóz.

1. W razie użycia listu przewozowego imiennego umowę o przewóz ma prawo zmienić tylko nadawca drogą zlecenia dodatkowego, w którym może żądać, aby:

- a) oddano przesyłkę z powrotem na stacji nadania,
- b) zatrzymano przesyłkę w drodze,
- c) wstrzymano wydanie przesyłki,
- d) wydano przesyłkę na stacji przeznaczenia innej osobie,

- e) wydano przesyłkę na innej stacji odbiorcy wskazanemu w liście przewozowym lub innej osobie,
- f) odesłano przesyłkę z powrotem na stację nadania,
- g) obciążono przesyłkę zaliczeniem,
- h) oznaczone w liście przewozowym zaliczenie zwiększono, zmniejszono lub zniesiono,
- i) pobrano od niego całkowicie lub częściowo przewoźne i inne koszty (§ 17), które według listu przewozowego zostały przekazane na odbiorcę.

W przypadkach wymienionych pod literami e) i f) nadawca może żądać, aby posłano dalej lub odesłano z powrotem przesyłkę zwyczajną jako pośpieszną lub przesyłkę pośpieszną jako zwyczajną, jednakże pod tym warunkiem, że stacja na której przesyłkę zatrzymano, jest otwarta do odprawy przesyłek obu tych rodzajów przewozu. Nadawca może wskazać także taryfę, jaką należy zastosować, oraz drogę przewozu.

2. W razie użycia listu przewozowego na okaziciela umowę o przewóz ma prawo zmienić tylko posiadacz wtórnika listu przewozowego drogą dodatkowego zlecenia, w którym może żądać, aby:

- a) oddano przesyłkę z powrotem na stacji nadania,
- b) zatrzymano przesyłkę w drodze,
- c) wysłano przesyłkę do innej stacji,
- d) odesłano przesyłkę z powrotem na stację nadania.

Posiadacz wtórnika listu przewozowego może nadto drogą dodatkowego zlecenia wskazać lub zmienić osobę domicyliata.

Posiadacz wtórnika listu przewozowego, będący równocześnie nadawcą przesyłki, ma prawo wprowadzać jeszcze następujące zmiany umowy o przewóz drogą dodatkowego zlecenia, w którym może żądać, aby:

- a) obciążono przesyłkę zaliczeniem,
- b) oznaczone w liście przewozowym zaliczenie zwiększono, zmniejszono lub zniesiono,
- c) pobrano od niego całkowicie lub częściowo przewoźne i inne koszty (§ 17), które według listu przewozowego zostały przekazane na odbiorcę.

3. Taryfy mogą uchylać lub ograniczać prawo wprowadzania zmian w umowie o przewóz.

4. Dodatkowe zlecenia innej treści niż wymienione w pkt 1 i 2 są niedozwolone, jeżeli taryfa nie przewiduje pod tym względem wyjątków.

5. Dodatkowe zlecenia nie mogą nigdy powodować podziału przesyłki.

6. Wymienione wyżej zmiany umowy o przewóz należy wprowadzać drogą pisemnego oświadczenia, sporządzonego stosownie do przepisów § 6, pkt 9, ustęp czwarty, piąty i szósty, podpisanego przez składającego zlecenie i zgodnego z wzorem, stanowiącym załącznik H do regulaminu niniejszego.

Oświadczenie to należy powtórzyć we wtórniku listu przewozowego w przeznaczony na ten cel rubryce. Wtórnik powinien być przedłożony kolei jednocześnie z tym oświadczeniem i przez nią zwrócony składającemu zlecenie po stwierdzeniu przyjęcia dodatkowego zlecenia przez wyciśnięcie datownika na wtórniku pod wpisaną treścią zlecenia.

Na żądanie kolei składający zlecenie powinien wylegitymować się.

7. Kolej, która zastosuje się do zleceń dodatkowych nadawcy przesyłki nadanej za listem przewozowym imiennym, nie żądając przedłożenia wtórnika listu przewozowego, odpowiada za szkodę, wyrządzoną przez to odbiorcy, któremu nadawca oddał wtórnik.

Kolej, która zastosuje się do zleceń dodatkowych posiadacza wtórnika listu przewozowego na okaziciela, nie żądając przedłożenia wtórnika z powtórzonym w nim oświadczeniem, o którym mowa wyżej w pkt 6 paragrafu niniejszego, odpowiada za szkodę, wyrządzoną przez to każdemu późniejszemu posiadaczowi wtórnika.

8. Jeżeli nadawca żąda zwiększenia, zmniejszenia lub zniesienia zaliczenia, powinien okazać wydane mu pierwotnie zaświadczenie o zaliczeniu. W razie zwiększenia lub zmniejszenia zaliczenia zaświadczenie to zwraca się nadawcy po poprawieniu; w razie zaś zniesienia zaliczenia, zaświadczenie to odbiera się od niego.

9. Każda zmiana umowy o przewóz zlecona przez osobę uprawnioną w innej formie niż wyżej przepisana jest nieważna.

10. Kolej uwzględnia dodatkowe zlecenia tylko wtedy, gdy otrzyma je za pośrednictwem stacji nadania.

Skierowane bezpośrednio do stacji przeznaczenia żądanie nadawcy przesyłki, nadanej za listem przewozowym imiennym, aby jej nie wydano odbiorcy, może być tymczasowo uwzględnione na jego koszt. Nadawca powinien jednak złożyć stacji nadania zlecenie w przepisanej formie najpóźniej następnego dnia po wysłaniu tego żądania. Stacja ta obowiązana jest przesłać to zlecenie niezwłocznie na stację przeznaczenia. Jeżeli nie nadejdzie ono do stacji przeznaczenia w ciągu odpowiedniego terminu, przesyłkę wydaje się odbiorcy.

11. Na żądanie składającego zlecenie stacja nadania zawiadamia na jego koszt o dodatkowym zleceniu stację przeznaczenia lub stację zatrzymania telegraficznie lub telefonicznie.

Żądanie telegraficznego lub telefonicznego zawiadomienia powinno być zamieszczone w oświadczeniu i we wtórniku listu przewozowego.

Treść telegramu lub telefonogramu należy powtórzyć pisemnie w formie przewidzianej w pkt 6. W tym przypadku, jeżeli taryfa nie postanawia inaczej, stacja przeznaczenia lub zatrzymania nie powinna ani wydawać odbiorcy listu przewozowego, ani przesyłki, ani też wysłać przesyłki dalej, dopóki nie otrzyma pisemnego oświadczenia.

12. Przy przesyłkach łatwo ulegających zepsuciu lub takich, których wartość nie zabezpiecza kosztów wynikających z wykonania zleceń dodatkowych, kolej może wymagać opłacenia z góry przewoźnego i innych kosztów, jeżeli zaś należności tych nie można z góry ustalić, złożenia odpowiedniego zabezpieczenia.

13. Prawo zmiany umowy o przewóz przesyłki, nadanej za listem przewozowym imiennym, wygasa, chociaż nadawca posiada wtórnik listu przewozowego, z chwilą gdy list przewozowy wydano odbiorcy, lub gdy tenże skorzystał z prawa, wynikającego z umowy o przewóz stosownie do § 16, pkt 18; prawo zmiany umowy o przewóz przesyłki, nadanej za listem przewozowym na okaziciela wygasa z chwilą oddania kolei wtórnika listu przewozowego.

Od tej chwili kolej powinna stosować się do zleceń odbiorcy, w przeciwnym razie za następstwa niewykonania tych zleceń odpowiada wobec odbiorcy według warunków, ustalonych w tytule III.

§ 22. Wykonanie zleceń dodatkowych.

1. Kolej może odmówić wykonania zleceń dodatkowych przewidzianych w § 21, pkt 1 i 2, zwlekać z ich wykonaniem lub też wykonywać je ze zmianami tylko w następujących przypadkach:

- a) jeżeli wykonanie nie jest już możliwe w chwili, gdy zlecenie doszło do stacji, która ma je wykonać;
- b) jeżeli wykonanie mogłoby zakłócić prawidłowość służby eksploatacyjnej;
- c) jeżeli wykonaniu, gdy chodzi o zmianę stacji przeznaczenia, sprzeciwiają się ustawy lub inne przepisy, w szczególności zaś przepisy celne, podatkowe, skarbowe, policyjne i innych władz administracyjnych;
- d) jeżeli wartość przesyłki, gdy chodzi o zmianę stacji przeznaczenia, według wszelkiego prawdopodobieństwa nie pokrywa wszystkich kosztów przewozu aż do nowej stacji przeznaczenia, chyba że koszty te będą zaraz zapłacone lub zabezpieczone;
- e) jeżeli zlecenia dodatkowego nie można wykonać ze względu na zarządzenia wydane na podstawie § 5, pkt 6.

W przypadkach wyżej wskazanych należy możliwie najrychlej zawiadomić składającego zlecenie o przeszkodach nie pozwalających na wykonanie jego zleceń. W razie nadania przesyłki za listem przewozowym na okaziciela należy oprócz tego zawiadomić domicyliata, jeżeli go wskazano w liście przewozowym.

Jeżeli kolej nie mogła z góry przewidzieć tych przeszkód, składający zlecenie ponosi wszelkie następstwa tego, że kolej rozpoczęła wykonywać jego zlecenie.

2. Kolej obowiązana jest wykonać zlecenie dodatkowe możliwie szybko.

3. Jeżeli składający zlecenie polecił wydać przesyłkę na stacji pośredniej, przewoźne pobiera się do tej stacji według taryf, obowiązujących między stacją nadania a tą stacją pośrednią. Jeżeli jednak przesyłka już minęła stację pośrednią, wówczas przewoźne oblicza się:

- a) do stacji, gdzie przesyłkę zatrzymano, według taryf obowiązujących między tą stacją a stacją nadania;
- b) od stacji, gdzie przesyłkę zatrzymano, do stacji pośredniej według taryf, obowiązujących na tej drodze.

Jeżeli składający zlecenie polecił odesłać przesyłkę z powrotem na stację nadania, przewoźne oblicza się:

- a) do stacji, gdzie przesyłkę zatrzymano, według taryf, obowiązujących między tą stacją a stacją nadania;
- b) od stacji, gdzie przesyłkę zatrzymano, do stacji nadania, według taryf obowiązujących na tej drodze.

Jeżeli składający zlecenie polecił wysłać przesyłkę do innej stacji, przewoźne oblicza się:

- a) do stacji, gdzie przesyłkę zatrzymano, według taryf obowiązujących między tą stacją a stacją nadania;
- b) od stacji, gdzie przesyłkę zatrzymano, do nowej stacji przeznaczenia, według taryf obowiązujących między tymi dwiema stacjami.

Taryfy specjalne i wyjątkowe mogą dopuszczać wyjątki od przepisów punktu niniejszego.

4. Jeżeli skutek wykonywania dodatkowego zlecenia powstało, nie z winy kolei, opóźnienie w przewozie lub w wydaniu, to za opóźnienie powyżej 8 godzin kolej ma prawo pobrać składowe lub postojowe według taryfy. Jeżeli opóźnienie trwa dłużej niż 24 godziny, kolej ma prawo wyładować przesyłkę na koszt i niebezpieczeństwo osoby uprawnionej i wziąć ją na skład. Kolej ma również prawo złożyć taką przesyłkę u przedsiębiorcy składowego na koszt i niebezpieczeństwo osoby uprawnionej po pobraniu od przedsiębiorcy składowego wszelkich jeszcze niepobraných kosztów, ciążących na przesyłce. O zarządzeniach tego rodzaju należy zawiadomić składającego zlecenie. Przepisy § 24, pkt 10, 11 i 13 stosuje się odpowiednio.

5. Jeżeli złożenie dodatkowego zlecenia nastąpiło nie z winy kolei, ma ona prawo pobrać oprócz przewoźnego obliczonego według pkt 3 oraz powstałych w danym razie opłat dodatkowych i innych kosztów, także przewidzianą w taryfie opłatę za czynności wynikające z dodatkowego zlecenia. Opłatę tę należy uiścić przy złożeniu dodatkowego zlecenia.

§ 23. Przeszkody w przewozie przesyłek.

1. W razie przeszkody w wysłaniu lub w dalszym przewozie przesyłki, przyjętej już do przewozu, kolej rozstrzyga, czy należy w interesie osoby uprawnionej (nadawcy przy przesyłkach za listami przewozowymi imiennymi, posiadacza wtórnika przy przesyłkach za listami przewozowymi na okaziciela) zażądać od niej wskazówek, czy też bardziej celowym jest przewieźć przesyłkę z urzędu, zmieniając drogę przewozu. Kolej ma prawo żądać przewoźnego za tę inną drogę i rozporządza odpowiednim terminem dostawy, chociażby był on nawet dłuższy niż na pierwotnej drodze, jeżeli tylko nie zachodzi wina z jej strony. Koleje mogą występować do siebie z roszczeniami zwrotnymi z tego tytułu.

2. Jeżeli nie ma innej drogi przewozu, albo jeżeli dalszy przewóz jest niemożliwy z innych przyczyn, kolej żąda wskazówek od osoby uprawnionej. Kolej nie ma jednak obowiązku żądania takich wskazówek w razie tylko tymczasowej przeszkody, wynikłej z okoliczności przewidzianych w § 5, pkt 6.

3. Kolej żąda wskazówek stosownie do pkt 1 i 2 paragrafu niniejszego od nadawcy, gdy przesyłkę nadano za listem przewozowym imiennym; gdy przesyłkę nadano za listem przewozowym na okaziciela, kolej żąda w takim przypadku wskazówek od posiadacza wtórnika listu przewozowego za pośrednictwem domicyliata, zaś za pośrednictwem nadawcy tylko wówczas, gdy domicyliat nie był wskazany w liście przewozowym.

4. Nadawca może udzielić w liście przewozowym imiennym wskazówek na wypadek, gdyby miała zajść przeszkoda w przewozie.

Jeżeli wskazówki te, według uznania kolei, nie mogą być wykonane, żąda ona nowych wskazówek od nadawcy.

5. Osoba uprawniona zawiadomiona o przeszkodzie w przewozie może odstąpić od umowy, powinna jednak zapłacić wówczas kolei, jeżeli ta nie ponosi winy, stosownie do okoliczności, albo przewoźne za drogę już przebytą albo koszty przygotowania do przewozu, jak również wszystkie inne koszty przewidziane w taryfach.

Jeżeli odpowiedź osoby uprawnionej nie nadejdzie w ciągu 4 dni od chwili wysłania przez kolej pisma z żądaniem wskazówek, kolej pobiera składowe według taryfy. W przypadkach, gdy warunki przewozowe lub właściwości towaru nie pozwalają na wyładowanie lub gdy kolej nie ma prawa wyładować przesyłki ze względów celnych, podatkowych, skarbowych, policyjnych lub innych, po upływie powyższego terminu pobiera się postojowe według taryfy.

6. Jeżeli nadawca przesyłki, nadanej za listem przewozowym imiennym, nie posiada wtórnika listu przewozowego, wskazówki, których udziela w przypadkach przewidzianych w paragrafie niniejszym, nie mogą zmieniać osoby odbiorcy, ani też stacji przeznaczenia. Wskazówek przy przesyłce za listem przewozowym na okaziciela może udzielić tylko posiadacz wtórnika.

7. Nie uwzględnia się wskazówek nadawcy przesyłki, nadanej za listem przewozowym imiennym, jeżeli nie zostały udzielone za pośrednictwem stacji nadania, a wskazówek posiadacza wtórnika listu przewozowego na okaziciela, jeżeli nie udzielono ich za pośrednictwem stacji nadania lub przeznaczenia.

8. Jeżeli osoba uprawniona, zawiadomiona o przeszkodzie w przewozie, nie udzieli w odpowiednim terminie wykonalnych wskazówek, z przesyłką postępuje się według przepisów § 24, pkt 9, 10, 11 i 13.

9. Jeżeli przeszkoda w przewozie zostanie usunięta przed nadejściem wskazówek osoby uprawnionej, przesyłkę należy skierować do stacji przeznaczenia nie czekając na te wskazówki; osobę uprawnioną należy o tym zawiadomić możliwie najrychlej.

10. Przepisy § 22 regulaminu niniejszego stosuje się odpowiednio.

§ 24. Przeszkody w wydaniu przesyłek.

1. Jeżeli przy przesyłce, nadanej za listem przewozowym imiennym, odbiorca nie może być odszukany, jeżeli odmówi przyjęcia przesyłki, jeżeli nie wykupi listu przewozowego w terminie przewidzianym w taryfie lub jeżeli w ogóle przed wykupieniem listu przewozowego zajdzie inna jakaś przeszkoda w wydaniu przesyłki, stacja przeznaczenia powinna niezwłocznie zawiadomić o tym nadawcę listem poleconym lub w razie potrzeby telegraficznie i zażądać jego wskazówek.

Jeżeli przy przesyłce, nadanej za listem przewozowym na okaziciela, list przewozowy nie zostanie wykupiony w terminie przewidzianym w taryfie, stacja przeznaczenia wzywa do odbioru przesyłki w sposób wyżej wskazany posiadacza wtórnika za pośrednictwem domicylianta lub za pośrednictwem nadawcy, jeżeli domicylianta nie wskazano w liście przewozowym.

2. Nadawcę przesyłki za listem przewozowym imiennym należy zawiadomić o przeszkodzie w wydaniu telegraficznie, jeżeli zażądał tego w liście przewozowym.

3. Jeżeli o przeszkodzie w wydaniu kolej zawiadamia nadawcę przesyłki, nadanej za listem przewozowym imiennym, bez pośrednictwa stacji nadania, to nadawca może przesłać bezpośrednio do stacji przeznaczenia wskazówki następujące:

- a) by przesyłkę wydano na stacji przeznaczenia innej osobie;
- b) by przesyłkę wydano w innej stacji odbiorcy wskazanemu w liście przewozowym lub innej osobie;
- c) by przesyłkę odesłano z powrotem na stację nadania.

Nadawca powinien załączyć do wskazówek wtórnik listu przewozowego, w którym wskazówki te powinny być powtórzone i przez niego podpisane. Jeżeli odbiorca odmówił przyjęcia przesyłki, wystarcza gdy nadawca dołączy do wskazówek zawiadomienie stacji przeznaczenia o przeszkodzie w wydaniu. Wskazówki, z którymi połączono jedną ze zmian umowy o przewóz, przewidzianych w § 21, pkt 1, lit. g), h) lub i), należy składać za pośrednictwem stacji nadania.

4. Nadawca może także zażądać w liście przewozowym imiennym, ażeby w razie przeszkody w wydaniu, przesyłkę odesłano mu z urzędu z powrotem. Poza tym przesyłkę można odesłać nadawcy tylko za jego wyraźną zgodą.

5. Nadawca może również zamieścić w liście przewozowym imiennym żądanie, aby przesyłkę, w razie przeszkody w wydaniu, wydano na stacji przeznaczenia nie odbiorcy wskazanemu w liście przewozowym, lecz innej osobie. O wydaniu przesyłki innej osobie kolej powinna zawiadomić nadawcę.

6. Kolej może umówić się z nadawcami, że w razie przeszkód w wydaniu przesyłek drobnych określonego rodzaju, nadawanych za listami przewozowymi imiennymi, przesyłki takie będą przez stacje przeznaczenia przechowywane przez umówiony okres czasu, nie przewyższający 3 miesięcy.

W razie zawarcia takiej umowy kolej nie zawiadamia nadawcy o przeszkodzie w wydaniu, lecz po upływie umówionego okresu przechowania zwraca przesyłkę nadawcy, jeżeli wcześniej nie nastąpi jej odbiór. Nadawca, który zawarł taką umowę, powinien zamieścić w liście przewozowym odpowiednie żądanie określające sposób postępowania kolei.

Składowe za cały czas przechowania obciąża przesyłkę. W razie zawarcia takiej umowy kolej ma prawo żądać złożenia odpowiedniego zabezpieczenia.

7. Jeżeli odbiorca odmówił przyjęcia przesyłki nadanej za listem przewozowym imiennym, nadawca ma prawo rozporządzać nią nawet wtedy, gdy nie może okazać wtórnika listu przewozowego.

Jeżeli odbiorca przesyłki, nadaanej za listem przewozowym imiennym, który odmówił przyjęcia przesyłki zgłosi się później po jej odbiór, przesyłkę należy mu wydać, jeżeli stacja przeznaczenia nie otrzymała w międzyczasie od nadawcy odmiennych wskazówek. O tym późniejszym wydaniu przesyłki należy nadawcę zawiadomić niezwłocznie listem poleconym.

8. Nadawca przesyłki za listem przewozowym na okaziciela ma prawo rozporządzać przesyłką, nie będąc w posiadaniu wtórnika, jeżeli list przewozowy nie będzie wykupiony w ciągu czterech tygodni po upływie terminu odbioru, chyba że kolej skorzystała z praw, przysługujących jej na podstawie pkt 10 paragrafu niniejszego. Kolej, która spełniła takie jego rozporządzenie, nie ponosi żadnej odpowiedzialności wobec posiadacza wtórnika listu przewozowego.

Jeżeli jednak po upływie powyższego terminu, lecz przed otrzymaniem lub wykonaniem przez stację przeznaczenia rozporządzeń nadawcy, posiadacz wtórnika listu przewozowego żąda wydania przesyłki, kolej przesyłkę wydaje, zawiadamiając o tym nadawcę listem poleconym.

9. Jeżeli nie można zawiadomić osoby uprawnionej, jeżeli osoba ta zwleka z wydaniem wskazówek, lub wskazówki jej nie mogą być wykonane, albo jeżeli posiadacz wtórnika listu przewozowego na okaziciela pomimo wezwania wysłanego mu stosownie do pkt 1 paragrafu niniejszego nie wykupi listu przewozowego w odpowiednim terminie, to kolej powinna wziąć przesyłkę na skład, na koszt i niebezpieczeństwo osoby uprawnionej. Kolej ma również prawo złożyć przesyłkę w takim przypadku u przedsiębiorcy składowego na koszt i niebezpieczeństwo osoby uprawnionej po pobraniu od przedsiębiorcy składowego wszelkich jeszcze nie pobranych kosztów ciążących na przesyłce.

10. Kolei służy prawo, jeżeli temu nie sprzeciwiają się przepisy celne, podatkowe, skarbowe, policyjne lub inne przepisy administracyjne, sprzedać za możliwie najwyższą cenę w trybie ustalonym przez Ministra Komunikacji w czasopiśmie przeznaczonym do ogłaszania taryf (§ 9):

- a) zaraz po upływie terminu odbioru — przesyłki nieodebrane, które ulegają szybkiemu zepsuciu lub z powodu miejscowych warunków nie mogą być przyjęte przez kolej na skład lub oddane przedsiębiorcy składowemu;
- b) w cztery tygodnie po upływie terminu odbioru — wszelkie inne przesyłki nie odebrane ani przez odbiorcę, ani przez nadawcę; gdyby jednak te przesyłki wskutek dłuższego przechowania mogły stracić znacznie na wartości lub też gdyby koszty przechowania były zbyt wielkie w stosunku do wartości przesyłki, to sprzedaż może nastąpić wcześniej.

Osobę uprawnioną należy, w miarę możliwości, zawiadomić uprzednio listem poleconym o zarządzonej sprzedaży, w trybie określonym w pkt 1 paragrafu niniejszego.

Jeżeli kolej sprzedaje przesyłkę, to ma ona prawo, oprócz kwot pobieranych tytułem zwrotu wydatków w gotowiznie, należności za dokonany przewóz i za dostawę przesyłki do miejsca sprzedaży, pobrać także przewidzianą w taryfie opłatę za przygotowanie i dokonanie sprzedaży.

11. O złożeniu przesyłki u przedsiębiorcy składowego, jak również o dokonanej sprzedaży, kolej powinna osobę uprawnioną zawiadomić niezwłocznie, jeżeli to jest możliwe, w trybie ustalonym w pkt 1 paragrafu niniejszego. Jeżeli kolej tego nie wykona, to odpowiada za wynikłe z tego powodu szkody.

W razie sprzedaży przesyłki uzyskaną kwotę oddaje się do rozporządzenia nadawcy przesyłki nadaanej za listem przewozowym imiennym po potrąceniu nie zapłaconych jeszcze kosztów a w danym razie dopłat. W razie użycia listu przewozowego na okaziciela wspomniana kwota po potrąceniu podanych wyżej należności pozostaje do rozporządzenia posiadacza wtórnika listu przewozowego. W razie zaginięcia wtórnika listu przewozowego na okaziciela stosuje się odpowiednio przepisy § 16, pkt 11 regulaminu niniejszego.

Na żądanie osoby zainteresowanej kolej wydaje jej odpis protokołu sprzedaży.

12. Jeżeli odbiorca wykupił list przewozowy, ale przesyłki nie odbiera w terminie wolnym od składowego lub postojowego, lub jeżeli zajdzie inna jakaś przeszkoda w wydaniu przesyłki, należy odbiorcę ponownie wezwać do odbioru i zawiadomić go, że przesyłka pozostaje na składzie na jego koszt i niebezpieczeństwo. Przy listach przewozowych na okaziciela należy takie zawiadomienie wysłać za pośrednictwem domicyliata lub za pośrednictwem nadawcy, jeżeli domicyliata nie wskazano w liście przewozowym. Kolej ma prawo przesyłki takie złożyć u przedsiębiorcy składowego lub sprzedać, z zachowaniem przepisów pkt 9, 10 i 11 paragrafu niniejszego, przy czym wszelkie zawiadomienia kierować należy do odbiorcy, którego przy listach przewozowych na okaziciela należy zawiadamiać za pośrednictwem domicyliata lub za pośrednictwem nadawcy, jeżeli domicyliata nie wskazano w liście

przewozowym. W razie sprzedaży uzyskaną kwotę oddaje się do rozporządzenia odbiorcy po potrąceniu niezapłaconych jeszcze kosztów a w danym razie dopłat.

13. Jeżeli kwota uzyskana ze sprzedaży przesyłki jest niższa od kosztów, ciążących na przesyłce, do zapłacenia różnicy obowiązany jest nadawca, w razie zaś wykupienia listu przewozowego, odbiorca. Powyższy przepis obowiązuje również i wówczas, gdy przesyłkę musiano zniszczyć na podstawie przepisów celnych, podatkowych, skarbowych, policyjnych i innych władz administracyjnych lub gdy stała się, ona bezwartościową z jakiegokolwiek innego powodu.

14. W razie przeszkód w wydaniu przesyłek kolej ma prawo, jeżeli przeszkody te nie powstały z jej winy, pobrać oprócz kosztów powstałych wskutek wykonania przepisów paragrafu niniejszego, przewidzianą w taryfie osobną opłatę za czynności związane z wykonaniem wskazówek. Opłatę tę należy uiścić przy złożeniu wskazówek stacji nadania. Jednakże opłata ta obciąża przesyłkę, jeżeli nadawca, stosownie do pkt 3 paragrafu niniejszego, przesłał swe wskazówki bezpośrednio stacji przeznaczenia lub, stosownie do pkt 4 paragrafu niniejszego, zażądał w liście przewozowym na wypadek przeszkody w wydaniu, aby przesyłkę odesłano mu z powrotem z urzędu.

15. Jeżeli paragraf niniejszy nie zawiera odmiennych postanowień, do wskazówek nadawcy, wywołanych przeszkodami w wydaniu przesyłki, stosuje się odpowiednio przepisy § 21, pkt 5, 6, ustęp drugi i trzeci, 7, 8, 10, ustęp pierwszy, 11 i 12 oraz § 22 regulaminu niniejszego.

R o z d z i a ł I V .

ZABEZPIECZENIE PRAW KOLEI.

§ 25. Prawo zastawu, przysługujące kolei.

Kolej ma prawo zastawu na przesyłce dla zabezpieczenia wszystkich należności, wskazanych w § 20. Prawo to istnieje tak długo, dopóki przesyłka znajduje się w posiadaniu kolei lub osoby trzeciej, która ją dzierży dla kolei.

T Y T U Ł I I I .

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KOLEI. REKLAMACJE. POWÓDZTWO. INNE PRZEPISY.

R o z d z i a ł I .

ODPOWIEDZIALNOŚĆ.

§ 26. Współodpowiedzialność kolei.

1. Kolej, która przyjęła do przewozu towar wraz z listem przewozowym, odpowiada za wykonanie przewozu na całej drodze aż do wydania.

2. Każda następna kolej, przez samo przyjęcie towaru wraz z listem przewozowym sporządzonym przy nadaniu, uczestniczy w umowie o przewóz stosownie do brzmienia listu przewozowego i przyjmuje obowiązki stąd wynikające; nie narusza to jednak postanowień § 42, pkt 3, dotyczących kolei przeznaczenia.

3. Odpowiedzialność kolei na podstawie regulaminu niniejszego ustaje na stacji przeznaczenia, wskazanej w liście przewozowym, a w miejscu dostarczenia wtedy, kiedy nadawca je podał stosownie do § 6, pkt 11, lit. f) regulaminu niniejszego. Za dowóz przesyłek do domu (§ 16, pkt 28) oraz za przewóz do miejsca dostarczenia, wykonany na żądanie odbiorcy według postanowień taryfy, kolej odpowiada również na podstawie regulaminu niniejszego.

§ 27. Rozmiar odpowiedzialności.

1. Kolej odpowiada pod warunkami, określonymi w rozdziale niniejszym, za przekroczenie terminu dostawy oraz za szkodę powstałą wskutek całkowitego lub częściowego zagięcia przesyłki, albo wskutek jej uszkodzenia w czasie od przyjęcia jej do przewozu aż do wydania.

2. Kolej jest zwolniona od tej odpowiedzialności w przypadku całkowitego lub częściowego zaginięcia albo uszkodzenia, jeżeli udowodni, że szkoda powstała z winy osoby uprawnionej, z powodu zlecenia tej osoby, nie wywołanego winą kolei, z powodu wady własnej towaru (wewnętrzne zepsucie, ubytek, zwykły wyciek, itd.) lub skutkiem siły wyższej.

3. Kolej jest zwolniona od odpowiedzialności za przekroczenie terminu dostawy, jeżeli udowodni, że przekroczenie to spowodowały okoliczności, których nie mogła uniknąć i którym nie mogła zapobiec.

4. Jeżeli przesyłka wagonowa, przewożona na warunkach regulaminu niniejszego, zostanie ponownie nadana na warunkach tegoż regulaminu bez przeładowania, nie wychodząc spod dozoru kolei, to w razie stwierdzenia częściowego jej zaginięcia lub uszkodzenia istnieje domniemanie, że częściowe zaginięcie lub uszkodzenie nastąpiło podczas ostatniej umowy o przewóz.

5. Takie same domniemanie istnieje wówczas, gdy przesyłka wagonowa, przewieziona na warunkach Konwencji międzynarodowej o przewozie towarów kolejami żelaznymi, zostanie ponownie nadana do przewozu bez przeładowania na warunkach regulaminu niniejszego, nie wychodząc spod dozoru kolei, jeżeli tylko w razie bezpośredniego nadania od pierwotnej stacji nadania do nowej stacji przeznaczenia przewóz mógł się być odbyć na warunkach powyższej Konwencji.

6. Jeżeli na podstawie przepisów regulaminu niniejszego lub taryfy kolej przyjmie towar na skład, powinna ona dokładać w stosunku do tego towaru staranności sumiennego kupca.

§ 28. Ograniczenie odpowiedzialności za szkody, mogące powstać z niektórych przyczyn.

1. Kolej nie odpowiada za szkody, które powstały z jednej lub kilku przyczyn następujących:

- a) z niebezpieczeństwa połączonego z przewozem w wagonach niekrytych, na jakie narażone są towary przewożone w ten sposób na podstawie przepisów regulaminu niniejszego lub taryfy albo na podstawie umowy, zawartej z nadawcą i wyrażonej w liście przewozowym;
- b) z niebezpieczeństwa, wynikającego bądź z braku, bądź z wadliwości opakowania dla towarów, które ze względu na swe naturalne właściwości narażone są, w razie nieopakowania, na zaginięcie lub uszkodzenie;
- c) z niebezpieczeństwa połączonego z czynnościami załadowania lub wyładowania lub też wynikającego z wadliwego załadowania, na jakie to niebezpieczeństwo narażone są towary ładowane przez nadawcę lub wyładowywane przez odbiorcę na podstawie przepisów regulaminu niniejszego lub taryfy albo na podstawie umowy zawartej z nadawcą i wyrażonej w liście przewozowym, bądź na podstawie umowy zawartej z odbiorcą;
- d) ze szczególnego niebezpieczeństwa, na jakie narażone są niektóre towary z powodu swych naturalnych właściwości, mogącego powodować całkowite lub częściowe zaginięcie albo uszkodzenie, jak np. przez połamanie, rdzę, samoistne wewnętrzne zepsucie, nadzwyczajny wyciek, wyschnięcie, rozsypanie;
- e) z niebezpieczeństwa, wynikającego wskutek nadania przedmiotów wyłączonych od przewozu pod nazwą niezgodną z rzeczywistością, nieściśłą lub niedostateczną, albo też przedmiotów przyjmowanych do przewozu tylko pod pewnymi warunkami pod nazwą niezgodną z rzeczywistością, nieściśłą lub niedostateczną albo też bez zachowania przez nadawcę przepisanych środków ostrożności;
- f) ze szczególnego niebezpieczeństwa, na które narażone są żywe zwierzęta przy przewozie;
- g) z niebezpieczeństwa, któremu miał zapobiec dozorca żywych zwierząt lub towarów, jeżeli stosownie do postanowień regulaminu niniejszego lub taryf, albo stosownie do umowy zawartej z nadawcą i wyrażonej w liście przewozowym lub stosownie do umowy zawartej z odbiorcą, przewóz tych zwierząt lub tych towarów powinien odbywać się pod dozorem.

2. Jeżeli z okoliczności danego przypadku wynika, że szkoda mogła wyniknąć z jednej lub kilku tych przyczyn, istnieje domniemanie, że szkoda powstała z tych właśnie przyczyn, dopóki osoba uprawniona nie udowodni, że tak nie było.

W przypadku przewidzianym w pkt 1 pod lit. a) domniemania tego nie stosuje się w razie nadmiernego ubytku lub w razie zaginięcia całych sztuk.

§ 29. Wysokość odszkodowania za całkowite lub częściowe zaginięcie przesyłki.

1. Jeżeli na podstawie przepisów regulaminu niniejszego kolej obowiązana jest zapłacić odszkodowanie za całkowite lub częściowe zaginięcie przesyłki, odszkodowanie to oblicza się: według ceny giełdowej, w braku ceny giełdowej według bieżących cen targowych, w braku jednych i drugich według wartości zwyczajnej, jaką towary tego samego rodzaju i gatunku miały w miejscu i czasie przyjęcia przesyłki do przewozu. Wysokość odszkodowania nie może jednak przewyższać 172 złotych za każdy brakujący kilogram wagi brutto z zastrzeżeniem ograniczeń, przewidzianych w § 34.

Jeżeli przewoźne oblicza się według wag jednostkowych, przewidzianych w taryfach dla poszczególnych sztuk przesyłki, to za podstawę do obliczenia odszkodowania służy nie rzeczywista waga przesyłki, lecz określona w taryfie waga jednostkowa.

Jeżeli przewoźne oblicza się stosownie do taryfy nie według wagi, lecz według ilości sztuk przesyłki lub według powierzchni podłogi wagonu, to za podstawę do obliczenia odszkodowania służy waga przeciętna towaru danego rodzaju.

Nadto należy zwrócić przewoźne, cło i inne kwoty, zapłacone w związku z przewozem zaginionego towaru, jednak bez jakiegokolwiek dalszego odszkodowania.

Wyższego odszkodowania można żądać tylko w przypadku deklarowania wartości dostawy, stosownie do § 35, pkt 4, oraz w przypadku złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa kolei, stosownie do § 36.

2. Jeżeli kwoty, służące za podstawę do obliczania odszkodowania, są wyrażone w obcej walucie, powinno się je przeliczyć według kursu giełdowego dnia i miejsca zapłaty odszkodowania.

§ 30. Domniemanie zaginięcia przesyłki. Odnalezienie przesyłki.

1. Osoba uprawniona może bez dalszych dowodów uważać przesyłkę za zaginioną, jeżeli nie wydano jej odbiorcy lub nie oddano mu jej do rozporządzenia w ciągu trzydziestu dni po upływie terminu dostawy, obliczonego według § 11.

2. Osoba uprawniona, otrzymując odszkodowanie za zaginioną przesyłkę, może zażądać na piśmie, aby w razie odnalezienia przesyłki w ciągu roku po wypłaceniu odszkodowania, zawiadomiono ją o tym niezwłocznie.

O złożeniu takiego żądania należy jej wydać poświadczenie na piśmie.

3. W ciągu trzydziestu dni po otrzymaniu tego zawiadomienia osoba uprawniona może żądać, aby przesyłkę wydano jej na jednej ze stacyj drogi przewozu; w tym przypadku powinna ona zapłacić tylko samo przewoźne za przewóz przesyłki od stacji nadania do stacji, na której nastąpiło wydanie, jak również zwrócić otrzymane odszkodowanie z wyjątkiem przewoźnego, jeżeli je zwrócono w tym odszkodowaniu; osoba uprawniona nie traci prawa do odszkodowania za przekroczenie terminu dostawy, przewidzianego w § 33 i, w danym razie, w § 35, pkt. 3.

4. Jeżeli w ogóle nie zgłoszono żądania, przewidzianego powyżej w pkt 2, lub jeżeli żądania, przewidzianego w pkt 3, nie zgłoszono w terminie trzydziestodniowym lub wreszcie, jeżeli przesyłkę odnaleziono później niż w rok po wypłaceniu odszkodowania, kolej może postąpić z przesyłką według swego uznania.

§ 31. Ograniczenie odpowiedzialności za ubytek wagi.

1. Przy towarach, które z powodu swych szczególnych naturalnych właściwości tracą z reguły na wadze z powodu przewozu, kolej odpowiada, bez względu na przebytą odległość, tylko za tę część ubytku na wadze, która przewyższa następujące dopuszczalne normy ubytku:

a) dwa od sta wagi przy towarach płynnych lub nadanych w stanie wilgotnym oraz przy następujących towarach:

chmiel,
drzewo farbiarskie tarte lub mielone,
futry w błonach,
jarzyny świeże,
kit świeży,
kory,
korzenie,
korzeń lukrecjowy,

kości całe lub mielone,
 liście tytoniowe świeże,
 mydła i oleje twarde,
 odpadki skór,
 owoce suszone i smażone,
 owoce świeże,
 rogi i kopyta,
 ryby suszone,
 skóry niewyprawione,
 skóry wyprawione,
 sól,
 szczecina,
 ścięgna zwierzęce,
 tłuszcze,
 tytoń krajany,
 wełna owcza,
 włosie końskie;

b) jeden od sta wagi przy wszystkich innych towarach suchych, które są również narażone na ubytek wagi przy przewozie.

2. Ograniczenia odpowiedzialności przewidzianego w pkt 1 paragrafu niniejszego nie stosuje się, jeżeli udowodniono na podstawie okoliczności danego przypadku, że ubytek nie wynika z przyczyn uzasadniających stosowanie norm dopuszczalnego ubytku wagi.

3. W razie przewozu kilku sztuk towaru za jednym listem przewozowym dopuszczalny ubytek wagi oblicza się dla każdej sztuki, jeżeli wagę jej podano oddzielnie w liście przewozowym przy nadaniu lub jeżeli można ją ustalić w inny sposób.

4. W razie całkowitego zaginięcia przesyłki przy obliczeniu odszkodowania nie stosuje się żadnego potrącenia na ubytek wagi.

5. Przepisy paragrafu niniejszego nie naruszają w niczym przepisów § 28.

§ 32. Wysokość odszkodowania w razie uszkodzenia przesyłki.

1. W razie uszkodzenia kolej obowiązana jest zapłacić, bez dalszego odszkodowania, kwotę, o którą obniżyła się wartość przesyłki, z zastrzeżeniem wyjątku przewidzianego w § 34.

Odszkodowanie nie może jednak przewyższać:

- a) jeżeli cała przesyłka doznała obniżenia wartości przez uszkodzenie, kwoty, którą należałoby zapłacić w razie zaginięcia całej przesyłki (§ 29);
- b) jeżeli tylko część przesyłki doznała obniżenia wartości przez uszkodzenie, kwoty, którą należałoby zapłacić w razie zaginięcia części, która doznała obniżenia wartości (§ 29).

2. Wyższego odszkodowania można żądać tylko w przypadku deklarowania wartości dostawy, stosownie do § 35, pkt 4, oraz w przypadku złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa kolei, stosownie do § 36.

§ 33. Wysokość odszkodowania za przekroczenie terminu dostawy.

1. W razie przekroczenia terminu dostawy, jeżeli osoba uprawniona nie udowodni, że wskutek tego przekroczenia powstała szkoda, kolej obowiązana jest zapłacić jedną dziesiątą część przewoźnego za każdy okres opóźnienia, odpowiadający jednej dziesiątej części terminu dostawy; każdy okres opóźnienia mniejszy od jednej dziesiątej części terminu dostawy liczy się za pełną dziesiątą część. Odszkodowanie może wynosić najwyżej połowę przewoźnego.

2. Jeżeli udowodniono, że wskutek przekroczenia terminu dostawy wynikła szkoda, należy zapłacić za nią odszkodowanie, które nie może przewyższać kwoty przewoźnego.

3. Odszkodowania przewidziane w pkt 1 i 2 paragrafu niniejszego nie będą przyznawane obok odszkodowań, które mają być wypłacone za całkowite zaginięcie przesyłki.

W razie częściowego zaginięcia należy odszkodowania te zapłacić, w danym razie, tylko za niezaginioną część przesyłki.

W razie uszkodzenia przyznaje się, w danym razie, te odszkodowania obok odszkodowania przewidzianego w § 32.

Odszkodowania przewidziane w pkt 1 i 2, łącznie z odszkodowaniami przewidzianymi w §§ 29 i 32, nie mogą w żadnym razie wynosić więcej, niż odszkodowanie za całkowite zaginięcie przesyłki.

4. Wyższego odszkodowania można żądać tylko w przypadku deklarowania wartości dostawy, stosownie do § 35, oraz w przypadku złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa kolei, stosownie do § 36.

§ 34. Ograniczenie odszkodowania na podstawie pewnych taryf.

1. Jeżeli kolej ustala szczególne warunki przewozu (np. taryfy specjalne lub wyjątkowe), które przewidują zniżkę w porównaniu z pełnym przewoźnym obliczonym na zwykłych warunkach (taryfy ogólne), może ona ograniczyć do pewnej kwoty maksymalnej wysokość odszkodowania należnego osobie uprawnionej za uszkodzenie, zaginięcie lub przekroczenie terminu dostawy lub ograniczyć prawo deklarowania wartości dostawy do pewnej kwoty albo zupełnie je uchylić.

Jeżeli taką maksymalną kwotę przewiduje taryfa, którą zastosowano tylko na części drogi przewozu, ograniczenie odpowiedzialności może być zastosowane tylko wówczas, gdy fakt uzasadniający odszkodowanie zaszedł na tej właśnie części drogi przewozu.

2. Jeżeli nadawca życzy sobie zastosowania powyższych taryf, powinien żądanie takie zamieścić w liście przewozowym (§ 6, pkt 11, lit. k).

3. Wyższego odszkodowania można żądać tylko w przypadku deklarowania wartości dostawy, stosownie do § 35, oraz w przypadku złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa kolei, stosownie do § 36.

§ 35. Deklaracja wartości dostawy.

1. Przy każdej przesyłce można podać deklarację wartości dostawy przez wpisanie jej do listu przewozowego stosownie do przepisów § 6, pkt 11, lit. l).

Kwota deklarowanej wartości dostawy powinna być podana w walucie krajowej, jeżeli taryfa nie pozwala na oznaczanie tej kwoty także w innej walucie.

2. Za deklarowanie wartości dostawy pobiera się za każde zaczęte 10 kilometrów osobną opłatę w stosunku jednej dziesięciotysięcznej deklarowanej kwoty ($\frac{1}{10}\%$).

Taryfy mogą zniżyć tę opłatę i określić minimum należności.

3. W razie deklarowania wartości dostawy można żądać za przekroczenie terminu dostawy:

a) jeżeli nie udowodniono, że wskutek tego przekroczenia wynikła szkoda: podwójnych kwot, ustalonych w § 33, pkt 1, aż do wysokości deklarowanej kwoty wartości dostawy;

b) jeżeli udowodniono, że wskutek przekroczenia wynikła szkoda: odszkodowania do wysokości deklarowanej kwoty wartości dostawy.

Jeżeli wysokość deklarowanej kwoty jest niższa od odszkodowań przewidzianych w § 33, wówczas można żądać tych odszkodowań zamiast odszkodowań przewidzianych pod literami a) i b).

4. W razie całkowitego lub częściowego zaginięcia albo uszkodzenia przesyłki, której wartość dostawy deklarowano, można żądać:

a) odszkodowań, przewidzianych w §§ 29 i 32 lub, w danym razie, w § 34, a nadto

b) wynagrodzenia za udowodnioną dalszą szkodę do wysokości kwoty deklarowanej.

5. Jeżeli zdarzy się jednocześnie uszkodzenie lub częściowe zaginięcie przesyłki oraz przekroczenie terminu dostawy, to odszkodowania należne w myśl pkt 3 i 4b) będą płacone tylko do wysokości kwoty deklarowanej wartości dostawy.

6. Wyższego odszkodowania można żądać tylko w razie złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa kolei stosownie do § 36.

§ 36. Wysokość odszkodowania w razie złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa ze strony kolei.

We wszystkich przypadkach, w których całkowite albo częściowe zaginięcie, uszkodzenie albo przekroczenie terminu dostawy przesyłki wynikło wskutek złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa kolei, należy wypłacić osobie uprawnionej pełne odszkodowanie za udowod-

nioną szkodę do podwójnej wysokości kwot maksymalnych, przewidzianych, zależnie od okoliczności, w §§ 29, 32, 33, 34 i 35.

§ 37. Oprocentowanie odszkodowania.

Osoba uprawniona może żądać odsetek w stosunku sześciu od sta rocznie od sumy odszkodowania przyznanego jej z jednego listu przewozowego, jeżeli odszkodowanie to przewyższa dwadzieścia złotych.

Odsetki te liczą się od dnia wniesienia reklamacji, przewidzianej w § 40, lub jeżeli reklamacji nie zgłoszono, od dnia wytoczenia powództwa sądowego.

§ 38. Zwrot odszkodowań.

Każde niesłusznie otrzymane odszkodowanie należy zwrócić.

W razie oszustwa, niezależnie od skutków sędowo-karnych, kolej ma nadto prawo żądać zapłacenia kwoty równej tej, którą niesłusznie wypłaciła.

§ 39. Odpowiedzialność kolei za swoich pracowników.

Kolej odpowiada za swoich pracowników oraz za inne osoby, którymi się posługuje przy wykonaniu przyjętego na siebie przewozu.

Jeżeli jednak pracownicy kolei, na żądanie osoby interesowanej, sporządzają listy przewozowe, dokonywają tłumaczeń lub spełniają inne czynności, do których kolej nie jest obowiązana, uważa się ich za działających na rachunek osoby, której oddają te usługi.

Rozdział II.

REKLAMACJE ADMINISTRACYJNE. POWÓDZTWA. PRZEDAWNIEŃ.

§ 40. Reklamacje administracyjne.

1. Reklamacje administracyjne, wynikłe z umowy o przewóz oraz z innych stosunków prawnych opartych na przepisach regulaminu niniejszego i taryf, należy wnosić na piśmie do kolei wskazanej w § 42.

2. Prawo wnoszenia reklamacji służy tym osobom, które mają prawo wytoczenia powództwa przeciwko kolei na podstawie § 41, ich pełnomocnikom lub nabywcom ich praw (pkt 5).

3. Jeżeli przesyłka była nadana za listem przewozowym imiennym, to nadawca, wnosząc reklamację, powinien złożyć wtórnik listu przewozowego, odbiorca zaś list przewozowy, jeżeli mu go wydano.

Jeżeli przesyłka była nadana za listem przewozowym na okaziciela, to nadawca, wnosząc reklamację, powinien złożyć oryginalne poświadczenie nadania, otrzymane od kolei zgodnie z § 8, pkt 8, zaś odbiorca list przewozowy, jeżeli mu go wydano; przy reklamacjach dotyczących roszczeń, wskazanych w § 41, pkt 3, posiadacz wtórnika listu przewozowego musi złożyć wtórnik listu przewozowego, zaś odbiorca list przewozowy, jeżeli mu go wydano.

Przy reklamacjach o zwrot kwot, na które kolej wydała osobne pokwitowania, należy zamiast wymienionych wyżej dokumentów złożyć odpowiednie pokwitowanie; kolej może jednak żądać w razie potrzeby także złożenia, zależnie od okoliczności, jednego z wyżej wymienionych dokumentów oprócz pokwitowania.

4. Do reklamacyj z powodu całkowitego lub częściowego zaginięcia albo uszkodzenia przesyłki, należy dołączyć dowody uzasadniające wartość towaru.

5. Do reklamacyj, wnoszonych przez inne osoby, niż uprawnione do tego na podstawie § 41, muszą być dołączone odpowiednie oddzielne dokumenty pełnomocnictwa lub przelewu (cesji), w których powinny być określone listy przewozowe lub pokwitowania, stanowiące przedmiot reklamacji.

Kolej może żądać, aby podpisy na tych dokumentach były należycie uwierzytelnione. Dokumentów tych kolej nie zwraca osobie reklamującej.

6. Reklamacje o zwrot nadpłat z tytułu nieprawidłowo obliczonych należności muszą być szczegółowo uzasadnione.

7. List przewozowy, wtórnik listu przewozowego, poświadczenie nadania, pokwitowania i inne dokumenty, które osoba uprawniona uważa za potrzebne dołączyć do reklamacji lub któ-

rych dołączenia żąda kolej, należy przedstawić w oryginałach albo w odpisach, które muszą być na żądanie kolei należycie uwierzytelnione.

Kolej może na żądanie osoby interesowanej podjąć się uwierzytelnienia odpisów powyższych dokumentów za opłatą określoną w taryfie. Odpis uwierzytelniony w taki sposób służy wyłącznie do rozpatrzenia danej reklamacji.

Załatwiając reklamacje ostatecznie, kolej może żądać przedstawienia oryginalnego listu przewozowego, wtórnika listu przewozowego, zaświadczenia o zaliczeniu, poświadczenia nadania lub pokwitowania, ażeby stwierdzić na nich ostateczne załatwienie.

8. Kolej obowiązana jest wniesioną reklamację załatwić jak najrychlej na piśmie. Odmowne załatwienie musi być uzasadnione. W razie choćby częściowego uwzględnienia reklamacji koszty doręczenia odpowiedzi i należnej kwoty ponosi kolej.

§ 41. Osoby uprawnione do wytoczenia powództwa przeciwko kolei.

1. Prawo wytoczenia powództwa o zwrot zapłaconej kwoty służy tylko temu, kto dokonał zapłaty. Taryfy mogą ustalać wyjątki dla roszczeń o zwrot części przewoźnego po spełnieniu warunków przewidzianych w taryfie.

2. Prawo wytoczenia powództwa z tytułu zaliczeń przewidzianych w § 19 służy tylko nadawcy.

3. Prawo wytoczenia powództwa przeciwko kolei z tytułu innych roszczeń, wynikających z umowy o przewóz, służy:

A. Jeżeli przesyłka była nadana za listem przewozowym imiennym:

nadawcy, dopóki posiada on prawo zmiany umowy o przewóz według § 21, odbiorcy, od chwili gdy wydano mu list przewozowy lub gdy skorzystał z prawa, przysługującego mu na mocy § 16, pkt 18.

Wytaczając powództwo, nadawca powinien przedstawić wtórnik listu przewozowego. Nadawca, nie posiadający wtórnika listu przewozowego, może wytoczyć powództwo przeciwko kolei jedynie za zgodą odbiorcy lub jeżeli udowodni, że odbiorca odmówił przyjęcia przesyłki.

B. Jeżeli przesyłka była nadana za listem przewozowym na okaziciela:

posiadaczowi wtórnika listu przewozowego, dopóki przesyłki nie wydano, zaś odbiorcy po wydaniu przesyłki.

Jeżeli prawo rozporządzania przesyłką przeszło na nadawcę zgodnie z § 24, pkt 8, nie ma on obowiązku przedstawiania wtórnika listu przewozowego.

4. Co do prawa wytaczania powództwa z tytułu roszczeń wynikających z innych stosunków prawnych opartych na przepisach regulaminu niniejszego i taryf mają zastosowanie ogólne przepisy prawne.

§ 42. Koleje, przeciwko którym można wytoczyć powództwo.

1. Powództwo o zwrot zapłaconej kwoty można wytoczyć przeciwko kolei, która pobrała tę kwotę, albo przeciwko kolei, na rzecz której pobrano za wysoką kwotę.

2. Powództwo z tytułu zaliczeń przewidzianych w § 19 można wytoczyć tylko przeciwko kolei nadania.

3. Inne powództwa z umowy o przewóz można wytaczać tylko przeciwko kolei nadania, kolei przeznaczenia lub przeciwko tej kolei, na której zaszło zdarzenie, uzasadniające roszczenie. Powództwo można wytoczyć przeciwko kolei przeznaczenia nawet wówczas, gdy ta kolej nie otrzymała przesyłki.

Powództwa z tytułu roszczeń wynikających z innych stosunków prawnych opartych na przepisach regulaminu niniejszego i taryf można wytaczać tylko przeciwko kolei, na której zaszło zdarzenie uzasadniające roszczenie.

4. Powód ma prawo wyboru między kolejami wymienionymi w pkt 1 oraz w pkt 3 ustęp pierwszy; prawo wyboru wygasa z chwilą wniesienia pozwu.

5. Przeciwko innej kolei, niż wskazane w pkt 1, 2 i 3, można podnieść roszczenia w drodze powództwa wzajemnego lub zarzutu, jeżeli wynikają one z tej samej umowy o przewóz co powództwo główne.

6. Przepisy paragrafu niniejszego nie dotyczą wzajemnych roszczeń zwrotnych kolei, unormowanych w §§ 48 do 50.

§ 43. Stwierdzenie częściowego zaginięcia lub uszkodzenia przesyłki.

1. Jeżeli kolej spostrzeże lub przypuszcza, albo też jeżeli osoba uprawniona twierdzi, że przesyłka częściowo zaginęła lub została uszkodzona, kolej obowiązana jest niezwłocznie, o ile możliwości w obecności osoby uprawnionej, stwierdzić protokolarnie stan, a w razie potrzeby i wagę przesyłki, oraz, jeżeli to jest możliwe, wysokość, przyczynę oraz czas powstania szkody.

Odpis tego protokołu powinien być wydany osobie uprawnionej bezpłatnie na jej żądanie.

2. Do udziału w sporządzaniu protokołu w myśl pkt 1 paragrafu niniejszego powinna być wezwana osoba uprawniona. Jeżeli wezwanie tej osoby nie jest możliwe, lub jeżeli osoba ta nie zgłosi się w terminie wyznaczonym przez kolej, to protokół należy sporządzić w obecności dwóch świadków powołanych możliwie nie spośród pracowników kolei, w razie zaś potrzeby z udziałem rzeczoznawcy.

3. Jeżeli czynności powyższe, podjęte na żądanie osoby uprawnionej, nie wykażą częściowego zaginięcia albo uszkodzenia przesyłki, lub też potwierdzą tylko braki lub uszkodzenia przesyłki już uznane przez kolej, to osoba, która zażądała sporządzenia protokołu, ponosi koszty z czynności tych wynikające.

4. Jeżeli osoba uprawniona nie uznaje tego, co stwierdzono w protokole, może ona żądać ustalenia w drodze sądowej stanu i wagi przesyłki, jak również przyczyny i wysokości szkody zgodnie z odnośnymi przepisami o postępowaniu sądowym.

§ 44. Wygaśnięcie roszczeń przeciwko kolei z tytułu umowy o przewóz.

1. Z chwilą odebrania przesyłki wygasają z tytułu umowy o przewóz wszelkie roszczenia przeciwko kolei.

2. Nie wygasają jednak:

(1) roszczenia o odszkodowanie, jeżeli osoba uprawniona udowodni, że szkoda wynikła wskutek złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa kolei (§ 36);

(2) roszczenia z tytułu przekroczenia terminu dostawy, jeżeli zgłoszono je jednej z kolei wymienionych w § 42, pkt 3, ustęp pierwszy w ciągu trzydziestu dni, nie wliczając dnia odbioru;

(3) roszczenia o odszkodowanie z powodu częściowego zaginięcia lub uszkodzenia:

a) jeżeli zaginięcie lub uszkodzenie zostało stwierdzone zgodnie z § 43 przed odbiorem przesyłki przez osobę uprawnioną;

b) jeżeli tylko z winy kolei zaniedbano stwierdzenia szkody, którego należało dokończyć stosownie do § 43;

c) jeżeli przesyłkę wagonową, przewożoną na warunkach regulaminu niniejszego, ponownie nadano do przewozu zgodnie z § 27, pkt 4, a częściowe zaginięcie lub uszkodzenie stwierdzono przy wydaniu jej ostatniemu odbiorcy;

(4) roszczenia o naprawienie szkód, nie dających się z zewnątrz zauważyć, które stwierdzono dopiero po odebraniu przesyłki, ale tylko pod następującymi warunkami:

a) że kolej nie wyraziła wobec osoby uprawnionej gotowości sprawdzenia stanu przesyłki na stacji przeznaczenia;

b) że z żądaniem stwierdzenia szkody zgodnie z § 43 wystąpiono natychmiast po jej wykryciu, najpóźniej jednak w ciągu siedmiu dni po odebraniu przesyłki;

c) że osoba uprawniona udowodni, iż szkoda powstała w czasie między przyjęciem przesyłki do przewozu a jej wydaniem;

(5) roszczenia o zwrot zapłaconych kwot lub z tytułu zaliczeń, przewidzianych w § 19.

3. Osoba uprawniona może odmówić przyjęcia przesyłki nawet po przyjęciu listu przewozowego i zapłaceniu kosztów przewozu, dopóki nie zostanie uwzględnione jej żądanie, by stwierdzono szkodę, istniejącą według jej zdania.

Zastrzeżenia uczynione przy przyjęciu przesyłki nie mają znaczenia, jeżeli kolej ich nie uznała.

4. Jeżeli przy wydawaniu okaże się brak niektórych sztuk, wymienionych w liście przewozowym, osoba uprawniona może stwierdzić na pokwitowaniu, przewidzianym w § 16, pkt 10, że te sztuki, które powinna dokładnie określić, nie zostały jej wydane.

§ 45. Przedawnienie roszczeń.

1. Roszczenia z tytułu umowy o przewóz lub z innych stosunków prawnych opartych na przepisach regulaminu niniejszego i taryf przedawniają się z upływem roku, jeżeli należność nie została już ustalona przez uznanie, ugodę lub wyrok sądowy.

Termin przedawnienia wynosi natomiast trzy lata, jeżeli chodzi:

- a) o roszczenia nadawcy o wypłatę zaliczenia, które kolej pobrała od odbiorcy;
- b) o roszczenia nadawcy o wypłatę nadwyżki uzyskanej przy sprzedaży, dokonanej przez kolej;
- c) o roszczenia z tytułu szkody, spowodowanej złym zamiarem;
- d) o roszczenia z tytułu oszustwa, o którym mowa w § 38.

2. Przedawnienie biegnie:

- a) dla roszczeń o odszkodowanie w przypadku częściowego zaginięcia, uszkodzenia lub przekroczenia terminu dostawy — od dnia wydania;
- b) dla roszczeń o odszkodowanie w przypadku całkowitego zaginięcia — od trzydziestego dnia po upływie terminu dostawy;
- c) dla roszczeń o zapłatę lub zwrot przewoźnego, opłat dodatkowych, innych kosztów lub dopłat, albo o sprostowanie w razie niewłaściwego zastosowania taryfy lub błędu w obliczeniu — od dnia zapłaty przewoźnego, opłat dodatkowych, innych kosztów lub dopłat, jeżeli zaś zapłaty nie było — od dnia przyjęcia przesyłki do przewozu, a w razie sprzedaży lub zniszczenia (§ 24, pkt 13) — od dnia sprzedaży lub zniszczenia;

dla roszczeń o zapłatę lub zwrot kwot, stanowiących przedmiot rachunku przedpłaty, — od dnia rozliczenia się z nadawcą z rachunku przedpłaty;

dla roszczeń kolei o zwrot kwot, które opłacił odbiorca zamiast nadawcy lub nadawca zamiast odbiorcy, a które kolej musi zwrócić osobie uprawnionej, — od dnia zwrotu tej kwoty;

- d) dla roszczeń o zwrot części przewoźnego po spełnieniu warunków przewidzianych w taryfie — od dnia, w którym warunki te zostały spełnione;
- e) dla roszczeń o zapłatę różnicy przewoźnego oraz dopłaty z powodu niedopełnienia przez odbiorcę warunku, od którego zależy zastosowanie taryfy niższej, — od dnia następującego po upływie terminu, w ciągu którego warunek ten miał być spełniony;
- f) dla roszczeń z tytułu zaliczeń przewidzianych w § 19 — od czterdziestego drugiego dnia po upływie terminu dostawy;
- g) dla roszczeń kolei do odbiorcy o zwrot odszkodowania wypłaconego nadawcy za wydanie przesyłki bez pobrania zaliczenia — od dnia wypłacenia nadawcy takiego odszkodowania;
- h) dla roszczeń o wypłatę nadwyżki uzyskanej przy sprzedaży — od dnia sprzedaży;
- i) dla roszczeń o uiszczenie dopłaty żądanej przez władzę celną — od dnia, w którym władza celna wystąpiła z takim żądaniem;
- k) dla roszczeń o zapłatę lub zwrot kwot wynikających z innych stosunków prawnych opartych na przepisach regulaminu niniejszego i taryf — od dnia, w którym zaszło zdarzenie, uzasadniające roszczenie.

Dnia wskazanego jako początek terminu przedawnienia nie wlicza się w żadnym razie do tego terminu.

3. Bieg przedawnienia zawiesza się w razie wniesienia do kolei piśmiennej reklamacji stosownie do § 40. Przedawnienie zaczyna biec w dalszym ciągu od dnia, w którym kolej udzieliła na piśmie odmownej odpowiedzi i zwróciła załączone do reklamacji dokumenty. Obowiązek udowodnienia, że reklamację wniesiono lub że udzielono na nią odpowiedzi i zwrócono dokumenty, ciąży na tym, kto się na te fakty powołuje. Dla ustalenia początku lub końca zawieszenia biegu przedawnienia miarodajną jest data doręczenia, a w przypadku gdy pismo było wysłane pocztą data stempla pocztowego.

Dalsze reklamacje, których przedmiotem jest to samo roszczenie, nie zawieszają biegu przedawnienia.

4. Z zastrzeżeniem powyższych postanowień, zawieszenie i przerwanie przedawnienia normują ogólne przepisy prawne.

§ 46. Niedopuszczalność dochodzenia roszczeń wygasłych lub przedawnionych.

Roszczeń wygasłych lub przedawnionych według przepisów §§ 44 i 45 nie można dochodzić w drodze powództwa wzajemnego, ani podnosić w drodze zarzutu.

Rozdział III.

ROZRACHUNEK. WZAJEMNE ROSZCZENIA ZWROTNE MIĘDZY KOLEJAMI.**§ 47. Rozrachunek między kolejami.**

1. Każda kolej, która przy nadaniu lub przy wydaniu przesyłki pobrała przewoźne lub inne należności, wynikające z umowy o przewóz, obowiązana jest zapłacić kolejom, uczestniczącym w przewozie, przypadający im udział w tym przewoźnym i należnościach.

2. Oddanie przesyłki przez jedną kolej kolej następczej daje tej pierwszej prawo niezwłocznego obciążenia drugiej kolej kwotą przewoźnego i innych należności, które według listu przewozowego ciążyą na przesyłce w chwili jej oddania, z zastrzeżeniem ostatecznego rozrachunku stosownie do pkt 1 paragrafu niniejszego.

3. Kolej nadania odpowiada, z zachowaniem swoich praw w stosunku do nadawcy, za przewoźne i inne koszty, których nie pobrała, jakkolwiek według listu przewozowego nadawca wziął je na swój rachunek.

4. Jeżeli kolej przeznaczenia wyda przesyłkę bez pobrania przy wydaniu przewoźnego i innych należności, które ciążyą na przesyłce, jest ona odpowiedzialna za zapłatę tego przewoźnego i należności, z zachowaniem swoich praw w stosunku do odbiorcy.

§ 48. Roszczenia zwrotne w razie odszkodowania za całkowite lub częściowe zaginięcie albo za uszkodzenie.

1. Kolej, która na mocy postanowień regulaminu niniejszego wypłaciła odszkodowanie za całkowite lub częściowe zaginięcie albo za uszkodzenie, przysługuje roszczenie zwrotne do kolei, uczestniczących w przewozie, według następujących postanowień:

- a) kolej, która spowodowała szkodę, ponosi za nią wyłączną odpowiedzialność;
- b) jeżeli szkodę spowodowało kilka kolei, każda z nich ponosi odpowiedzialność za szkodę przez siebie spowodowaną. Jeżeli okoliczności nie pozwalają na takie ustalenie, sumę odszkodowania dzieli się między te koleje według zasad podanych pod literą c);
- c) jeżeli nie można udowodnić, że szkodę spowodowała jedna lub kilka kolei, to należne odszkodowanie dzieli się między wszystkie koleje, które uczestniczyły w przewozie, z wyjątkiem tych, które udowodnią, że szkoda nie powstała na ich liniach. Podziału dokonywa się w stosunku do ilości kilometrów taryfowych.

2. W razie niewypłacalności jednej z kolei udział na nią przypadający i przez nią nie zapłacony dzieli się pomiędzy wszystkie inne koleje, które uczestniczyły w przewozie, w stosunku do ilości kilometrów taryfowych.

§ 49. Roszczenia zwrotne w razie odszkodowania za przekroczenie terminu dostawy.

1. W razie wypłaty odszkodowania za przekroczenie terminu dostawy, stosuje się przepisy § 48. Jeżeli przekroczenie wynikało wskutek nieprawidłowości stwierdzonych na kilku kolejach, odszkodowanie dzieli się między te koleje w stosunku do czasu trwania opóźnienia na ich liniach.

2. Terminy dostawy, ustalone w § 11 regulaminu niniejszego, dzieli się między koleje, uczestniczące w przewozie w sposób następujący:

A. w razie przewozu dwiema kolejami sąsiednimi:

- a) termin odprawy dzieli się na równe części;
- b) termin przewozu dzieli się w stosunku do ilości kilometrów taryfowych, przypadających na każdą z tych dwu kolei;

B. w razie przewozu trzema lub więcej kolejami:

- a) przede wszystkim z terminu odprawy przydziela się pierwszej i ostatniej kolej po dwanaście godzin, gdy chodzi o przesyłki zwyczajne, a po sześć godzin gdy chodzi o przesyłki pospieszne; taryfy mogą przewidywać co do tego wyjątki;
- b) resztę terminu odprawy i jedną trzecią terminu przewozu dzieli się w równych częściach między wszystkie koleje uczestniczące w przewozie;
- c) pozostałe dwie trzecie terminu przewozu dzieli się w stosunku do ilości kilometrów taryfowych, przypadających na każdą z tych kolei.

3. Terminy dodatkowe, do których ma prawo jedna z kolei, dolicza się na rzecz tejże kolei.

4. Czas od chwili nadania przesyłki do chwili rozpoczęcia biegu terminu dostawy przynajmniej wyłączenie kolei nadania.

5. Wyżej wskazany podział stosuje się tylko wówczas, gdy nie zachowano całkowitego terminu dostawy.

§ 50. Odrębne umowy co do roszczeń zwrotnych.

Koleje mogą zawierać odrębne umowy bądź z góry dla różnych przypadków roszczeń zwrotnych, które by mogły zajść między nimi, bądź dla pewnego specjalnego przypadku.

Rozdział IV.

WALUTA. PRZEPISY SPECJALNE O PRZEWOZIE WAGONÓW PRYWATNYCH.

§ 51. Waluta.

1. Wszelkich zapłat należy dokonywać w walucie krajowej, mającej obieg prawny.

To samo dotyczy wszelkich wypłat, dokonywanych przez kolej na podstawie regulaminu niniejszego i taryf.

2. Na stacjach, na których zachodzi tego potrzeba, lub w pewnych komunikacjach kolej może według swego uznania zarządzić przyjmowanie opłat także w walucie innej niż krajowa.

3. Kolej obowiązana jest podawać do wiadomości w ogłoszeniach wywieszanych przy okienkach kasowych lub w inny odpowiedni sposób kursy, po jakich przeliczają kwoty wyrażone w walutach innych niż krajowa a uiszczane w walucie krajowej (kursy przeliczenia).

Kolej obowiązana jest w ten sam sposób ogłaszać kursy, po jakich przyjmuje zapłatę w walucie innej niż krajowa (kursy przyjmowania).

§ 52. Przepisy specjalne o przewozie wagonów prywatnych.

Przy przewozie wagonów prywatnych stosuje się przepisy załącznika J do regulaminu niniejszego.

Załącznik A

(do § 4 regulaminu przewozu).

(Aż do odwołania obowiązują „Przepisy dotyczące przedmiotów, przyjmowanych do przewozu kolejami żelaznymi warunkowo”, stanowiące załącznik A do § 4 Regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych, ogłoszonego w Dzienniku Ustaw R. P. z 1931 r. Nr 93, poz. 721).

PRZEPISY O PRZEWOZIE ZWŁOK.

§ 1. Przepisy ogólne.

1. Przewóz zwłok odbywa się na warunkach regulaminu przewozu, jeżeli przepisy załącznika niniejszego nie postanawiają inaczej.
2. Oprócz tego przy przewozie zwłok obowiązują osobne przepisy, wydane przez właściwe władze.

§ 2. Nadawanie.

1. Zwłoki, nadane do przewozu jako przesyłki pośpieszne, przewozi się pociągami przeznaczonymi do przewozu osób lub do przewozu przesyłek pośpiesznych przyśpieszonych. Kolej może odmówić przewozu zwłok pociągami pośpieszными ruchu osobowego.
2. O zamierzonym nadawaniu zwłok należy zawiadomić stację nadania, jeżeli jest ona jednocześnie stacją początkową pociągu, najmniej na 6 godzin, inne zaś stacje nadania najmniej na 12 godzin przed odejściem pociągu.
3. Przy nadawaniu zwłok nadawca powinien złożyć kolei pozwolenie na ich przewóz wydane przez właściwą władzę. Pozwolenie to kolei oddaje odbiorcy przy wydaniu zwłok.
4. Zwłoki powinien załadować nadawca.
5. Zwłoki powinny być zamknięte w zalutowanej trumnie metalowej, zawierającej na dnie warstwę substancji chłonnej grubości co najmniej 3 cm. Trumna ta powinna być zamknięta w szczelnej skrzyni drewnianej, tak aby się w niej nie mogła poruszać. Skrzynia powinna być dokładnie zamknięta i opieczętowana przez władzę, udzielającą zezwolenia na przewóz.
6. Przesyłki zwłok nie mogą być obciążane zaliczkami w gotowiźnie ani zaliczeniami.
7. Koszty przewozu powinny być opłacone przy nadaniu.
8. W razie nadania zwłok pod nazwą niezgodną z rzeczywistością (§ 7 regulaminu przewozu), nadawca obowiązany jest dopłacić różnicę przewoźnego za całą odległość od stacji nadania do stacji przeznaczenia i oprócz tego uiścić dopłatę w wysokości poczwórnego pełnego przewoźnego, niezależnie od odpowiedzialności karnej.

§ 3. Przewóz.

1. Zwłoki przewozi się w wagonach krytych. Do wagonu z przesyłką zwłok wolno doładowywać tylko przedmioty stanowiące akcesoria pogrzebowe. Za przedmioty te kolei nie odpowiada. Warunki przewozu tych przedmiotów oraz opłatę za nie określają taryfy. Kilka zwłok, przewożonych jednocześnie z jednej stacji nadania do jednej i tej samej stacji przeznaczenia, można załadować do wspólnego wagonu. Zwłoki nadawane w zamkniętych karawanach mogą być przewożone w wagonach niekrytych.
2. Każdej przesyłce zwłok powinien towarzyszyć dozorca. Opłatę za przejazd oraz warunki przewozu dozorca określa taryfy.
3. Zwłok nie wolno przeładowywać w drodze bez koniecznej potrzeby. Przewozić je należy możliwie szybko, bez przetrzymywania w drodze.

§ 4. Wydawanie.

1. Po przybyciu przesyłki ze zwłokami na stację przeznaczenia kolej powinna taką przesyłkę przygotować jak najrychlej do odbioru.

2. Odbiorca powinien zwłoki wyładować i zabrać w ciągu sześciu godzin, licząc od chwili przygotowania do odbioru. Jeżeli zwłoki nie zostaną odebrane w tym terminie, kolej może je oddać do rozporządzenia miejscowych władz policyjnych. Jeżeli zwłoki przybędą po godzinie 18, termin powyższy liczy się od godz. 8 dnia następnego. Jeżeli przesyłka zwłok nie zostanie odebrana w powyższym terminie, kolej ma prawo pobrać opłatę za przetrzymanie wagonu.

§ 5. Przepisy wyjątkowe.

1. Zwłoki, przesyłane z urzędów policyjnych, zakładów karnych, szpitali itp. do wyższych zakładów naukowych, lub też wysyłane przez nie dalej, mogą być przewożone bez dozorców.

2. Zwłoki takie mogą być nadawane do przewozu wyłącznie pociągami towarowymi, w szczelnie zamkniętych skrzyniach lub trumnach, zabezpieczonych od wycieku i wydzielania się gazów.

PRZEPISY O PRZEWOZIE ŻYWYCH ZWIERZĄT.

§ 1. Przepisy ogólne.

1. Przewóz żywych zwierząt odbywa się na warunkach regulaminu przewozu, jeżeli przepisy załącznika niniejszego nie postanawiają inaczej.
2. Stacje posiadające urządzenia do ładowania, wyładowania, pojenia i karmienia żywych zwierząt są wskazane w taryfach.

§ 2. Nadawanie.

1. Kolej powinna za pomocą ogłoszeń na stacjach podawać do wiadomości pociągi, którymi przewozi zwierzęta. Stacje obowiązane są udzielać szczegółowych wyjaśnień co do rozkładu jazdy tych pociągów.
2. W dni świąteczne nie przyjmuje się zwierząt do przewozu. Jeżeli wyjątkowo przyjmuje się je do przewozu w dni świąteczne, należy wywiesić o tym ogłoszenia na stacjach.
3. O zamierzonym nadaniu zwierząt do przewozu należy zawiadomić stację nadania nie później niż na 24 godziny przed odejściem pociągu, którym mają być wysłane; kolej może odmówić przyjęcia do przewozu przesyłek, zapowiedzianych po tym terminie.
Jeżeli zwierząt nie można wysłać pociągiem przeznaczonym stosownie do pkt 1 do przewozu zwierząt, kolej może je wysłać innym odpowiednim pociągiem, zawiadamiając o tym nadawcę.
4. Wagon do załadowania zwierząt należy zamówić pisemnie na stacji nadania. W zamówieniu należy podać rodzaj wagonu (kryty czy niekryty, z jedną podłogą lub piętrowy), stację przeznaczenia, dzień i w miarę możliwości godzinę ładowania, wreszcie ilość i rodzaj zwierząt.
5. Ustawy i przepisy właściwych władz postanawiają, czy do listu przewozowego należy dołączyć urzędowe świadectwo miejsca pochodzenia albo urzędowe świadectwo lekarza weterynaryjnego, z którego wynika że zwierzęta są zdrowe lub nie podejrzane o zaraźliwe choroby zwierzęce. Oprócz tego należy stosować się i do innych przepisów weterynaryjnych, ograniczających obrót zwierzętami.
6. Kolej może odmówić przyjęcia do przewozu zwierząt zdradzających widoczne objawy choroby.
7. Dzikie zwierzęta kolej przyjmuje do przewozu warunkowo, jeżeli nadawca, stosownie do uznania i wskazówek kolei, zapobiegnie wszelkiemu niebezpieczeństwu nieszczęśliwych wypadków z ludźmi oraz uszkodzeniu zwierząt i towarów przez odpowiednie opakowanie albo też odpowiednie załadowanie. Klatki lub skrzynie z dzikimi zwierzętami powinny być na zewnątrz zaopatrzone w wyraźny napis: „dzikie zwierzęta”.
8. Żywe zwierzęta powinny być dostarczone na stację tak wcześnie, aby ładowanie mogło być ukończone przynajmniej na godzinę przed odejściem odpowiedniego pociągu.
9. Zwierzęta powinien załadować do wagonu nadawca, który obowiązany jest również dostarczyć wszelkich przyborów do umocowania zwierząt; przy umocowywaniu tych przyborów nadawca nie powinien uszkadzać wagonu. Jeżeli kolej dostarcza takich przyborów, to ma ona prawo pobierać za to opłaty, przewidziane w taryfach, nie mniej, niż koszty własne.
10. Zwierzęta powinny być tak umieszczone w wagonie, aby nie były stłoczone lub przyściśnięte do ścian, w szczególności, aby człowiek mógł się swobodnie przesunąć pomiędzy załadowanymi zwierzętami; nadto, przy ładowaniu poprzecznym, powinno między zwierzętami a ścianami wagonu pozostać tyle miejsca, aby zwierzę nie mogło sobie uszkodzić głowy lub zadu przez otarcie. Zwierzęta drobne muszą mieć możliwość położenia się. Przy ładowaniu zwierząt w klatkach, skrzyniach itp. należy zwracać nadto uwagę, aby świeże powietrze miało dostateczny

dostęp do klatek; na pomieszczeniach ze zwierzętami nie można umieszczać innych towarów. Klatki wolno ładować jedne na drugich tylko wówczas, jeżeli za pomocą listew lub w inny sposób między klatkami będzie zabezpieczona wolna przestrzeń na wysokość 3 cm.

11. Umieszczanie w jednym wagonie luzem różnych rodzajów zwierząt, jak koni lub bydła rogatego razem z cielętami, trzodą chlewną, owcami itp., jest niedozwolone, chyba że każdy rodzaj będzie oddzielony od drugiego deskami. Ograniczenie to nie stosuje się przy przewozie matek z oseskami i przy przewozie drobiu.

12. Przy przesyłkach bydła rogatego i nierogacizny nadawca powinien zaopatrzyć wagon w podściółkę. W wagonach klatkowych oraz w wagonach, których drzwi pozostają otwarte podczas przewozu, nie wolno w okresie letnim używać na podściółkę materiałów łatwopalnych. Za materiały łatwopalne uważa się słomę, plewy, siano itp., natomiast można używać trocin pokropionych wodą oraz zwilżonej podściółki torfowej. Za dostarczenie podściółki przy ładowaniu lub przeładowaniu w drodze kolej może pobrać opłatę przewidzianą w taryfach, nie mniej niż koszty własne.

13. Za wszelkie uszkodzenia wagonów i urządzeń kolejowych tak przy ładowaniu lub wyładowaniu jak i w czasie przewozu oraz za wszelkiego rodzaju nieszczęśliwe wypadki ze zwierzętami odpowiada nadawca, jeżeli nie zachodzi wina ze strony kolei. Po wykupieniu listu przewozowego odpowiedzialność za uszkodzenie wagonu i urządzeń kolejowych przechodzi na odbiorcę.

14. Kolej ma prawo żądać uiszczenia z góry kosztów przewozu żywych zwierząt.

§ 3. Przewóz.

1. Do przewozu zwierząt w wagonach krytych należy wybierać w miarę możliwości wagony, które mają w ścianach podłużnych lub czołowych po dwa otwory przewietrzne, zamykane od wewnątrz. W razie załadowania zwierząt do wagonów bez otworów przewietrznych, drzwi wagonów powinny być otwarte przynajmniej do połowy, przy czym niezamkniętą przestrzeń między drzwiami nadawca obowiązany jest zabezpieczyć zaporami. Wagony powinny być należyście oczyszczone i odwonione. Podłogi wagonów powinny być szczelne.

2. Klatki, skrzynie, kosze i inne podobne opakowania powinny być dostatecznie przestronne i przewiewne; zwierzęta nie powinny być skrupowane. Klatki, skrzynie itp. powinny mieć szczelne dna a ściany szczelne do takiej wysokości, aby zabezpieczały o ile możliwości wagon przed zanieczyszczeniem gnojem lub podściółką. Przepisu tego nie stosuje się do zwierząt, nadawanych w przesyłkach wagonowych. Klatki i kojce powinny być tak urządzone, aby zwierzęta nie mogły przeciskać się przez otwory i tak wysokie, aby zwierzęta mogły w nich stać swobodnie. Jeżeli przewóz ma przypuszczalnie trwać dłużej niż 36 godzin, nadawca powinien zaopatrzyć klatki itp. w urządzenia do ich pojenia, a przy przewozie małych zwierząt nadto w urządzenia do ich karmienia.

3. Nadawca obowiązany jest dać dozorcę do przesyłek żywych zwierząt, nie nadanych w klatkach, skrzyniach itp. Dozorców nie może być więcej niż po jednym na każdy wagon, ani mniej niż po jednym na cztery wagony. Kolej może jednak, na żądanie nadawcy zamieszczone w liście przewozowym, zwolnić go od tego obowiązku. W takim razie kolej nie odpowiada za szkodę, za którą by nie odpowiadała w razie przydzielenia dozorczy (§ 28 regulaminu przewozu). Jeżeli nadawca nie zamieścił w liście przewozowym podobnego żądania, powinien w nim podać nazwisko i imię dozorczy oraz wskazać, do których wagonów dozorca ten jest przeznaczony.

4. Dozorcy powinni opiekować się w drodze zwierzętami. Dozorca powinien zająć wskazane mu przez kolej miejsce w pociągu; kolej ma prawo wymagać, aby dozorca jechał w jednym wagonie ze zwierzętami, jeżeli tego wymaga bezpieczeństwo przewozu.

5. Opłatę za przejazd oraz warunki przewozu dozorców określają taryfy.

6. W razie przewozu porą nocną dozorczy, towarzyszący przesyłkom, powinni posiadać bezpieczne i dobrze świecące latarnie. Używanie do oświetlenia łatwo zapalnych materiałów, jak nafty, karbidu itp. jest zabronione. Również zabronione jest palenie tytoniu w wagonie towarowym.

7. Nadawca powinien nakarmić i napoić zwierzęta przed załadowaniem, jeżeli ich przewóz ma trwać przypuszczalnie 24 godziny lub dłużej. Jeżeli przewóz trwa dłużej niż 36 godzin, należy poić i karmić zwierzęta przynajmniej co 36 godzin. Za karmienie lub pojenie zwierząt na żądanie nadawcy, lub gdy nie przydzielono dozorczy, kolej pobiera opłaty przewidziane w taryfach, nie mniej jednak niż koszty własne.

8. Paszę lub karm potrzebny w drodze, jeżeli są załadowane do wagonu, w którym mieszczą się zwierzęta, przewozi się bezpłatnie w ilości określonej w taryfach.

§ 4. Wydanie przesyłki.

1. Po przybyciu przesyłki zwierząt na stację przeznaczenia kolej powinna przygotować ją do odbioru o ile możliwości najrychlej. Odbiorca powinien wyładować i zabrać zwierzęta w ciągu 2 godzin licząc od chwili, kiedy dano mu możliwość ich wyładowania.

2. Jeżeli po przybyciu na stację przeznaczenia zwierząt bez dozorczy, nie zgłosi się osoba uprawniona do ich odbioru, kolej powinna o przybyciu przesyłki zawiadomić odbiorcę zgodnie z § 16 regulaminu przewozu. W tych przypadkach termin wyładowania i odbioru zwierząt upływa po 2 godzinach od chwili, w której zawiadomienie o przybyciu przesyłki uważa się za dokonane (§ 16 regulaminu przewozu).

3. Bieg terminów na wyładowanie i zabranie zwierząt zawiesza się na czas załatwiania formalności celnych, podatkowych, skarbowych, policyjnych, weterynaryjnych i innych władz administracyjnych, jeżeli ich załatwienie nie zostało opóźnione z winy nadawcy, odbiorcy lub dozorczy zwierząt.

4. Jeżeli zwierzęta nie zostaną wyładowane i zabrane w oznaczonym wyżej terminie, kolej za pozostawienie ich w wagonie lub na stacji może pobrać opłaty określone w taryfie. Kolej ma także prawo, zaraz po upływie terminu na wyładowanie, oddać na koszt i niebezpieczeństwo osoby uprawnionej zwierzęta na przechowanie i wyżywienie osobie, którą uzna za odpowiedzialną.

5. Za odkażenie i oczyszczenie wagonów kolej pobiera opłatę określoną w taryfach.

LIST PRZEWOZOWY PRZESYŁKA ZWYCZAJNA

1 Stacja nadania (stempel)

Przewóz odbywa się na podstawie Regulaminu przewozu towarowych przesyłek towarowych oraz taryf towarowych

UWAGA: Części listu przewozowego obwiedzione grubymi liniami wypełnia nadawca.
* Wpisuje nadawca, jeżeli sam ładuje.

N r				Stacja przeznaczenia			
WAGON				Miejsce dostarczenia, jeżeli ono znajduje się poza stacją przeznaczenia			
Numer *)	Cecha własności *)	Rodzaj *)	Ładowność, powierzchnia, ilość pięter	Odbiorca i jego adres			

Cechy	Numery	Ilość	Opakowanie	NAZWA TOWARU	Waga nadawcy kg	Waga kolei kg	Nr statystyczny towaru

Żądana przez nadawcę droga przewozu, taryfa

Oświadczenia nadawcy przewidziane w Regulaminie przewozu i taryfach. Wyszczególnienie załączonych dokumentów

Nadawca opłaca

Deklaracja wartości dostawy (słowami)	Zł	Odbiorca płaci	dn. ... / ... 19
Zaliczka w gotówiznie (słowami)	Zł gr	Zł	Nadawca, jego podpis i adres
Zaliczenie (słowami)	Zł gr	gr	
			Uwagi nadawcy dla odbiorcy (nie wiążące kolei)

Nadawca zapłacił	Nr przekazu zaliczeniowego	Za kg, sztuk, m ²	Klasa	Stawka	
Zł gr					

Zawiadomiono odbiorcę dn.	Stempel stacji przeznaczenia
Składowe od dn.	
Postojowe od dn. .... godz.	Nr przybycia
Przesyłkę wydano dn. ... / ... 19... godz.	Stempel kasy wydania

Stempel stacji nadania	Stempel wagi	Stemple stacyj zdawczych na inne koleje

Uwaga: Odrotna strona formularzy ma być powleczone masą kalkową.

Wtórnik listu przewozowego 2 Stacja nadania (stempel)

PRZESYŁKA ZWYCZAJNA

Przewóz odbywa się na podstawie Regulaminu przewozu przesyłek towarowych oraz taryf towarowych

UWAGA: Części listu przewozowego obwiedzione grubymi liniami wypełnia nadawca. *) Wpisuje nadawca, jeżeli sam ładuje.

Nr				Stacja przeznaczenia			
WAGON				Miejsce dostarczenia, jeżeli ono znajduje się poza stacją przeznaczenia			
Numer *)	Cecha własności *)	Rodzaj *)	Ładowność, powierzchnia, ilość pięter	Odbiorca i jego adres			

Cechy	Numery	Ilość	Opakowanie	NAZWA TOWARU	Waga nadawcy kg	Waga kolei kg

Zażądana przez nadawcę droga przewozu, taryfa

Oświadczenia nadawcy przewidziane w Regulaminie przewozu i taryfach. Wyszczególnienie załączonych dokumentów

Nadawca opłaca Deklaracja wartości dostawy (słowami) Zł Zaliczka w gotówiznie (słowami) Zł gr Zaliczenie (słowami) Zł gr	dn. / 19 Nadawca, jego podpis i adres Uwagi nadawcy dla odbiorcy. (nie wiążące kolei) Dodatkowe zlecenie nadawcy: Dodatkowe zlecenie przyjęto: (Stempel stacji nadania)

Nadawca zapłaci	Nr przekazu zaliczeniowego	Za kg, sztuk, m ³	Klasa	Stawka
Zł gr				
	Opłata za deklarację wartości dostawy			
	Prowizja za zaliczkę w gotówiznie			
	Prowizja za zaliczenie			
	Opłata stemplowa			
	Przewożne (km . . . . .)			

Stempel stacji nadania	Stempel wagi	Wtórnik listu przewozowego 2 (Otrzymuje nadawca)

LIST PRZEWOZOWY NA OKAZIĘCIĘŁA WTÓRNIKA LISTU PRZEWOZOWEGO PRZESYŁKA Z WYCZAJNĄ

Przewóz odbywa się na podstawie Regulaminu przewozu przesyłek towarowych oraz taryf towarowych

UWAGA: Części listu przewozowego obwiedzione grubymi liniami wypełnia nadawca. 9) Wpisuje nadawca, jeżeli sam ładuje.

Nr	Kontrolny Nr	Stacja nadania (stempel)

W A G O W				Stacja przeznaczenia
Numer*)	Cecha własności*)	Rodzaj*)	Ładowność, powierzchnia, ilość pięter	
				Imię, nazwisko i adres domicyliata

Cechy	Numery	Ilość	Opakowanie	NAZWA TOWARU	Waga nadawcy kg	Waga kolei kg	Nr statystyczny towaru

Żądana przez nadawcę droga przewozu, taryfa

Oświadczenia nadawcy przewidziane w Regulaminie przewozu i taryfach. Wyszczególnienie załączonych dokumentów

Nadawca opłaca

Deklaracja wartości dostawy (słowami)

Zł

Odbiorca płaci
Zł gr

dn. .... / ..... 19...
Nadawca, jego podpis i adres

Zaliczenie (słowami)

Zł

gr

Uwagi nadawcy dla odbiorcy (nie wiążące kolei)

Nadawca zapłacił	Nr przekazu zaliczeniowego	Za kg, sztuk, m ²	Klasa	Stawka
Zł gr				

Opłata za deklarację wartości dostawy.

Prowizja za zaliczenie . . . . .

Opłata stemplowa
Przewożne (km . . . . .)

Zawiadomiono
dn. ....

Stempel stacji przeznaczenia

Składowe od
dn. ....

Postojowe od
dn. .... godz. ....

Nr przybycia

Przesyłkę wydano
dn. .... / ... 19...
godz. ....

Stempel kasy wydania

Stempel stacji nadania

Stempel wagi

Stemple stacji zdawczych na inne koleje

WTÓRNIK LISTU PRZEWOZOWEGO NA OKAZIEMIAŁA PRZESYŁKA ZWYCZAJNA

Przewóz odbywa się na podstawie Regulaminu przewozu przesyłek towarowych oraz taryf towarowych

Nr		Kontrolny Nr		Stacja nadania (stempel)			
WAGON				Stacja przeznaczenia			
Numer	Cecha własności	Rodzaj	Ładowność, powierzchnia, ilość pięter	Imię, nazwisko i adres domicyliata			
Cechy		Numery	Ilość	Opakowanie	NAZWA TOWARU	Waga nadawcy kg	Waga kolei kg
Żądana przez nadawcę droga przewozu, taryfa							
Oświadczenia nadawcy przewidziane w Regulaminie przewozu i taryfach. Wyszczególnienie załączonych dokumentów							
Nadawca opłaca						dn. / 19	
Deklaracja wartości dostawy (słowami)					Odbiorca płaci		Nadawca i jego adres
Zaliczenie (słowami)					Zł	gr	
Uwagi nadawcy dla odbiorcy (nie wiążące kolei)							
Pobrano przy nadaniu							
(słowami)							
Zł gr							
(Stempel kasy na odwrocie) Podpis kasjera							
Pobrano przy wydaniu							
(słowami)							
Zł gr							
(Stempel kasy na odwrocie) Podpis kasjera							
Dodatkowe zlecenie:							
Stempel stacji nadania		Stempel wagi		Wtórnik sporządzono		Dodatkowe zlecenie przyjęte	
				dnia.....		(Stempel stacji nadania)	
				podpis			

U w a g a: Formularze mają być drukowane na białym papierze z żółtą siatką na przedniej stronie.

Potwierdzam odbiór przesyłki

..... dnia ..... 19.....

.....
(Odbiorca, jego podpis i adres)

.....

.....

(Odwrotna strona załącznika E 1).

Stacja.....

POŚWIADCZENIE NADANIA

przesyłki za listem przewozowym na okaziciela wtórnika listu przewozowego.

P..... nadał na stacji .....
(nazwisko nadawcy)

dnia..... 19..... r. do stacji.....

za listem przewozowym na okaziciela wtórnika listu przewozowego $\frac{\text{pośpiesznym}^*)}{\text{zwyczajnym}^*)}$ Nr.....

następującą przesyłkę:

Nazwa towaru .....

Cechy i numery lub Nr wagonu .....

Ilość sztuk..... Waga w kg.....

Opakowanie..... Wysokość zaliczenia..... zł..... gr

Domicyliat..... w.....

Nadawca zapłacił..... zł..... gr tytułem kosztów przewozu.

Niniejsze poświadczenie nie uprawnia do rozporządzania przesyłką i służy tylko do celów wskazanych w Regulaminie przewozu przesyłek towarowych.

....., dn..... 19.....

.....
(podpis)

*) Nieodpowiednie skreślić.

BRAK LUB WADLIWOŚĆ OPAKOWANIA.

Oświadczenie ogólne.

Stacja..... kolei..... przyjmuje
do przewozu na moje żądanie, poczynając od dnia dzisiejszego, poniżej wyszczególnione towary,
które będę nadawał do przewozu, a mianowicie:

.....
.....
.....

Oświadczam niniejszym, że towary te, jeżeli dołączono do nich list przewozowy, zawierający powołanie się na niniejsze oświadczenie, nadane są do przewozu:

bez opakowania*)

w opakowaniu wadliwym niżej opisanym*)

.....
.....
.....

....., dnia..... 19..... r.

.....
(podpis)

*) Nieodpowiednie skreślić.

ZLECENIE ZMIANY UMOWY O PRZEWÓZ.

Stację..... kolei..... proszę o wprowadzenie następujących zmian umowy o przewóz wymienionej niżej przesyłki:

Cechy i numery lub Nr wagonu	Ilość	Opakowanie	Nazwa towaru	Waga w kg

nadanej do przewozu za listem przewozowym imiennym zwyczajnym Nr..... na okaziciela pośpiesznym z dn..... 19..... r. pod adresem p.....

w.....

1. oddać przesyłkę z powrotem na stacji nadania p. ....
2. zatrzymać w drodze w oczekiwaniu dalszych zleceń;
3. wstrzymać wydanie w oczekiwaniu dalszych zleceń;
4. wydać p. .... w..... (adres)

..... stacja kolei .....
5. wydać tylko za pobraniem zaliczenia w kwocie ..... (słowami)

.....
6. wydać, pobierając zamiast zaliczenia, wskazanego w liście przewozowym, zaliczenie w kwocie ..... (słowami)

7. wydać bez pobrania zaliczenia;

8. wydać franko: .....

9. ....
(inne zlecenia przewidziane w regulaminie przewozu lub taryfie)

Równocześnie żądam telegraficznego telefonicznego przesłania zawiadomienia o niniejszym zleceniu.

....., dnia..... 19..... r.

Nieodpowiednie skreślić.

(podpis)

Do stacji..... kolei.....
Powyższe zlecenie osoby uprawnionej przesyła się do wykonania na warunkach przewidzianych w § 22 Regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych.

Zlecenia te zostały powtórzone na przedstawionym przez osobę uprawnioną wtórniku listu przewozowego. Wydane nadawcy zaświadczenie o zaliczeniu zostało poprawione. Oświadczenie niniejsze pozostaje w związku z naszym telegramem z dnia..... Nr.....
..... telefonogramem

....., dnia..... 19..... r.

(podpis)

PRZEPISY O PRZEWOZIE WAGONÓW PRYWATNYCH.

§ 1. Przepisy ogólne. Określenie wagonów prywatnych.

1. Przewóz próżnych i ładownych wagonów prywatnych odbywa się na warunkach regulaminu przewozu, jeżeli przepisy załącznika niniejszego nie postanawiają inaczej.

2. Wagony prywatne są to wagony włączone do taboru pewnej kolei na podstawie osobnej umowy na nazwisko osoby prywatnej (fizycznej, prawnej, firmy lub urzędu publicznego) i opatrzone specjalnym znakiem. Wagony te mogą stanowić własność osoby włączającej je do taboru kolei lub być przez tę osobę wynajęte do wyłącznego użytku od kolei lub od osoby trzeciej. Przy stosowaniu przepisów załącznika niniejszego za właściciela wagonu prywatnego uważa się osobę, która uzyskała włączenie wagonu.

3. Do wagonów takich należą:

- a) wagony-kotły (cysterny), wagony-tanki, wagony-zbiorniki, wagony z trwale umocowanymi beczkami, zbiornikami, kadziami, naczyniami kamionkowymi lub innymi naczyniami;
- b) inne wagony, urządzone specjalnie do przewozu ściśle określonych towarów, np. wagony-chłodnie do przewozu mięsa, mleka, ryb, wagony-piwiarki do przewozu piwa, wagony do przewozu drobiu, bydła itp., wagony z maszynami do wytwarzania zimna lub ciepła, wagony z motorami do napędu pomp, wagony z silnikami spalinowymi itp.;
- c) wagony zwykłe: kryte, węglarki, platformy itp. bez specjalnych urządzeń.

Na każdym wagonie prywatnym wymienionym wyżej pod literami a) i b) powinny się znajdować następujące napisy:

- (1) cecha kolei, do której taboru wagon został włączony,
- (2) numer wagonu, znak serii oraz znak **P** (prywatny),
- (3) nazwa osoby prywatnej fizycznej, prawnej, firmy lub urzędu publicznego, która włączyła wagon do taboru kolei,
- (4) nazwa stacji macierzystej,
- (5) wskazanie towaru do przewozu którego wagon jest przeznaczony,
- (6) inne napisy wymagane przepisami kolei.

W ten sam sposób powinny być oznaczone wagony prywatne, wskazane wyżej pod literą c), z wyjątkiem będących własnością kolei, lecz wynajętych osobom prywatnym, które to wagony zamiast znaku **P** otrzymują znak **W** (wynajęty od kolei).

4. Jedynie kolej, do której taboru włącza się wagon, jest właściwą do rozstrzygnięcia czy wagon ten, stosownie do powyższych przepisów, będzie dopuszczony do komunikacji.

§ 2. Prawo rozporządzania.

1. Prawo rozporządzania wagonem prywatnym przysługuje w zasadzie właścicielowi.

2. Nadawca wagonu prywatnego, tak próżnego jak i załadowanego, który nie jest jego właścicielem, obowiązany jest doręczyć stacji nadania, równocześnie z listem przewozowym, piśmienne oświadczenie właściciela, że ten ostatni zgadza się na zamierzony przewóz. Kolej może nie żądać tego piśmiennego oświadczenia, jeżeli stacja nadania wagonu prywatnego, próżnego lub załadowanego, należy do zarządu, który włączył wagon i jeżeli właściciel zgodził się na to. Zgoda ta powinna być udzielona na piśmie kolei włączającej wagon; może ona dotyczyć pewnej części lub wszystkich wagonów, włączonych na nazwisko zainteresowanego właściciela.

Oświadczenie właściciela nie jest potrzebne, jeżeli odbiorca wagonu próżnego, wysłanego przez właściciela do załadowania, nadaje go do przewozu z ładunkiem na stacji, na którą wagon nadszedł w stanie próżnym.

Nadawca próżnego wagonu nie może bez zgody właściciela wprowadzić żadnych zmian w umowie o przewóz.

3. Jeżeli wagon prywatny, próżny lub załadowany, będzie nadany do przewozu przez nadawcę, który nie jest jednocześnie jego właścicielem, wówczas z zastrzeżeniem postanowienia § 3, pkt 5, prawo właściciela rozporządzania wagonem zawieszają się na czas trwania przewozu.

4. W braku odmiennego zlecenia właściciela, odbiorca przesyłki przywiezionej w wagonie prywatnym ma prawo odesłać wagon próżny lub z ładunkiem na stację macierzystą pod adresem właściciela.

5. Jeżeli właściciel nie wydał odmiennego zlecenia, a odbiorca nie korzysta z prawa, przewidzianego w pkt 4, kolej ma prawo z urzędu odesłać wagon prywatny po wyładowaniu na stację macierzystą na koszt właściciela za listem przewozowym, wystawionym na jego nazwisko i adres.

Przepis ten stosuje się również do wagonów próżnych, które przybyły do załadowania, a które nie zostaną w ciągu ośmiu dni po przybyciu nadane do przewozu przez odbiorcę w stanie ładownym, jeżeli przed upływem tego terminu właściciel nie nadesłał odmiennego zlecenia.

Przepisów punktu niniejszego nie stosuje się do wagonów prywatnych, znajdujących się na bocznicach prywatnych.

§ 3. Warunki przewozu wagonów prywatnych.

1. Próżne wagony prywatne nadaje się do przewozu za listem przewozowym imiennym.
2. Nadawca powinien zamieścić w liście przewozowym, oprócz danych przewidzianych w regulaminie przewozu, następujące dane:
  - a) jeżeli chodzi o wagon próżny, w rubryce „Nazwa towaru” oznaczenie „Wagon próżny” wraz z podaniem przyczyny przewozu w stanie próżnym (np. „do załadowania.....” (wymienić nazwę towaru, dla przewozu którego wagon jest przeznaczony) lub „próżny z powrotem”, „do okresowej rewizji” lub „po okresowej rewizji zwrot do stacji macierzystej”, „do naprawy” lub „po naprawie zwrot do stacji macierzystej”);
  - b) jeżeli chodzi o wagon próżny lub załadowany, w rubryce „Cecha własności”: kolej, która włączyła wagon, numer wagonu, serię, znak $\boxed{P}$ lub $\textcircled{W}$ oraz jego stację macierzystą.
3. Wagonu prywatnego wolno używać tylko do przewozu takich towarów, dla których jest on przeznaczony.
4. Jeżeli wagon prywatny jest zaopatrzony w specjalne urządzenia (przyrządy do chłodzenia, zbiorniki na wodę, mechanizmy itp.), to obsługa tych urządzeń należy do nadawcy lub odbiorcy.

Jeżeli wagony prywatne posiadają umieszczone na osiach przybory napędowe, to w razie żądania uruchomienia tych przyborów należy w liście przewozowym, w rubryce „Nazwa towaru”, zamieścić wzmiankę: „Użyć siły napędowej z osi wagonu”. Kolej ma prawo pobrać za użycie siły napędowej z osi wagonu opłatę przewidzianą w taryfie.

5. Jeżeli próżny wagon prywatny, wysłany do załadowania, zostanie w drodze tak uszkodzony, że według oceny kolei może biec dalej jeszcze tylko w stanie próżnym, stacja, która stwierdziła uszkodzenie, powinna wagon zatrzymać i niezwłocznie zażądać telegramem prywatnym na koszt właściciela wskazówek bezpośrednio od tego ostatniego. Jeżeli właściciel nie jest jednocześnie nadawcą wagonu, stacja, która stwierdziła uszkodzenie, powinna zawiadomić o tym również nadawcę za pośrednictwem stacji nadania.

Jeżeli w ciągu ośmiu dni po wysłaniu telegramu właściciel nie udzieli żadnej wskazówki, kolej ma prawo zwrócić wagon z urzędu na stację macierzystą za listem przewozowym, wystawionym na nazwisko właściciela i na jego adres. Przyczyny zwrotu wagonu należy podać w liście przewozowym.

Koszty przewozu i inne koszty powstałe aż do stacji, na której wagon zatrzymano, oraz koszty wynikłe wskutek wykonania wskazówek właściciela lub zwrotu wagonu z urzędu na stację macierzystą przez kolej obciążają przesyłkę.

Właściciel zachowuje swoje prawa stosownie do przepisów niżej zamieszczonego § 5, jeżeli zatrzymanie wagonu spowodowane zostało z winy kolei.

Przepisy punktu niniejszego stosuje się także:

a) do wagonów próżnych, bądź wysłanych do załadowania, bądź powracających, które wskutek uszkodzenia w drodze stały się niezdatne do dalszego biegu. Powracające wagony próżne, które zostały w drodze uszkodzone, nie stając się jednak przez to niezdatnymi do biegu w stanie próżnym, należy wysyłać dalej do ich stacji przeznaczenia;

b) do wagonów ładownych, które wskutek uszkodzenia stały się niezdatne do biegu lub do dalszego przewozu przesyłki. W tym przypadku kolej, jeżeli nie uzna za bardziej wskazane dokonać przeładowania wagonu, powinna zażądać od nadawcy wskazówek co do tego, jak należy postąpić z przesyłką. Jeżeli przesyłka jest narażona na szybkie zepsucie, kolej ma prawo sprzedać ją jak najkorzystniej bez żadnych formalności, zawiadamiając o tym nadawcę telegraficznie na jego koszt. W razie przeładowania przesyłki z urzędu lub na żądanie nadawcy, albo też w razie jej sprzedania, kolej powinna zażądać wskazówek co do wagonu od jego właściciela.

Nie żąda się wskazówek właściciela, jeżeli kolej dokonywa na własny koszt nieznacznych napraw, niezbędnych do przywrócenia wagonu do stanu zdatności do biegu lub do użytku.

§ 4. Zakaz zaliczeń, zaliczek w gotowości i deklaracji wartości dostawy.

1. Przesyłki próżnych wagonów prywatnych nie mogą być obciążone zaliczeniami, ani zaliczkami w gotowości. Kolej może jednak obciążyć je poprzednim przewoźnym i w ogóle wszystkimi kosztami, które poniosła.

2. Przy przewozie próżnych wagonów prywatnych nie jest dozwolona deklaracja wartości dostawy.

§ 5. Odpowiedzialność.

1. Za przekroczenie terminu dostawy próżnego wagonu oznaczonego znakiem **P** kolej odpowiada tylko wobec jego właściciela.

Bieg terminu dostawy zawiesza się na czas postoju wagonu, wynikłego wskutek uszkodzenia, które nie pozwala na dalszy przewóz.

Za przekroczenie terminu dostawy próżnego wagonu oznaczonego znakiem **W** kolej nie odpowiada.

2. W razie przekroczenia terminu dostawy przesyłek, załadowanych do wagonów prywatnych, nie przyjmuje się odpowiedzialności za opóźnioną dostawę wagonu.

3. Za zaginięcie lub uszkodzenie wagonu prywatnego, albo za zaginięcie jego części składowych, kolej odpowiada tylko wobec jego właściciela.

4. W razie zaginięcia lub zniszczenia wagonu prywatnego kolej odpowiada tylko stosownie do warunków zawartych w umowach o włączeniu wagonu.

5. W razie uszkodzenia wagonu prywatnego lub zaginięcia jego części składowych kolej powinna sporządzić protokół przewidziany w § 43, pkt 1 regulaminu przewozu. Jeżeli właściciel udowodni, że szkoda wynikła z winy kolei, wówczas kolej, która włączyła wagon do swego taboru, powinna z zastrzeżeniem podanych niżej przepisów zwrócić właścicielowi, na jego żądanie, poniesione przez niego koszty naprawy wagonu, z wyłączeniem jakiegokolwiek dalszego odszkodowania.

6. Za zaginięcie lub uszkodzenie luźnych części składowych wagonu kolej odpowiada tylko wtedy, gdy te części będą wypisane na obu bocznych ścianach wagonu a przy wagonach krytych wewnątrz tych wagonów. Kolej nie odpowiada za zaginięcie lub uszkodzenie luźnych narzędzi.

7. Kolej odpowiada za uszkodzenie naczyń z gliny, szkła, terakoty itp. tylko wówczas, jeżeli szkody te pozostają w związku z innym uszkodzeniem wagonu, za które kolej odpowiada według wyżej zamieszczonych przepisów.

Również za uszkodzenie naczyń, pokrytych od wewnątrz (emalią, ebonitem itp.), odpowiada ona tylko wtedy, gdy na samym naczyniu są ślady zewnętrznego uszkodzenia, za które kolej ponosi odpowiedzialność.

8. Kolej nie odpowiada za uszkodzenie wagonu, spowodowane pożarem lub wybuchem.

9. Właściciel odpowiada za wszelkie szkody, wyrządzone kolei lub osobom trzecim wskutek specjalnych urządzeń (do ogrzewania, chłodzenia itp.) i ich działania, przez przydzie-

lonych dozorców, przez wiezione w wagonie materiały potrzebne do działania tych urządzeń, wskutek niedostatecznie szczelnych zamknięć lub z powodu jakichkolwiek innych zdarzeń, wynikłych wskutek używania lub biegu wagonu. Właściciel nie odpowiada jednak, jeżeli szkoda powstała z winy kolei.

Kolej ma prawo żądać od właściciela zabezpieczenia zapłaty odszkodowań, które miałby on uiścić kolei według powyższych postanowień.

Dla należności z tytułu tych szkód przysługuje kolei prawo zastawu na wagonie prywatnym.

10. Za postój wagonu podczas okresowych czynności, połączonych z utrzymaniem wagonu, oraz podczas naprawy uszkodzeń właściciel nie może żądać żadnego odszkodowania.

11. Z reklamacjami i powództwami, opartymi na powyższych punktach, może występować tylko właściciel wagonu. Reklamacje i powództwa, oparte na pkt 4 do 10 mogą być kierowane tylko przeciwko kolei, która włączyła wagon do swego taboru.
